

Cartea Albă a Sectoarelor Culturale și Creative din România

Sumar

1. Expunere de motive.....	2
2. Ce sunt Sectoarele Culturale și Creative?.....	9
2.1. Precizări metodologice.....	9
2.2. Definirea SCC prin intersecția domeniilor și funcțiilor.....	11
3. Rolul SCC în economia mondială și în economia României.....	14
4. Cadrul general de funcționare al SCC.....	24
4.1 Forme de organizare a activității.....	24
4.2 Sectoare, activități și ocupații.....	26
4.3 Elemente de legislație și fiscalitate comune SCC.....	26
4.4. Accesul la finanțare.....	31
4.5 Măsuri de stimulare și promovare.....	32
4.6. Specificități ale SCC.....	33
5 Maparea politicilor publice.....	51
5.1. Nivelul autorităților centrale.....	51
5.2. Nivelul autorităților locale.....	60
6. Politici transversale.....	61
7. Linii directoare.....	70
Anexa 1 Glosar	74
Anexa 2 Lista CAEN în SCC.....	81

Preambul

1 Expunere de motive

În România nu au existat până în acest moment reglementări sau/și strategii/politici explicite pentru *sectoarele culturale și creative* deși există legi speciale pentru anumite segmente din aria SCC. Aceste reglementări nu sunt structurate sistematic, ceea ce creează confuzii și dificultăți conceptuale și metodologice.

Cartea Albă a Sectoarelor Culturale și Creative a pornit ca inițiativă de la Cancelaria Primului Ministru în februarie 2016 în cadrul Propunerii privind Activarea Potențialului Economic al Sectoarelor Culturale și Creative din România.

Obiectivele acestei propuneri și cărora acest document încearcă să le răspundă au fost:

- Realizarea unui cadru pentru politici publice transversal la nivelul Guvernului, de sprijinire a *sectoarelor culturale și creative*;
- Descrierea noilor competențe de care SCC au nevoie sau de care vor avea nevoie în viitorul apropiat;
- Încurajarea unei colaborări sistematice mai ample între rețeaua instituțiilor culturale publice și cea a organizațiilor private, instituții academice și științifice, precum și inițiative public-private care să sprijine inițiativele creative;

Crearea unor premize pentru facilitarea accesului la finanțare, bancară și non-bancară. Investitorii și băncile nu au o înțelegere suficient de bună în ceea ce privește valoarea economică și a potențialul economic al SCC. Recunoașterea publică a faptului că este necesar să se instituie sisteme de garantare și alte mecanisme financiare care să încurajeze finanțarea în domeniul SCC;

- Catalizarea efectelor de propagare ale SCC într-un număr cât mai mare de contexte economice și sociale, în special la nivel local.¹

În acest context, obiectivele Cărții Albe sunt:

1. definirea *sectoarelor culturale și creative*,

¹ Propunerile privind Activarea Potențialului Economic al Sectoarelor Culturale și Creative din România, au fost formulate în inițiativa generată de Consilierul de Stat Dragoș Pîslaru în februarie 2016

2. prezentarea stadiului lor actual,
3. evidențierea potențialului economic și social al acestora.

Documentul *Cartea Albă* are menirea de a trasa și câteva linii directoare pe baza cărora se pot construi ulterior intervenții punctuale pe fiecare sector sau domeniu. Cartea Albă își propune să reunească sub conceptul mai larg de Sectoare Culturale și Creative domenii care sunt tradițional orientate spre piață și, în consecință, predispuse să genereze dezvoltare economică și altele mai puțin orientate spre piață, dar care au însă un rol mai puternic din perspectivă socială (coeziune și incluziune comunitară). Ne referim în principal la rețeaua care asigură accesul necondiționat al cetățenilor la actul de cultură.²

Viziunea acestui document reflectă abordarea din documentele europene pe această temă, potrivit cărora *sectoarele culturale și creative* sunt caracterizate de o valoare duală intrinsecă: ele joacă un rol cheie în păstrarea și promovarea diversității culturale și lingvistice europene, întăresc sentimentul de apartenență la identitatea europeană și regională, contribuie la transmiterea cunoștințelor și valorilor și salvgardează patrimoniul european tangibil și intangibil pentru generațiile viitoare. În același timp, ele sunt un instrument concret pentru coeziunea socială, prin importanța lor contribuție la economia UE din punctul de vedere al ocupării forței de muncă, al investițiilor, creșterii economice și inovației și contribuie în mod semnificativ la competitivitatea Europei la scară globală.”³

Un document *Cartea Albă* marchează punctul zero al unui proces, în cazul de față al procesului de valorificare programată a potențialului sectoarelor culturale și creative (SCC); mai simplu spus, de *valorificare a creativității ca resursa cea mai importantă a României*. Pentru construirea acestui document s-a luat în calcul existența mai multor nivele de creativitate, inclusiv cele care se manifestă în domeniul tehnicii și științei însă dar *Cartea Albă* a decis să pună accent mai ales pe manifestările culturale în sens larg.

Asistăm la început de secol 21 la transformarea modelului economic al societății moderne, un model care găsește în rădăcinile culturale aproape toate reperele majore ale vieții contemporane. Există mai multe tendințe care joacă un rol esențial în această problematică:

(1) *Paradigma națională se exprimă prin viziuni globale sau locale.*

Inovatorul, artistul sau gânditorul se află rar în zilele noastre în solitudinea creației. Depășirea în ritm amețitor a multiplelor bariere de proximitate – cu privire la comerț și investiții, transport, comunicații – a schimbat viziunea economică a optimizării resurselor limitate existente pe plan național cu cea a formării unui fond comun de active ale unei

² Articolul 33 din Constituția României și Articolele 22 și 27 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

³ Proiect de Raport asupra unei politici coerente a UE pentru industriile culturale și Creative (2016/2072(INI)), Parlamentul European.

comunități – globale sau locale, în scopul maximizării eforturilor individuale. Marile succese atunci când apar, ca și conflictele sau eșecurile, rezultă dintr-un efort consistent de grupare, respectiv de dezbinare, a eforturilor mai multor comunități prin raportare la un sistem de valori, *științifice, etice sau artistice*. În afaceri sau în cultură, recunoașterea răspunde nevoilor unor comunități, *globale sau locale*.

(2) **Natura competiției s-a schimbat, natura produselor tranzacționate s-a modificat și ea.** Atunci când definim în zilele noastre societatea și economia ca fiind *informațională* sau a *cunoașterii*, vorbim de un context în care întreaga gamă a noilor produse și servicii conțin *informație* și depind în vânzări de *informație*, o tendință care înlocuiește funcția utilitară (sau de întrebuințare) cu una a experienței obținute în consum. Cu alte cuvinte, sistemele de producție devin mai puțin tehnice și mai mult socio-economice, în sensul în care valoarea de piață este intermediată de *informație* și mai puțin de costul *resurselor* (umane, financiare sau materiale). Măsurarea avuției – PIB – se modifică și ea, probabil în modul cel mai semnificativ după inițierea acestor calcule în anii 1940: cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare sunt considerate de acum investiții și parte a procesului ce produce, nu reduce bunăstarea.

(3) **Capitalul uman devine din ce în ce mai important și stă la baza dezvoltării economice și sociale.** Abilitățile vocaționale, talentul, creativitatea sunt completate de calificări și competențe pe care se construiesc sectoarele culturale și creative. Activele intangibile încep să fie din ce în ce mai importante iar deținătorii lor (artiști, clasă creativă sau producători) devin personaje cheie în economia bazată pe cunoaștere. Dezvoltarea accentuată a noilor tehnologii și mijloacelor de comunicare au evidențiat importanța capitalului uman, a rezultatelor muncii creative și de inovare.

(4) **Problemele omenirii – sărăcia, epidemiile, inegalitățile, dezastrelle – nu dispar, dar își găsesc soluțiile mai degrabă în cunoașterea intimă a modelelor de civilizație.**

Economia poate să aibă acum mai mult ca oricând nevoie de înțelegerea culturală, dar dilema politicii economice a culturii rămâne neschimbată indiferent de tendințe: este vorba despre conflictul permanent între nevoia economică de comercializare a culturii (sau a valorilor culturale) și nevoia socială a păstrării autenticității expresiilor culturale neviciate de mecanismele de piață. Acest conflict a fost depășit în multe societăți prin economia creativă, iar modelele de succes din alte zone ale Europei și nu numai, dovedesc coabitarea fericită între expresiile culturale autentice și includerea lor în circuitul de piață.

Cartea Albă își propune să activeze capacitatea comunității economice și creative din România în direcția articulării unui mecanism care să ofere creatorilor un set complet de oportunități cu privire la:

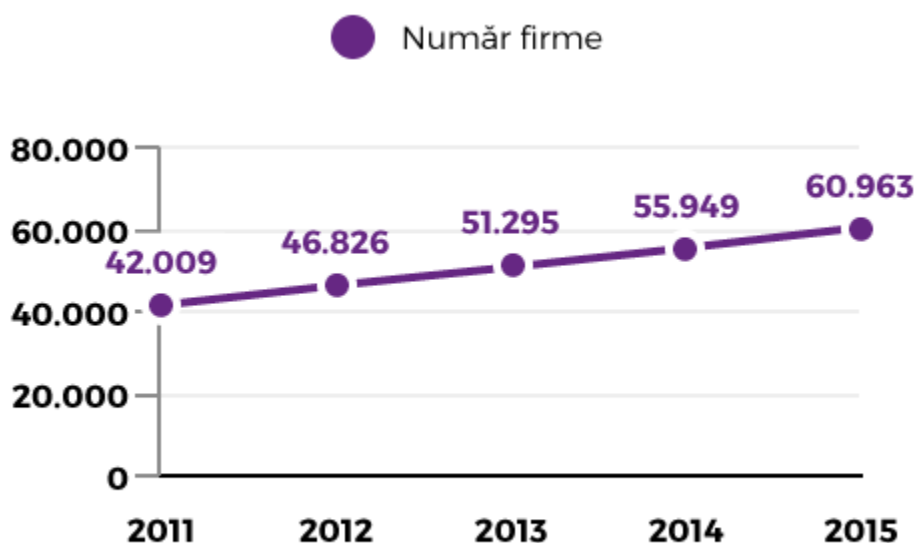
- Cultivarea liberă și stimulativă a potențialului de creație;
- Consolidarea unor instituții credibile în sfera circulației, recepției și evaluării produselor creative și culturale;

- Funcționarea unui mecanism etic și favorabil de recompensare și răsplată a creației.

Cartea Albă pornește de la performanțele sectoarelor culturale și creative din ultimii ani, evidențiate în evoluția cifrei de afaceri, a numărului de angajați, a profitului și productivității muncii. În graficele ulterioare se poate observa dinamica SCC din perioada 2011-2015 cu mențiunea că cifrele ilustrează evoluțiile MEDIULUI PRIVAT. Este important de precizat că datele pentru evoluțiile pe sectoarele publice nu au putut fi izolate din cheltuielile publice pentru că nu se fac încă raportări clasificate. Acest lucru va putea constitui o direcție de acțiune pe viitor pentru a putea determina și contribuția domeniului public la dezvoltarea *sectoarelor culturale și creative*.⁴

Dinamica numărului total de firme din SCC cunoaște un o tendință de creștere în perioada 2011-2015.

Grafic nr.1. Evoluția numărului total de firme în perioada 2011-2015

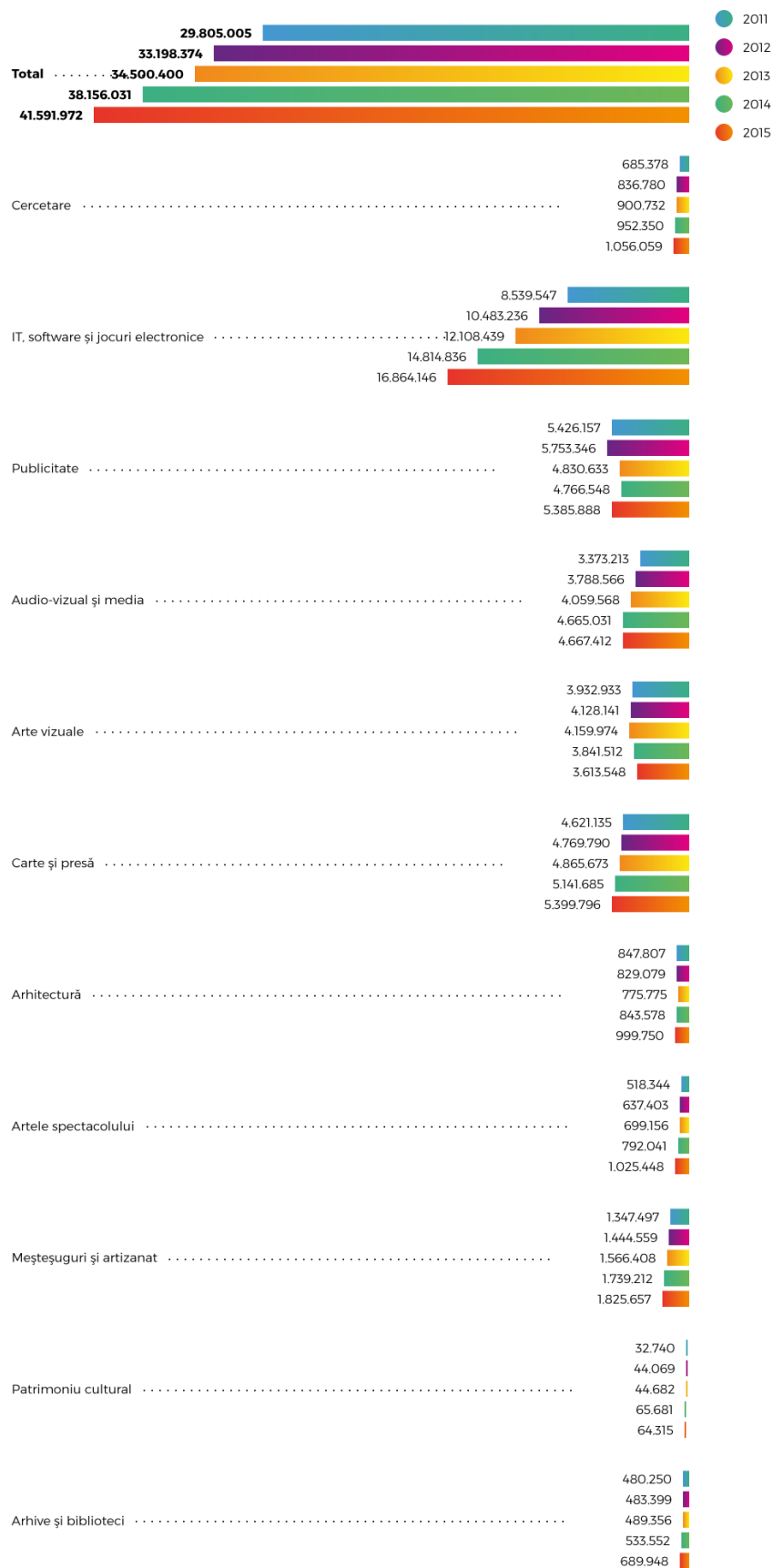
Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC⁵

Cifra de afaceri per total SCC a avut o creștere foarte mare în perioada 2011-2015, de la aproximativ 6 miliarde de euro la aproape 10 miliarde de euro. Cele mai mari cifre de afaceri și cea mai mare creștere se evidențiază în sectorul IT, software și jocuri electronice, urmat de sectorul de carte și presă, publicitate și audio-vizual și media și artele vizuale.

⁴ Sectoarele culturale și creative au fost definite prin codurile CAEN din lista disponibilă în anexe

⁵ Baza de date Borg Design este construită pe date de la Oficiul Național al Registrului Comerțului

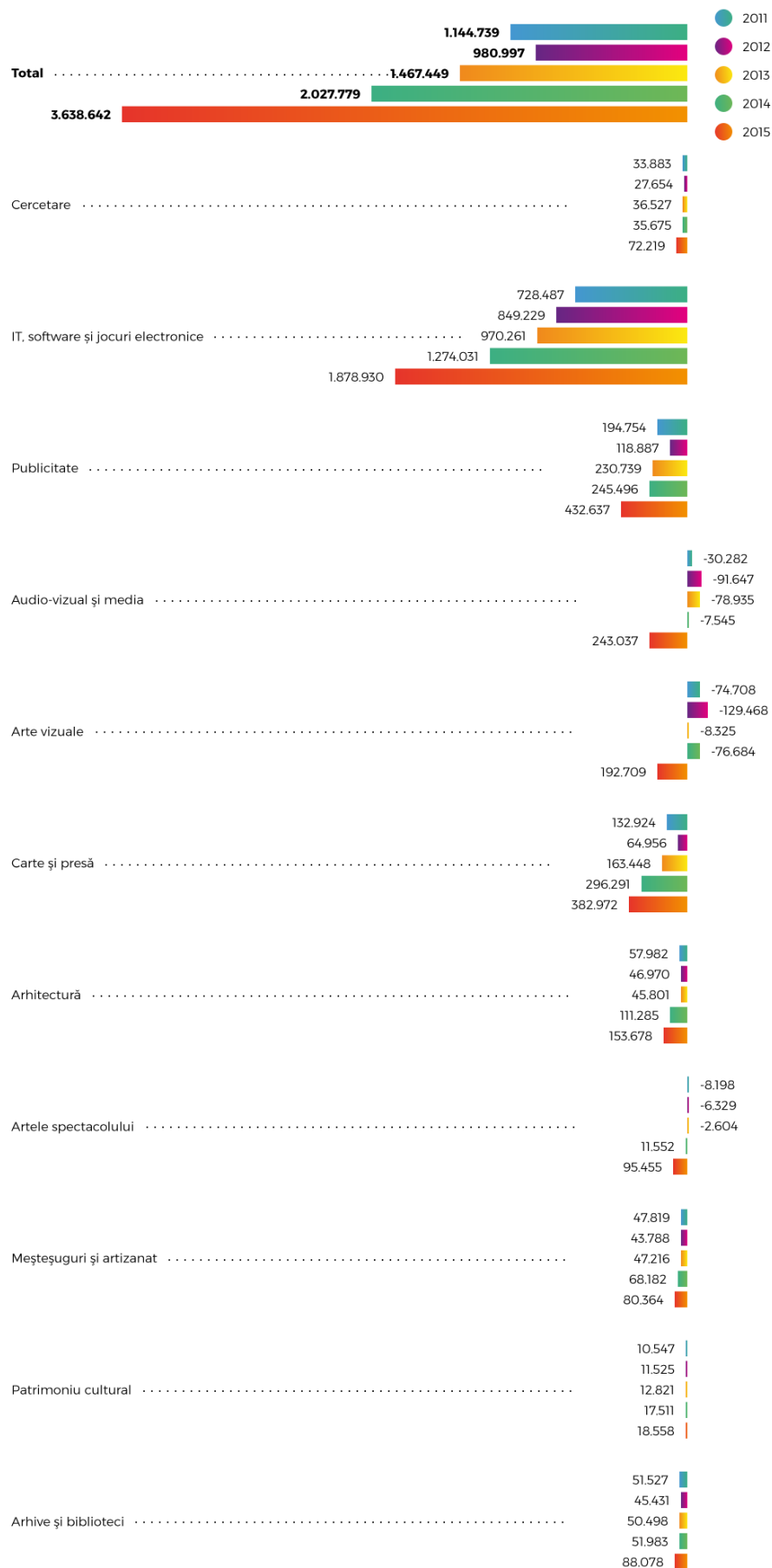
Grafic nr.2. Evoluția cifrei de afaceri în perioada 2011-2015

Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC

Cea mai spectaculoasă creștere se înregistrează în evoluția profitului care s-a triplat în perioada analizată de la aproximativ 250 de milioane de euro în 2011 la 800 de milioane de euro în 2015. De remarcat faptul că cea mai mare creștere o are și de această dată sectorul IT, software și jocuri electronice, urmat la mare distanță de sectoarele publicitate și carte și presă. Merită subliniat și revenirea în anul 2015 de la pierdere la profit a firmelor din sectoarele audio-vizual și media și arte vizuale (în special design și fotografie și comerț cu amănuntul).

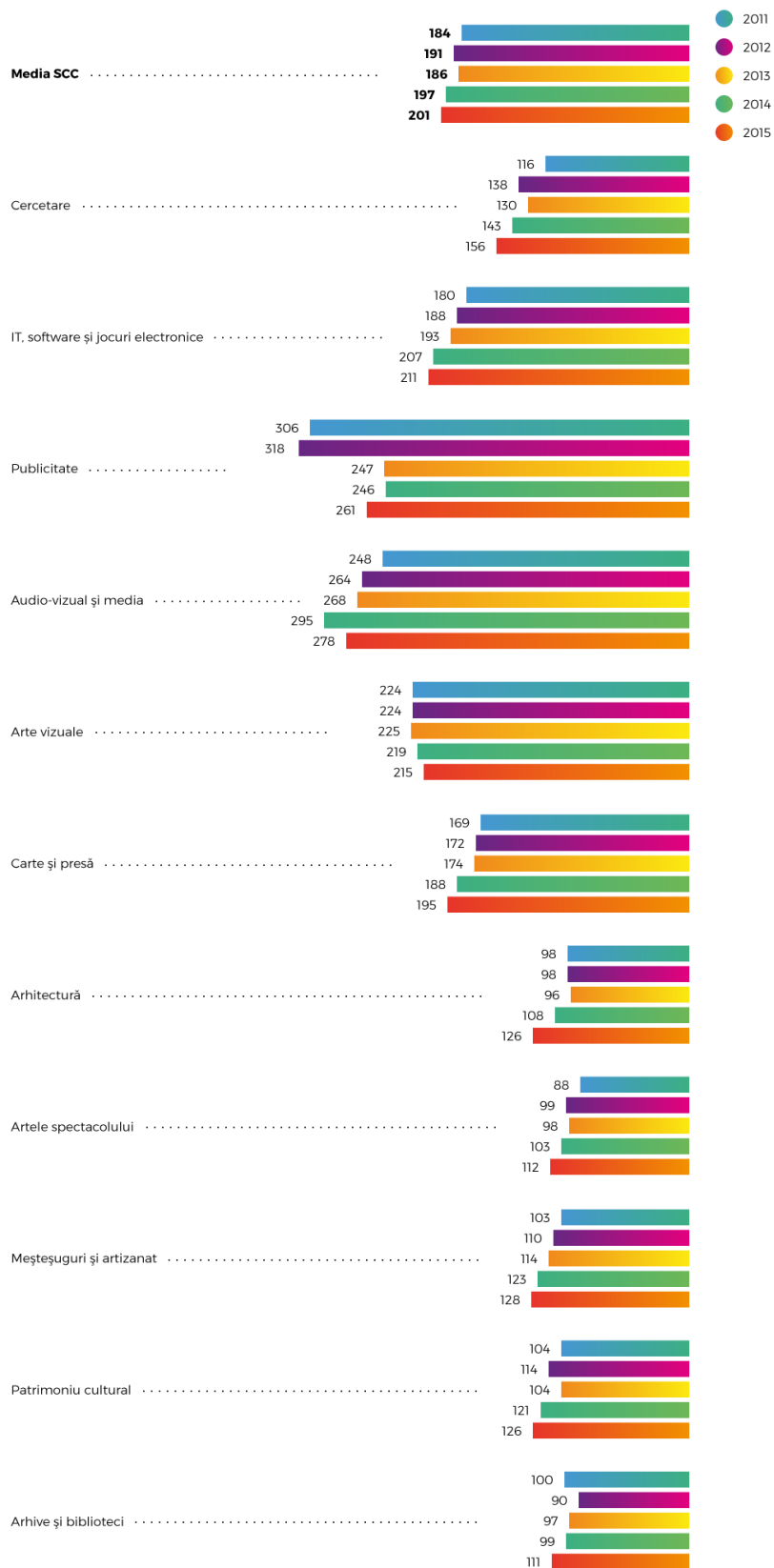
Grafic nr.3. Evoluția profitului în perioada 2011-2015

Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC

În ceea ce privește evoluția productivității muncii, media națională a înregistrat o mică creștere în perioada analizată menținându-se aproape de nivelul de 40.000 de euro la numărul de angajați. De această dată cele mai bune performanțe se înregistrează în sectoarele publicitate și audio-vizual și media, urmate de artele vizuale și IT, software și jocuri electronice, toate aceste sectoare depășind în 2014-2015 media națională a SCC.

Grafic nr.4. Evoluția productivității muncii în perioada 2011-2015

Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC

Numărul angajaților în sectoarele culturale și creative (dat referitoare în principal la mediul privat) a înregistrat o mică creștere în perioada analizată, fiind constant sau având mici fluctuații pe anumite sub-sectoare .

Grafic nr.5. Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare în perioada 2011-2015

2. Ce sunt Sectoarele Culturale și Creative?

2.1. Precizări metodologice

Înainte de a discuta despre rolul *sectoarelor culturale și creative* în dezvoltarea economică și socială este important de definit cine sunt ele și în acest sens vom evidenția principalele abordări existente la nivel internațional pe această temă. Documentele europene folosesc încă atât sintagma de sectoare, cât și cea de industrii culturale și creative, uneori ca sinonime, ambele cu trimitere la concepte similare, precum economia culturii, economia creativă economia sau societatea cunoașterii etc. Totuși, considerăm că există o importantă diferență de nuanță între *industrii* și *sectoare* și este necesară explicarea lor întrucât obiectul simbolic ca rezultat al imaginației și inteligenței creative poate deveni produs de serie supus circuitului economic, sau poate fi valorizat social, ca operă unicat.

Regulamentul UE privind instituirea programului „Europa creativă” (2014-2020)⁶ definește sectoarele culturale și creative drept „toate sectoarele ale căror activități sunt bazate pe valori culturale și/sau expresii artistice și alte expresii creative, indiferent dacă aceste activități sunt orientate sau nu către piață și indiferent de tipul de structură care le realizează și de modul de finanțare a structurii respective. Activitățile respective includ dezvoltarea, crearea, producerea, difuzarea și conservarea bunurilor și serviciilor care constituie expresii culturale, artistice sau alte expresii creative, precum și funcțiile conexe, cum ar fi educația sau gestionarea. Sectoarele culturale și creative includ, printre altele, arhitectura, arhivele, bibliotecile și muzeele, artizanatul artistic, audiovizualul (inclusiv cinematografia, televiziunea, jocurile video și multimedia), patrimoniul cultural material și imaterial, designul, festivalurile, muzica, literatura, arta spectacolului, editarea, radioul și artele vizuale”.

În definiția UNESCO **industriile culturale** „combină creația producția și comercializare conținuturilor care sunt prin natura lor intangibile. Aceste conținuturi sunt în mod specific protejate prin copyright și pot lua forma de bunuri și servicii”⁷. Un aspect important al industriilor culturale (potrivit UNESCO) este centralitatea lor „în promovarea și menținerea diversității culturale și asigurarea accesului democratic la cultură”⁸.

⁶ Regulamentul UE privind instituirea programului „Europa creativă” (2014-2020)⁶ disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1295>

⁷ *Creative Economy Report 2008: The challenge of assessing the creative economy towards informed policy-making*. URL: http://unctad.org/en/Docs/ditc20082cer_en.pdf

⁸ Idem

Bazându-se pe documentul UNESCO din 1986 *Framework for cultural statistics*, grupul de lucru al Eurostat a organizat **sectorul cultural** pe opt domenii: patrimoniu cultural, arhive, biblioteci; cărți și presă; arte vizuale; arhitectură; artele spectacolului; audiovizual și multimedia. Cele șase funcții ale sectorului cultural sunt potrivit acestui document: **prezervare, creație, producție, diseminare, comerț/vânzări, educație**.⁹ Principalele criterii care definesc trăsăturile culturale sunt - conform raportului *Expert report on sources*, 2008 - criteriul **creativității**, noțiunea de **proprietate intelectuală**, **metoda de producție** și **valoarea de folosință**.¹⁰

Conceptul de industrii creative este utilizat în mai multe țări și s-au dezvoltat mai multe modele pentru a înțelege caracteristicile lor structurale. Principalele modele utilizate pentru analiza economiei creative sunt *Modelul UK DCMS*, *Modelul Textelor Simbolice*, *Modelul Cercurilor Concentrice* *Modelul WIPO bazat pe copyright*.

Documentul Comisiei Europene *Cartea Verde. Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative* încearcă să armonizeze diferitele abordări și să ofere definiții care să lămurească diferențele între industriile culturale și cele creative. Potrivit acestui document, „Industriile culturale sunt acele industrii care produc și distribuie bunuri și servicii care, atunci când sunt create, sunt considerate ca având o caracteristică, utilizare sau scop specific care materializează sau transmite expresii culturale, independent de valoarea comercială pe care o pot avea.”¹¹ În afară de sectorul artelor tradiționale (artele spectacolului, artele vizuale, patrimoniul cultural – inclusiv sectorul public), acestea includ filmele, DVD sau video, televiziunea și radiodifuziunea, jocurile video, noile mijloace de comunicare, muzica, presa și cărțile. Acest concept este definit în raport cu mijloacele de expresie culturale în contextul Convenției UNESCO 2005 privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale.

În viziunea documentului *Cartea Verde*, „Industriile creative sunt acele industrii care utilizează cultura ca input și care au o dimensiune culturală, chiar dacă producțiile lor sunt în principal funcționale. Acestea includ arhitectura și designul, care integrează elemente creative în procese mai ample, precum și sub-sectoare precum grafica, moda sau publicitatea.”¹² La un nivel mai puțin specific, multe alte industrii se bazează pe producția de conținut pentru propria dezvoltare, fiind, prin urmare, interdependente într-o oarecare măsură cu ICC. Printre ele se numără turismul și sectorul noilor tehnologii.

Potrivit documentului *Cartea Verde. Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative*, sectoarele culturale și creative:

- ✓ au potențial de creștere inteligentă,

⁹ Raportul Essnet Culture, 2012 disponibil la http://ec.europa.eu/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf, p44

¹⁰ Ibid, p41

¹¹ *Cartea Verde. Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative*, Comisia Europeană, 2010

¹² Idem

- ✓ contribuie la crearea de locuri de muncă, obținerea de competențe creative antreprenoriale și interculturale,
- ✓ au rol de incluziune socială,
- ✓ stimulează inovarea,
- ✓ ajută la dezvoltarea societății informaționale, au efecte de spillover,
- ✓ stimulează cererea de conținut și de produse mai diversificate și mai sofisticate.

2.2. Definirea Sectoarelor Culturale și Creative prin intersecția domeniilor și funcțiilor

Reunite sub sintagma de *sectoare culturale și creative*, sub-domeniile culturale și creative au fost grupate pe domenii și funcții în cadrul Raportului Essnet Culture al Eurostat¹³, în încercare de a intersecta activitățile culturale cu activitățile economice statistice, prin utilizarea codurilor CAEN în concordanță cu abordarea UNESCO.

Pornind de la aceste abordări, în acest document vom utiliza o definiție a *sectoarelor culturale și creative* bazată pe modelul Essnet Culture, dar adaptat la condițiile specifice din România și în acord cu viziunea strategică pe care o propunem în acest document. În acest demers este necesară luarea în considerare a progresului tehnologic care duce la schimbări în societate, economie și practici culturale.

Modelul propus este de tip ecosistem¹⁴ și se bazează pe genul proxim și diferența specifică dintre domenii având în vedere funcțiile culturii și creativității, dar ținând cont și de modul de organizare a domeniului (public sau privat) și de tipul *stakeholderilor* (artist independent, ONG, societate comercială sau instituție publică). Potrivit modelului propus în acest document sectoarele sunt de trei tipuri: culturale, creative și transversale și reunesc 11 sub-domenii după cum urmează:

1. Arhive și biblioteci
2. Patrimoniu cultural
3. Meșteșuguri și artizanat
4. Artele spectacolului/artele interpretative
5. Arhitectură
6. Carte și presă
7. Arte vizuale
8. Audio-vizual și media
9. Publicitate
10. IT, software și jocuri electronice

¹³ Raportul Essnet Culture, 2012 disponibil la http://ec.europa.eu/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf, p48

¹⁴ The Millennium Ecosystem Assessment (Sarukhán and Whyte 2005) definește ecosistemul cultural ca "beneficiile nonmateriale pe care oamenii le obțin din ecosisteme prin îmbogățire spirituală, dezvoltare cognitivă, reflecție, recreație și experiențe estetice", p.8

11. Cercetare

- I. Primele patru sub-domenii sunt caracterizate de activități culturale și artistice non-industriale, și sunt grupate sub sintagma generală de **cultură și arte**.
- II. Următoarele trei sub-domenii au ca rezultat expresia culturală și sunt considerate sectoare **culturale**.
- III. Următoarele două sub-domenii sunt orientate pe principiul funcționalității, dar au o dimensiune culturală și sunt considerate **sectoare creative**.
- IV. Ultimele două sub-domenii denumite sectoare transversale se bazează pe creativitate și inovație, sunt orientate spre funcționalitate, dar sunt folosite în special ca suport pentru celelalte sub-sectoare.

În unele cazuri, același domeniu de activitate sau sector poate fi inclus parțial într-un grup sau în altul, este cazul meșteșugurilor și artizanatului (inclus în primul grup prin meșteșugurile tradiționale, ca parte a patrimoniului imaterial și în doilea grup din perspectiva meșteșugurilor urbane și a artizanatului) sau al domeniului IT, software și jocuri electronice¹⁵ (inclus în grupul al treilea prin componenta de jocuri pe calculator și în al patrulea prin restul de activități de software).

Rolul sectoarelor culturale și creative în dezvoltarea economică și socială a unei societăți trebuie gândit din perspectiva funcțiilor culturii și anume de preservare, creație, producție, diseminare, comerț/vânzări, educație. În înțelegerea acestor roluri sunt relevante conceptele de capital cultural¹⁶, uman¹⁷, social¹⁸, structural¹⁹, instituțional²⁰ și economic²¹.

¹⁵ Conform Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD, 1998) TIC include "electronic displays, various types of cable, instruments for navigating and numerous other types of electronic and wireless connectivity-related devices", Colrain M. Zuppo, International Journal of Managing Information Technology (IJMIT) Vol.4, No.3, August 2012, p.15

¹⁶ Capitalul cultural cuprinde bunurile non-financiare culturale dezirabile social ce pot fi atât imateriale (atitudini, preferințe, cunoaștere formală etc.), cât și materiale (imagini, cărți, obiecte de artă etc.) și instituționale (calificări formale), conform Bourdieu, Pierre. 1986. The forms of capital. In J. Richardson (ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, pp. 241-258. New York: Greenwood

¹⁷ Capitalul uman poate fi definit ca stocul de cunoaștere, abilități, sănătate și valori deținut de o persoană, conform Becker, Gary, S. 1994. *Human Capital. A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. Chicago and London: The University of Chicago Press

¹⁸ Capitalul social se referă la resursele sociale dobândite pe baza unor relații sau în urma apartenenței la anumite grupuri, rețele de influență sau sprijin, conform Putnam, Robert. 2000. *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster

¹⁹ Capitalul structural reprezintă cultura organizațională, filosofii de management, procesele organizaționale, resursele și sistemele informaționale specifice unei organizații conform Benevene, Paula și Michela Cortini. 2010. Interaction between structural capital and human capital in Italian NPOs. Leadership, organizational culture and human resource management. *Journal of Intellectual Capital* 11(2): 123 – 139

²⁰ Capitalul instituțional poate fi considerat ca o formă de acumulare de experiență și funcționabilitate îmbunătățită a instituțiilor datorită unor patternuri de comportament și relații anterioare, conform Anderson, Leslie, E. 2010. *Social Capital in Developing Democracies. Nicaragua and Argentina Compared*. Cambridge: Cambridge University Press

²¹ Capitalul economic este definit ca „bani, proprietate și alte bunuri” sau "bogație materială sub formă de bani, stocuri, acțiuni sau proprietate" (Bourdieu, Limbă și Putere simbolică, 1991, pag. 14)

Cele șase funcții ale sectorului cultural sunt potrivit acestui document: preservare, creație, producție, diseminare, comerț/vânzări, educație.

Din punct de vedere al dezvoltării sociale sunt relevante preponderent funcțiile de preservare, creație și educație, care contribuie la formarea capitalului cultural. *Funcția de preservare* se aplică valorilor și identității locale, regionale și naționale, exprimate în forma patrimoniului material și imaterial. În acest sens cultura are rolul de a prelua de la generațiile anterioare elementele identitare și de a le transmite celor viitoare, de a asigura conștiință comunitară și coeziune socială, de a respecta diversitatea culturală, etnică și de grup. *Funcția de creație* are rolul de materializa creativitatea și imaginația individuală și a transmite un mesaj prin simboluri sau artefacte. Creația are un rol de dezvoltare socială pentru că aproprie indivizi diferiți prin intermediul valorilor la care aderă. Funcția de *educație* are rol de dezvoltare socială deoarece se referă la transmiterea valorilor și identităților de grup cu scopul valorificării lor din punct de vedere social (dobândirea unui statut social, interacțiune socială, progres individual și de grup), dar și economic (dobândirea unui statut ocupațional, exercitarea unei activități economice, sau capitalului uman).

Din punct de vedere al dezvoltării economice sunt importante preponderent funcțiile producție, diseminare și comerț/vânzări. *Funcția de producție* asigură profitul și mijloacele financiare prin reproducerea creației în mai multe exemplare pentru a o face disponibilă unui număr cât mai mare de persoane, uneori aplicându-se și serviciilor culturale. Funcția se bazează preponderent pe capitalul structural și instituțional și include și procesul, de multe ori destul de complicat, de realizare a produselor culturale. *Funcțiile de diseminare și comerț/vânzări* facilitează accesului la creație și producție la nivel de masă, având un rol important în multiplicarea profitului și generarea de dezvoltare economică. Din punct de vedere social aceste funcții întăresc democrația și ajută la respectarea drepturilor fundamentale, dezvoltând spiritul comunitar dar și pe cel de apartenență identitară în contextul diversității culturale contemporane. *Funcția de management* are rolul de suport pentru toate sectoarele culturale și creative.

3. Rolul SCC în economia mondială și în economia României

Sectoarele culturale și creative (SCC) ocupă 1% din populația activă mondială – în principal în activitățile legate de arte vizuale, industria cărții și muzică – și își găsește cea mai mare piață în Asia-Pacific (33% din vânzări), urmată îndeaproape de Europa (32%) și SUA (28%).²² Există mai multe statistici care reflectă rolul important al acestor activități în economie: fie că vorbim de *ponderea în activitatea economică* în general, fie

²² Ernst & Young (E&Y) (2015), *Cultural times: the first global map of cultural and creative industries*, December, pp. 8, 16

că vorbim de *contribuția calitativă la creșterea economică*, fie de *îmbunătățirea avantajelor competitive*. De exemplu, în Uniunea Europeană SCC reprezintă 3,3% din PIB și 3% din ocuparea forței de muncă²³, acest tip de specializare explică cca. 50% din variațiile PIB/loc.²⁴ Potrivit unui document al Comisiei Europene, societățile comerciale care cheltuiesc de două ori mai mult pe *inputuri* creative sunt cu 25% mai pregătite să introducă inovarea de produs.²⁵

Precizia statisticilor nu poate ascunde însă larga variație a cifrelor la nivel de țară, regiune și sectoare componente. SCC este caracterizat de un grad mare de eterogenitate în ceea ce privește impactul în economie și societate, și este dificil de etalonat din pricina absenței unui sistem armonizat de indicatori și metodologii de calcul, care fac performanțele dificil de comparat atât între țări, cât și între sectoare. Cu această rezervă, statisticile de care dispunem permit totuși să evidențiem un sector cu un potențial economic ridicat așa cum este conturat de câteva caracteristici cheie:

- Relevanța economică a SCC este mai clară pe măsură ce aria de analiză a pieței se îngustează geografic și sectorial. Se observă că la nivel local imaginea generală a rolului jucat de aceste activități poate să se schimbe foarte mult, în condițiile în care rata auto-ocupării merge și la cca. 70% în anumite comunități²⁶.
- Producția artistică de mare potențial economic – mare valoare de comercializare – își află originea la fel de bine și în sectorul antreprenorial, precum și în cel corporativ. 80% din firmele din SCC sunt IMM-uri, din care aproape 60% sunt micro-întreprinderi cu 1-3 angajați, în timp ce marile firme, mai puțin de 1% din total ca număr, asigură peste 40% din cifra de afaceri a sectorului.²⁷
- SCC este cel mai mare angajator pe segmentul de vârstă 15-29 de ani în economia UE²⁸, constatare care plasează sectorul printre țintele favorite de relansare a ocupării și creșterii economice în economia europeană.
- În economiile mai puțin dezvoltate, SCC oferă principalele ocupații în economia informală (necontabilizată), legală sau ilegală, prin activități precum piratarea bunurilor, spectacole de stradă sau reprezentanții nemonitorizate în cadrul evenimentelor private.²⁹

²³ European Commission (EC) (2012), "Promoting cultural and creative sectors for growth and jobs in the EU", COM(2012) 537 final, Brussels, 26.9.2012

²⁴ Power, Dominik (2011), "Priority sector report: creative and cultural industries", European Cluster Observatory, April, p. 8

²⁵ European Commission (EC) (2012), "Promoting cultural and creative sectors for growth and jobs in the EU", COM(2012) 537 final, Brussels, 26.9.2012

²⁶ Impacts 08 (2009) *Liverpool's Creative Industries: Understanding the impact of Liverpool European Capital of Culture 2008 on the city region's creative industries*. Liverpool, UK: Impacts 08
[online: <http://www.liv.ac.uk/impacts08/Publications/projectreports.htm>]

²⁷ "Good practice report on the cultural and creative sectors' export and internationalization support strategies", Open Method of Coordination Working group of EU member states' experts on cultural and creative sectors, January 2011

²⁸ Ernst & Young (E&Y) (2015), *Cultural times: the first global map of cultural and creative industries*, December, p. 8

²⁹ Ibid, p. 9

- SCC reprezintă cea mai importantă sursă de venituri ale economiei digitale³⁰ într-un lanț al valorii în care foarte puține bunuri/servicii pot fi brevetate și în care drepturile de proprietate intelectuală se protejează cu dificultate.

Dincolo de impactul economic care poate fi monetizat, mai ales în ceea ce privește creșterea economică, investițiile și antreprenoriatul, specificul SCC este rolul cheie în susținerea economiilor locale prin valorificarea unor active intangibile, imobile și, adesea, tacite (informale). *Facebook* este una dintre cele mai celebre creații a mediului social – o comunitate studențească, chiar dacă ulterior lansării produsului pe piață aspectul *corporativ* a devenit predominant. Producția creativă sau culturală³¹ poate să producă efecte care nu sunt neapărat monetizate, fără ca prin aceasta importanța lor pentru societate să scadă. Este chiar posibil ca încercarea de comercializare a produselor creative să inducă și unele confuzii și să producă efecte contrare celor așteptate de la actul cultural.

Contribuția sectoarelor culturale și creative la economia României a început să fie evidențiată în ultimii ani datorită unor studii care au folosit metodologii similare cu cele utilizate în analizele internaționale³². Potrivit celor mai recente analize pe această temă, contribuția acestor sectoare la PIB a fost în creștere permanentă în perioada 2002-2008, de la aproximativ 4% la aproximativ 7%³³, cu o scădere mică în anul 2009, posibil cauzată de criza economică.

Tabel nr.1. Contribuția ICC România în PIB în perioada 2002-2009³⁴

An	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Total IC, din care	3,75	5,34	4,59	5,55	6,88	6,68	7,24	5,93
CORE	2,06	3,23	3,33	3,55	5,30	5,21	5,76	4,75
INTERDEPENDENTE	0,96	1,09	0,37	1,08	0,88	0,78	0,81	0,62
PARȚIALE	0,45	0,66	0,53	0,53	0,41	0,38	0,40	0,34
NEDEDICATE	0,28	0,36	0,36	0,39	0,28	0,31	0,28	0,22

Din punct de vedere al ocupării forței de muncă, după o dinamică fluctuantă în perioada 2002-2009, când cel mai mare număr de angajați în aceste sectoare a fost atins în anul 2005 (177.450)³⁵, în perioada 2011-2015 se depășește cu mult nivelul atins înainte de începerea crizei economice. Aceasta demonstrează efectele sociale ale

³⁰ Ibid, p. 8

³¹ În sensul teoriilor elaborate inclusive de Pierre Bourdieu (n.a.)

³² De menționat faptul că studiile citate folosesc metodologii diferite și includ coduri CAEN diferite în definirea Sectoarelor Culturale și Creative și de aici nevoia de armonizare a metodologiilor.

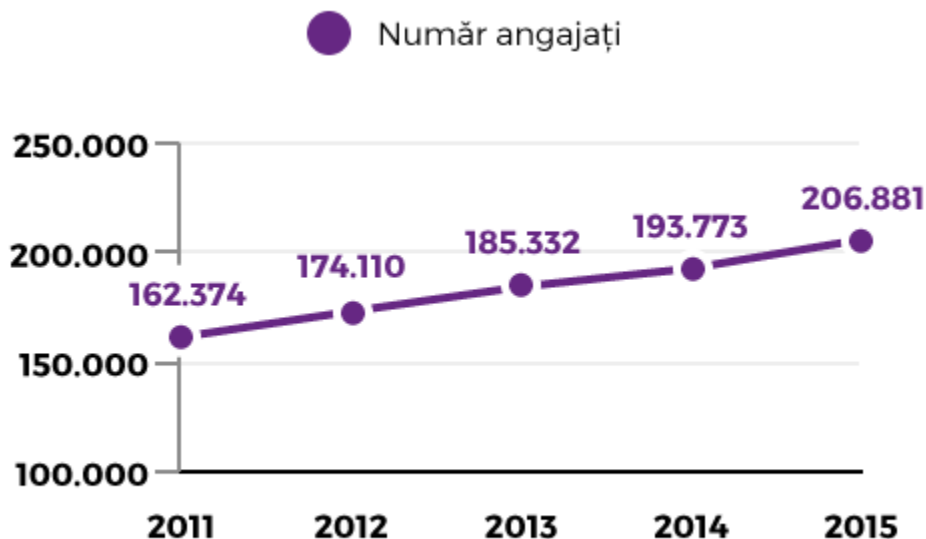
³³ Anda Becuț, Bianca Bâlșan, Liviu Chelcea, Cătălin Dărășteanu, Delia Mucică, "Contribuția Industriilor Bazate pe Copyright la Economia Națională pentru Perioada 2006-2009", CCCDC, 2011

³⁴ Ibid.

³⁵ Ibid.

culturii, pe lângă cele economice, deoarece gradul de ocupare se reflectă în contribuții la bugetele publice, în creșterea consumului, dar și în creșterea statutului social, în calitatea vieții sau coeziunea socială.

Grafic nr. 6. Ocuparea forței de muncă în SCC în perioada 2011-2015

Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC

Comparativ cu alte sectoare, în perioada 2006-2009, se poate constata că ponderea valorii adăugate brute s-a aflat într-o tendință ascendentă. Astfel, dacă în 2009 SCC reprezentau 4,94%, în 2012 au ajuns la 5,7%³⁶, cele mai dinamice domenii în perioada 2009-2013 fiind programele pe calculator și activitățile creative, artistice și de divertisment³⁷. Pentru aceeași perioadă, se remarcă o creștere mai accentuată a ponderii SCC în total VAB în România comparativ cu media la nivel UE27³⁸. Deși productivitatea muncii și profitabilitatea în SCC au scăzut în perioada 2006-2009, ca posibil efect al crizei financiare, totuși acestea se mențin mai mari decât media națională.

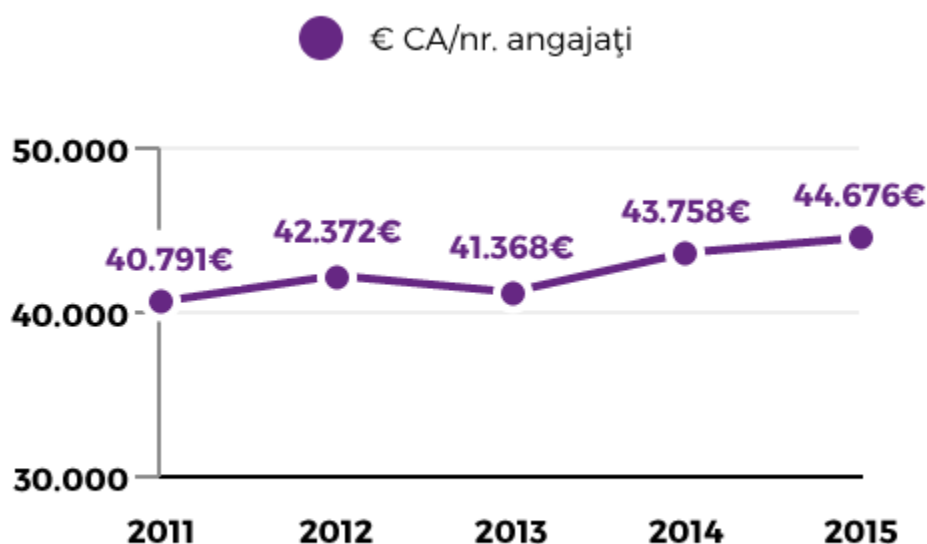
³⁶ Dragoș Pîslaru, "Sectorul Cultural și Creativ în România: Rolul Economic și Potențial de Creștere", în Valentin Cojanu, Carmen Croitoru, Anda Becuț, *Sectoarele Culturale și Creative în România. Importanța economică și contextul competitiv*, Ed. Pro universitaria, București, 2015, p.62

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

În perioada 2011-2015 productivitatea muncii a înregistrat creșteri semnificative, cu o tendință clar ascendentă, crescând în acest interval cu cc. 10%.³⁹

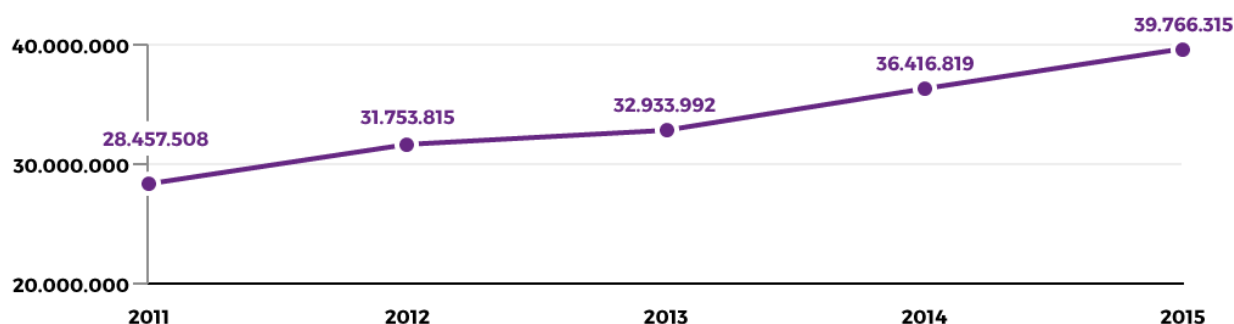
Grafic nr. 7. Productivitatea muncii (€ CA /Nr. angajați) în perioada 2011-2015

Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC

Tendința de creștere este remarcată și pentru cifra de afaceri ale companiilor care activează în *sectoarele culturale și creative*. Aceasta a crescut de la 6 miliarde de euro în 2011 la aproximativ 10 miliarde de euro în 2015.

Grafic nr. 8. Cifra de Afaceri SCC (mii lei) în perioada 2011-2015

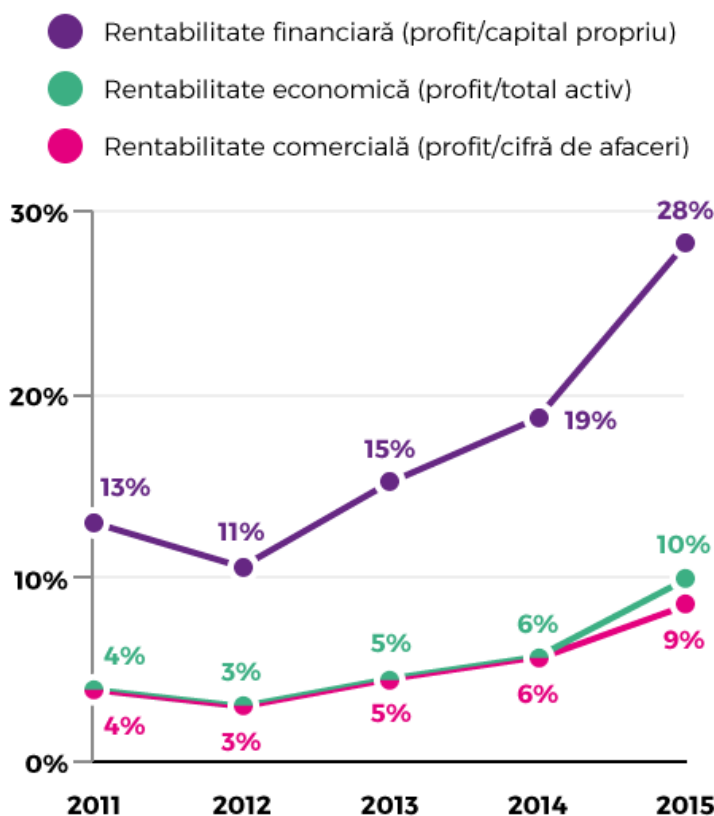

Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC

³⁹ Productivitatea muncii în perioada 2011-2015 a fost calculată ca raport între cifra de afaceri (exprimată în euro) și numărul de angajați.

În graficul următor se pot observa valori foarte bune ale indicatorilor de rentabilitate, aceștia având o evoluție pozitivă. Rentabilitatea comercială și economică se dublează practic în această perioadă, indicând o îmbunătățire clară a modului de funcționare și organizare a afacerilor. În același timp, rentabilitatea financiară atinge valoarea de 28,3% în anul 2015, un nivel excelent, mai ales dacă o comparăm cu piața de capital din România (indicele Bursei de Valori București BET a înregistrat valoarea de -1,11% în 2015) sau internațională (de ex., indicele EURO STOXX 50, care caracterizează piața de capital din zona euro, a înregistrat valoarea de 8,8% în 2015).⁴⁰

Grafic nr. 9. Rentabilitatea SCC în perioada 2011-2015

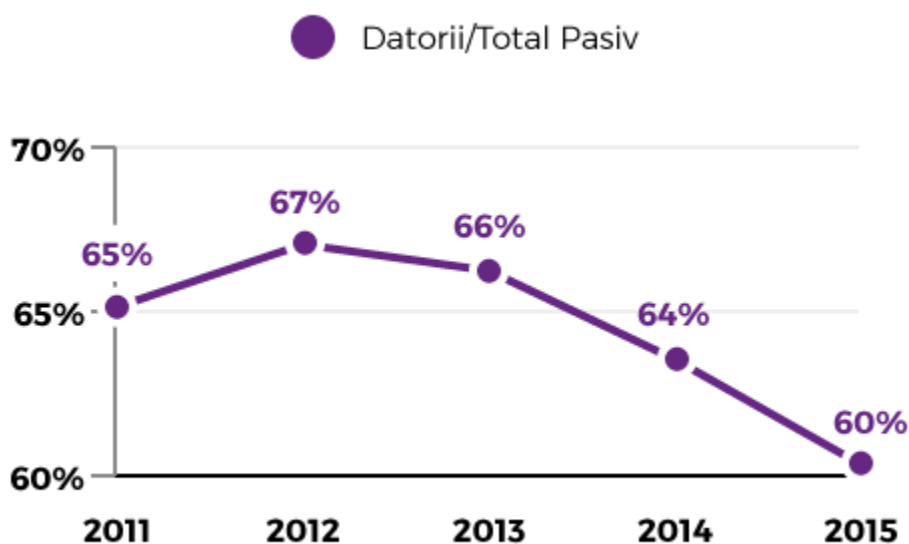

Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC

⁴⁰ Rentabilitatea SCC a fost calculată sub forma a trei indicatori: Rentabilitatea comercială: reprezintă raportul dintre Profit și Cifra de Afaceri. Acest indicator arată capacitatea unei companii de a obține profit din activitatea economică desfășurată. Mai exact, arată câți lei profit se obțin la 100 lei vânzări. Rentabilitatea economică: reprezintă raportul dintre Profit și Total Active. Acest indicator arată capacitatea unei companii de a obține profit prin utilizarea întregului său activ (circulant și imobilizat). Arată câți lei se obțin prin utilizarea a 100 lei active. Rentabilitatea financiară: reprezintă raportul dintre Profit și Capitalul Propriu. Acest indicator arată cât de profitabilă este afacerea unui acționar/asociat. Mai precis, arată câți lei se obțin din investirea a 100 lei capital propriu. Indicatorul este foarte important în sensul că o valoare a sa mai mare decât rentabilitatea unei alte investiții stimulează investitorul să dezvolte acest tip de afacere.

Graficul de mai jos ne arată o evoluție pozitivă și în privința gradului de îndatorare care scade de la 65,2% în 2011 la 60,4% în 2015 (aproape 5%). Aceasta arată capacitatea companiilor din SCC de a își procura singure resurse financiare și de a diminua dependența față de terți (gen instituții de credit și furnizori).⁴¹

Grafic nr. 10. Grad Îndatorare (Datorii/Total Pasiv) în perioada 2011-2015

Sursa Datelor: Baza de date Borg Design, prelucrări INCFC

Sub-sectorul cu cea mai mare contribuție la PIB se menține industria de software, ce depășește sectorul de turism și alimentație publică pe toată perioada analizată. Se remarcă și industria de carte, care are o pondere de 17% din punct de vedere al ponderii valorii adăugate brute, urmată de publicitate, industria audio-vizualului (film, TV, radio și muzică) și sectorul artelor spectacolului.⁴² Acest top se păstrează și în privința numărului de angajați, dar situația se schimbă în privința productivității muncii. În acest caz sectorul IT se detașează clar de restul sectoarelor, fiind urmat de sectorul muzical și de cel de publicitate, la distanță mare plasându-se artele spectacolului și industria de carte.

⁴¹ Gradul de îndatorare este un indicator de solvabilitate și reprezintă raportul dintre total datorii ale unei companii (ex. credite bancare, datorii către furnizori, impozite și taxe, contribuții sociale, impozite pe proprietate etc.) și total pasiv al companiei. Cu cât valoarea este mai mică, cu atât situația companiei este mai bună sub acest aspect. Este un indicator care arată independența financiară, deoarece cu cât firma este mai îndatorată, cu atât este mai dependentă de resursele financiare ale unor terți.

⁴² Anda Becuț, Bianca Bâlșan, Liviu Chelcea, Cătălin Dărășteanu, Delia Mucică, "Contribuția Industriilor Bazate pe Copyright la Economia Națională pentru Perioada 2006-2009", CCCDC, 2011

Explicațiile pentru aceste diferențe rezidă din costurile de producție și diferența mare de cost între produsele SCC.

Tabel nr.4. Top sectoare SCC creatoare de noi locuri de muncă 2009-2014⁴³

SCC – coduri CAEN	2014	2009	Dinamica (nr., %)	
6201 – Act de realizare a soft-ului de comandă	40868	22549	18319	81%
6202 – Act de consultanță în tehnologia informației	11184	8004	3180	40%
7311 – Act ale agenților de publicitate	20540	18245	2295	13%
9329 – Alte activități recreative și distractive n.c.a	3671	2531	1140	45%
6312 – Activități ale portalurilor web	806	245	561	229%
9109 – Activități ale bibliotecilor și arhivelor	883	480	403	84%
5821 – Activități de editare a jocurilor de calculator	640	260	380	146%
8552 – Învățământ în domeniul cultural (limbi străine, muzică, etc)	584	294	290	99%
7410 – Activități de design specializat	1942	1759	183	10%

În comparație cu alte sectoare economice, în anul 2009 SCC au depășit inclusiv sectorul imobiliar, iar activitățile de arhitectură, inginerie și consultanță tehnică au depășit sectorul HORECA în ceea ce privește contribuția la PIB⁴⁴. Cu toate acestea, ponderea numărului de salariați în SCC în totalul salariaților în perioada 2006-2009 este mai redusă decât în alte sectoare.

Analizele din perioada 2009-2013 evidențiază o tendință pozitivă pentru valoarea adăugată realizată de sectoarele culturale și creative din România, cu o creștere de 82,4%, ajungând de la valoarea inițială de 4.503,7 milioane de Euro, la 8.214,7 milioane de Euro în 2013.⁴⁵

Din punct de vedere al analizei comerțului cu bunuri și servicii culturale, soldul balanței comerciale deși nu este încă pozitiv a înregistrat scăderi remarcabile în perioada 2010-2014 la principalele bunuri culturale. Un exemplu de remarcat este în cazul comerțului de cărți unde în anul 2010 se înregistra o balanță de - 46.660 mii euro, pentru ca în anul 2014 să se ajungă la - 6.340 mii euro⁴⁶ din cauza creșterii exporturilor pe anumite țări și scăderii importurilor.

La nivel teritorial cartografierea sectoarelor culturale și creative evidențiază 20 de localități cu potențial de a deveni poli creativi de dezvoltarea locală și regională.

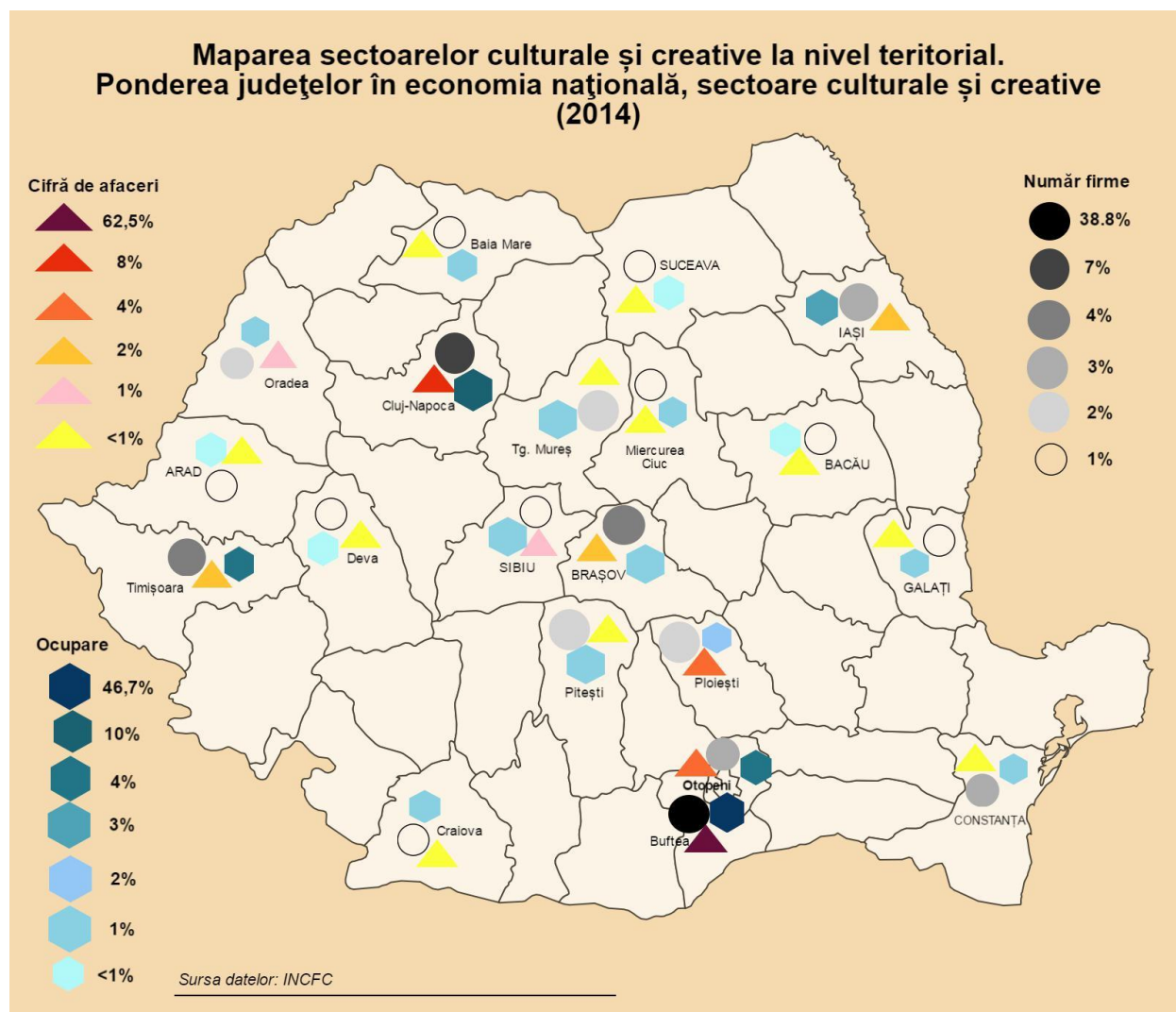
⁴³ Dragoș Pîslaru, idem. p. 69

⁴⁴ Ibid. p.55

⁴⁵ Dragoș Pîslaru, idem. p. 59

⁴⁶ Cătălin Dărășteanu, *Copyright și creativitate*, INCFC, în curs de publicare

Harta nr 1. Ponderea județelor în economia națională, sectoarele culturale și creative⁴⁷

Dincolo de aceste date statistice privind contribuția la dezvoltarea economică a unei țări se adaugă și contribuția la dezvoltarea culturală și socială a unei națiuni, despre care vom vorbi mai detaliat în următoarele capitole.

⁴⁷ Dragoș Pîslaru, "Sectorul Cultural și Creativ în România: Rolul Economic și Potențial de Creștere", în Valentin Cojanu, Carmen Croitoru, Anda Becuț, *Sectoarele Culturale și Creative în România. Importanța economică și contextul competitiv*, Ed. Pro universitaria, București, 2015, p.72

4. Cadrul general de funcționare al SCC

4.1 Forme de organizare a activității

În *sectoarele culturale și creative* principalii actori sunt artiștii independenți, societățile comerciale, organizațiile neguvernamentale și instituțiile publice. Un aspect important este că, în timp ce unele dintre aceste sectoare nu ar putea practic supraviețui în absența unor măsuri de stimulare și susținere, a unui sprijin financiar public, sub forma unor finanțări de programe sau proiecte, dar mai ales a unor scheme de ajutor de stat, altele nu necesită în mod imediat asemenea intervenții. Acesta este și motivul pentru care activitatea în unele domenii dintre cele enumerate beneficiază de o reglementare distinctă, cu accent pe problematica accesului la surse de finanțare publică, în timp ce pentru alte domenii legiuitorul nu a intervenit în mod expres, lăsându-le să funcționeze și să se dezvolte în conformitate cu cadrul general de reglementare aplicabil.

”Artiștii independenți”, profesiunile liberale și persoanele fizice autorizate

Artiștii își desfășoară activitatea fie ca salariați în cadrul diverselor societăți, organizații sau instituții publice fie ca persoane fizice autorizate - ”artiști independenți”. Artiștii care își desfășoară activitatea în mod independent își monetizează operele de creație intelectuală, respectiv prestațiile artistice în mod direct, prin efectul contractelor de cesiune a drepturilor lor patrimoniale.

Cadrul legislativ la care aceștia se raportează este în principal Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe drepturilor de autor (în continuare Legea 8/1996), cu modificările și completările ulterioare. Este de remarcat în acest context că deși din punct de vedere fiscal aceste activități sunt identificate în categoria celor prin care se realizează venituri din activități independente, tratamentul fiscal al acestor venituri este diferit și va fi prezentat în secțiunea dedicată aspectelor fiscale.

În ceea ce privește protecția socială a acestei categorii de artiști, constatăm că în ultimii ani și în special prin adoptarea Noului Cod Fiscal (legea nr. 227/2015) s-a creat o formă de protecție, prin introducerea obligativității contribuțiilor sociale și de sănătate, inițial numai pentru artiștii care realizau exclusiv venituri din cesiunea drepturilor lor patrimoniale, iar cu începere din 2016 pentru C.A.S. și din 2017 pentru C.A.S.S, această obligativitate a fost extinsă și la cei care realizează venituri din drepturi de proprietate intelectuală, (excepție fac pensionarii). Totuși, protecția socială a artistului care realizează venituri exclusiv din drepturi de autor fără a avea întotdeauna un regim de continuitate este destul de complicată birocratic, neatrăgătoare financiar în raport cu veniturile modice ale majorității artiștilor din România și nu are în vedere specificitatea acestor venituri – lipsa de continuitate și diferențele mari între veniturile realizate în diferite perioade.

În categoria activităților culturale și artistice non-industriale, regăsim autorii și artiștii independenți (în continuare artiști), arhitecții ca profesiune liberală, alte profesii

reglementate, persoanele fizice autorizate, instituțiile publice de cultură și organizațiile neguvernamentale fără scop lucrativ.

Regimul juridic de organizare a activității pentru aceste trei categorii și regimul fiscal ce le este aplicabil diferă pentru fiecare din aceste categorii.

Astfel, profesiunile libere sunt potrivit art. 7(3) C. Fisc. "acele ocupații exercitate pe cont propriu de persoane fizice, potrivit actelor normative speciale care reglementează organizarea și exercitarea profesiei respective"⁴⁸.

Pentru "profesiile reglementate" dreptul comun îl reprezintă Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România, potrivit căreia condiția de bază a profesiei reglementate este existența unui titlu profesional remis fie de o autoritate publică, fie de o organizație profesională. Astfel de activități pot fi exercitate atât independent, cât și ca salariat. În această categorie intră, inter alia, ocupațiile de conservator și restaurator, care se exercită în conformitate cu legislația privind patrimoniul cultural național pe baza certificării/atestării competențelor de către Ministerul Culturii și pentru care nu este necesară (în mod similar cu profesiile libere) înregistrarea în Registrul Comerțului.

Persoanele fizice autorizate (PFA), Întreprinderile Individuale (ÎI), Întreprinderile Familiale (IF) sunt forme de organizare și desfășurare a unor activități, reglementate prin OUG nr. 44/2008 și Legea nr. 359/2004 și care sunt de interes pentru meșteșugari și artizani, pentru diverse profesii și meserii din sectoarele culturale și creative (e.g. *organizarea de spectacole culturale, sportive, distractive și altele asemenea*), altele decât activitățile creative ale autorilor și artiștilor interpreți și executanți, care beneficiază de un regim juridic și fiscal distinct și diferit⁴⁹ de cel al PFA sau al profesiunilor libere. Protecția socială a persoanelor care își desfășoară activitatea ca PFA, ÎI, IF în sectoarele culturale și creative nu diferă sub nici o formă de cadrul general aplicabil și ca atare nu va fi detaliat în prezentul document.

Societățile comerciale

Cadrul juridic de reglementare a înființării, organizării și funcționării "societăților comerciale" (actualmente denumite ca societăți) este Codul Civil, care se completează cu legea 31/1990 privind societățile comerciale cu modificările și completările ulterioare. În ceea ce privește societățile cu activitate în SCC constatăm faptul că anumite industrii (industria cinematografică și industria audio-vizuală) beneficiază de tratament juridic distinct stabilit prin Ordonanța 39/2005, legea audiovizualului nr. 504/2002 și legea privind Societatea Română de Televiziune și Radiodifuziune nr 41/1994.

⁴⁸ pentru sectorul cultural și creativ, profesiunea de arhitect este ilustrativă, fiind reglementată prin efectul Legii nr. 184/2001 privind organizarea și exercitarea profesiei de arhitect, republicată

⁴⁹ În decursul timpului, ca urmare a modificărilor multiple ale cadrului normativ fiscal și ca urmare a greșitei înțelegeri a acestuia, unii autori sau artiști s-au organizat ca PFA, pierzând astfel facilitățile fiscale acordate de legiuitor.

Organizații neguvernamentale

Mediul organizațiilor neguvernamentale (ONG) din domeniul culturii, al căror cadru juridic privind înființarea și organizarea este dat de O.G. nr. 26/2000 cu modificările și completările ulterioare, poate fi caracterizat printr-o mare efervescență, prin numărul mare de asemenea entități care se înființează, dar în același timp prin numărul redus al celor viabile pe termen lung. Această constatare este în directă legătură cu precaritatea și lipsa de continuitate a posibilelor surse de finanțare pentru programele și proiectele pe care ONG-urile le dezvoltă. Așadar, dacă înființarea unei asociații este extrem de facilă și ne-oneroasă (patrimoniu inițial de 200 lei), funcționarea și consolidarea sa depinde în mod direct de capacitatea organizațională, care, evident se construiește în timp.

Din păcate nici sectorul ONG-urilor culturale, nici artiștii independenți care activează în domeniul culturii nu beneficiază de o recunoaștere explicită printr-un cadru legislativ dedicat care să afirme sprijinul statului pentru dezvoltare, ceea ce îngreunează accesul la resurse, infrastructură sau facilități fiscale speciale. De asemenea nu există încă un studiu care să determine mărimea acestui sector și caracteristicile dinamicii lui.

Pentru îmbunătățirea performanțelor ONG-urilor în sectoarele culturale și creative sugerăm reintroducerea mecanismelor de recuperare TVA pentru achizițiile și prestările de servicii din cadrul proiectelor de finanțare nerambursabilă desfășurate de organizațiile neguvernamentale.

Conform Atlasului Economiei sociale⁵⁰ din totalul de 72.099 de asociații și fundații înregistrate, 11% au declarat cultura ca domeniul principal de activitate. Domeniile de activitate ale organizațiilor neguvernamentale din domeniul culturii au avut o rată de creștere constantă în perioada 2000-2012. Aceeași tendință de creștere se remarcă și în cazul dinamicii personalului salariat, de la 1.190 în anul 2000 la 4.325 în anul 2012, ONG-urile din cultură deținând aproximativ 6% din totalul personalului angajat în asociații și fundații.

Tabel nr.5: Domenii de activitate AF in perioada 2000 - 2012

Domenii de activitate	2000	2005	2005/2000 rata de creștere	2010	2010 (% în total AF)	2011	2011 (% în total AF)	2011/2010 rata creștere	2012	2012 (% în total AF)	2012/2011 rata creștere
Cultură	875	+83%	2.738	2.738	10.4%	3.211	10.8%	+17.3%	3.713	11.0%	+15.6%

⁵⁰ Cristina Barna, Atlasul Economiei Sociale, Institutul de Economie Socială, 2014

Distribuția veniturilor pe domenii de activitate în 2012 evidențiază faptul că ONG-urile din cultură au înregistrat o creștere de în perioada 2000-2012, reprezentând 6% din total venituri înregistrate de asociațiile și fundațiile din România.

Tabel nr.6: Evoluția veniturilor pe domenii de activitate AF: 2000-2012

Domenii de activitate	2000 (mii lei)	2005 (mii lei)	2007 (mii lei)	2009 (mii lei)	2010 (mii lei)	2010 (% în total AF)	2011(mii lei)	2011 (% în total AF)	2012 (mii lei)	2012 (% în total AF)
Cultură	23.368	101.200	181.578	212.834	383.420	7%	398.007	6%	428.532	6%

O tendință similară cu cea a veniturilor se înregistrează și în cazul activelor ONG-urilor, cele care activează în domeniul culturii reprezentând 4% din total active imobilizate de ONG-uri la nivel național.

Tabel nr. 7: Evoluția activelor pe domenii de activitate AF: 2000-2012

Domenii de activitate	2000 (mii lei)	2005 (mii lei)	2007 (mii lei)	2009 (mii lei)	2010 (mii lei)	2010 (% în total AF)	2011(mii lei)	2011 (% în total AF)	2012 (mii lei)	2012 (% în total AF)
Cultură	13.918	118.324	125.817	182.402	218.219	4%	257.514	4%	268.968	4%

În ceea ce privește incidența activităților economice în cadrul domeniilor de activitate, se remarcă o scădere în perioada analizată, de la 14% în anul 2000 la 9% în anul 2012.

Instituții publice de cultură

Instituțiile publice de cultură sunt încă, în România, cel mai mare angajator de resurse umane din domeniul culturii și cel mai important furnizor de servicii culturale materializate în bunuri culturale de toate categoriile, materiale sau imateriale, nestocabile și unice. Cadrul de reglementare pentru instituțiile publice de cultură este structurat pe criteriul domeniului de activitate, astfel încât fiecare categorie de instituții este încadrată juridic printr-un act normativ distinct. Există un set de legi speciale dedicate fiecărui tip de activitate: Legea Bibliotecilor L334/2002, Legea muzeelor și colecțiilor 311/2003, Legea

instituțiilor de spectacole sau concerte L353/2007, o lege specială pentru așezăminte culturale L 118/2006 care reunește practic toate formele de instituții publice care nu pot fi încadrate în cele trei categorii amintite. Așezămintele culturale reunesă case de cultură, centre de prezervare a culturii tradiționale, ansambluri folclorice, școli populare de artă, centre culturale cu activități mixte dar nu beneficiază de o clasificare și nu sunt inventariate încă la nivel național. Unele instituții publice de cultură sunt reglementate și particularizate prin hotărâri de guvern iar altele au statut unic reprezentând inserții menite să completeze acțiuni de monitorizare (Institutul Național al Patrimoniului, Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală) sau platforme de finanțare (Administrația Fondului Cultural Național) sau se ocupă de un subsector specific (Centru Național al Cinematorafiei). O altă lege care reglementează transversal activitatea instituțiilor publice este cea referitoare la managementul acestor organizații (OUG 189/2008 cu modificările și completările ulterioare), o lege care asigură conducerea prin mandate limitate în timp și care impune criterii de selecție și performanță pe baza eficienței manageriale. Cea mai complicată problemă a legislației culturale o reprezintă intersectarea cu legile domeniului public pe care toate instituțiile cu acest statut sunt obligate să le respecte în cele mai mici detalii, și care nu țin cont de specificul activităților sau al bunurilor culturale oferite.

4.2 Sectoare, activități și ocupații

În anexa la prezentul document sunt prezentate sub formă tabelară, activitățile și ocupațiile potrivit Clasificării Activităților Economiei Naționale, respectiv Clasificării Ocupațiilor din România și care corespund sectoarelor culturale și creative. Precizăm faptul că lista ocupațiilor a fost organizată pe sectoarele culturale și creative și conține atât ocupații care sunt specifice acestor sectoare, cât și ocupații care nu sunt exclusiv aplicabile acestor sectoare, ci se pot regăsi și în alte domenii economice. Atât clasificarea CAEN, cât și Clasificarea ocupațiilor din România se actualizează permanent, dar au fost sesizate anomalii în cele două tipuri de clasificări pe care le prezentăm pe scurt. . De exemplu, pe domeniul meșteșugurilor sugestiile primite de la ONG-urile din domeniu au vizat introducerea unor CAEN-uri noi (prelucrarea și pâslirea lânii în diferite articole sau tăierea, fasonarea, finisarea, îmbinarea lemnului). Cele mai multe nevoi de înnoire a listei de COR-uri au fost identificate în zona de marketing și publicitate (unde apar neconcordanțe între realitățile din domeniu și detaliile la clasele de 6 digiți) sau în zona colectării drepturilor conexe drepturilor de autor convenite producătorilor de muzică (unde ar fi nevoie de introducerea a opt coduri noi).

4.3 Elemente de legislație și fiscalitate comune SCC

Proprietatea intelectuală

Proprietatea Intelectuală, cu cele două componente ale sale, respectiv drept de autor și proprietate industrială, este instrumentul esențial pentru dezvoltarea economică, socială și culturală a României. Este o afirmație care se face uneori prea ușor, fără a se ține seama de complexitatea domeniului și de dificultățile pe care tocmai dezvoltarea economică, comerțul internațional și noile tehnologii de informare și comunicare le ridică în configurarea unui sistem adecvat de protecție a drepturilor rezultate din creație și inovare și de monetizare a rezultatelor muncii creatoare și, în egală măsură, în realizarea unui sistem care să asigure dreptul fiecărei persoane de a beneficia de progresul științific, de a avea acces la informație și la cultură.

Datorită caracteristicilor lor intrinseci, fiecare din cele două ramuri ale proprietății intelectuale beneficiază de un regim de protecție și de reglementări distincte, atât la nivel internațional, cât și la nivel comunitar și național. Domeniul proprietății industriale cuprinde brevetele de invenție, mărcile, indicațiile geografice, desenele și modelele industriale, modele de utilitate, topografii de produse semiconductoare, în timp ce domeniul dreptului de autor cuprinde drepturile autorilor asupra operelor literare, artistice sau științifice și drepturile conexe drepturilor de autor, respectiv drepturile artiștilor interpreți sau executanți asupra propriilor prestații artistice, drepturile producătorilor de fonograme asupra propriilor fixări, drepturile producătorilor de înregistrări audiovizuale asupra propriilor înregistrări și drepturile organismelor de radio și televiziune asupra propriilor emisiuni sau programe. Autoritatea publică deținătoare de competențe în domeniul aplicării cadrului normativ privind proprietatea industrială și a elaborării reglementărilor secundare este Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM), în timp ce pentru domeniul dreptului de autor competența revine Oficiului Român pentru Drepturile de Autor (ORDA).

Cadrul normativ privind cele două ramuri ale proprietății intelectuale se modifică și completează continuu, atât prin efectul adoptării de noi instrumente juridice internaționale în materie, cât și datorită modificării și actualizării *aquis*-ului comunitar în materie, mai ales ca răspuns la problemele determinate de dezvoltarea tehnologiilor de informare și de comunicare, care generează nu numai noi modalități de utilizare a operelor și altor obiecte protejate, ci și noi modele de afaceri, care identifică noi forme de monetizare și noi raporturi contractuale precum și noi utilizări neautorizate care merg de la piraterie până la contrafacere și la constituirea de rețele infracționale internaționale.

Astfel, o strategie națională în domeniul proprietății intelectuale devine nu numai o modalitate de promovare a bunelor practici în domeniu, ci și un instrument de coagulare a entităților publice și private cu atribuții sau cu interese legitime în dezvoltarea domeniului (de la cele două autorități în domeniu OSIM și ORDA, Ministerul Public, organele de cercetare, autoritățile vamale și instanțele de judecată, la creatori și asociațiile lor reprezentative, organisme de gestiune colectivă, industrii culturale și creative, diverse organizații neguvernamentale cu activitate în domeniu, utilizatori, publicul larg, etc.). Prima Strategie Națională în domeniul Proprietății Intelectuale a fost elaborată de OSIM și ORDA și aprobată de Guvern pentru perioada 2003 -2007. Ulterior, în 2011, a fost elaborat un proiect de Strategie în domeniu pentru perioada 2011/12-2015⁵¹, al cărui circuit de avizare nu a mai fost finalizat. Proiectul de strategie menționat stabilea ca obiective următoarele:

- Promovarea unei culturi în domeniul proprietății intelectuale;
- Integrarea proprietății intelectuale ca element de management în strategia de afaceri a IMM-urilor și a unităților publice de cercetare pentru o dezvoltare economică sustenabilă
- Susținerea unei dezvoltări progresive și armonizarea permanentă a legislației naționale cu actele normative ale Uniunii Europene, cu procedurile și reglementările internaționale în domeniul proprietății intelectuale
- Diversificarea serviciilor în domeniul proprietății intelectuale și creșterea calității acestora
- Dezvoltarea unei infrastructuri eficiente și echilibrate privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și de luptă împotriva contrafacerii și pirateriei.

Este evident că aceste obiective pot fi asumate în continuare, având în vedere cel puțin faptul că nivelul de înțelegere a problematicii la nivelul creativității este încă inegal iar, pe de altă parte, cadrul de reglementare la nivel european și internațional se modifică destul de rapid. Dar, în afara acestor obiective, și având în vedere problemele specifice ale SCC, identificate de altfel și în Raportul de bune practici "Towards More Efficient Financial Ecosystems: Innovative Instruments To Facilitate Access To Finance For The Cultural And Creative Sectors (CCS)"⁵² elaborat de grupul de lucru pentru sectoarele culturale și creative, o viitoare Strategie va trebui să se racordeze la nevoile SCC privind maximizarea utilizării portofoliului de drepturi de proprietate intelectuală, prin dezvoltarea de instrumente pentru identificarea și evaluarea portofoliului de drepturi în scopul utilizării acestuia ca garanții pentru obținerea de credite. O Strategie actualizată privind proprietatea intelectuală va trebui să reia analiza riscurilor și vulnerabilităților sistemului de protecție și astfel să identifice direcțiile de acțiune și măsurile cele mai adecvate.

⁵¹ www.osim.ro/legis/initiativelegi/proiect_Strategie_FINAL_6_12.doc

⁵² <http://bookshop.europa.eu/en/towards-more-efficient-financial-ecosystems-pbNC0416091/>

Codul Fiscal (Legea nr. 227/2015), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2016 aduce câteva modificări în ceea ce privește impunerea veniturilor din drepturi de autor (și drepturi de proprietate industrială) și tratamentul fiscal al microîntreprinderilor.

Tratamentul fiscal al veniturilor din drepturi de proprietate intelectuală

Legiuitorul a mărit cota forfetară de cheltuieli deductibile la 40 % și a introdus posibilitatea artiștilor - contribuabili să opteze pentru o procedură mai simplă pentru determinarea și plata impozitului datorat, respectiv prin reținerea la sursă a impozitului final. Dacă artistul optează în scris pentru reținerea la sursă a impozitului final în momentul încheierii fiecărui contract atunci impozitul – care este astfel impozit final - datorat pentru veniturile realizate ca urmare a executării acestuia se va calcula prin reținere la sursă la momentul plății veniturilor de către entitatea plătitoare / beneficiară a contractului de cesiune, prin aplicarea cotei de 16% asupra venitului brut din care se deduce cota forfetară de cheltuieli, după caz, și contribuțiile sociale obligatorii reținute la sursă, potrivit legii. În această situație, artistul nu mai are decât obligația inițială de înregistrare fiscală. Evident, procedura obișnuită de impunere a veniturilor din drepturi de proprietate intelectuală (care era în vigoare și în vechiul cadru fiscal - reținere la sursă a unui impozit de 10% din venitul brut și, ulterior, pe bază de declarații fiscale, aplicarea cotei de deductibilitate și regularizarea impozitului) este în continuare prevăzută în Codul Fiscal, la fel ca și opțiunea de a determina venitul net în sistem real, pe baza datelor din contabilitate.

Tratamentul fiscal al Persoanelor Fizice Autorizate, Întreprinderilor Individuale și al Întreprinderilor Familiare nu prezintă particularități cu referire la activitățile specifice din sectoarele culturale și creative.

În mod similar, reglementările fiscale pentru întreprinderi mici și mijlocii nu conțin prevederi specifice pentru cele care activează în sectoarele culturale și creative. Printre modificările importante aduse de Codul Fiscal care a intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2016 se află cele privind microîntreprinderile.

Cotele de impozitare pe veniturile microîntreprinderilor sunt diferențiate în funcție de numărul de salariați, astfel încât fosta cotă unică de 3% se aplică acum doar pentru cele care nu au salariați. Cota este de 1% pentru microîntreprinderile care au peste 2 salariați și de 2% pentru cele care au un salariat. Prin excepție de la aceste prevederi, pentru o microîntreprindere nou înființată, care are cel puțin un salariat și se constituie pe o durată mai mare de 48 de luni, iar acționarii/asociații săi nu au deținut titluri de participare la alte persoane juridice, se introduce o cotă de impozitare de 1% pentru primele 24 de luni de la data înregistrării acesteia.

Alte prevederi fiscale de interes pentru sectoarele culturale și creative

Codul fiscal prevede (art 292 alin 1 lit m și urm.) scutirea de la plata TVA – fără drept deducere - a unor operațiuni și activități declarate de interes general, dintre care unele sunt de aplicabilitate directă pentru sectoarele culturale și creative, astfel:

” m) prestările de servicii culturale și/sau livrările de bunuri strâns legate de acestea, efectuate de instituțiile publice sau de alte organisme culturale fără scop patrimonial, recunoscute ca atare de către Ministerul Culturii;

n) prestările de servicii și/sau livrările de bunuri efectuate de persoane ale căror operațiuni sunt scutite, potrivit lit. m), cu ocazia manifestărilor destinate să le aducă sprijin financiar și organizate în profitul lor exclusiv, cu condiția ca aceste scutiri să nu producă distorsiuni concurențiale;

o) activitățile specifice posturilor publice de radio și televiziune, altele decât activitățile de natură comercială;”

Dintre celelalte prevederi fiscale de interes pentru SCC menționăm următoarele:

- Cotizațiile plătite asociațiilor profesionale sunt deductibile în limita a 4.000 euro anual
- Majorarea termenelor în care contribuabilul trebuie să notifice organului fiscal pentru începerea sau încetarea unei activități (majorarea s-a făcut de la 15 zile la 30 de zile)
- Reducerea impozitului pe dividende - de la 16% la 5%
- Scutirea de impozit a profitului reinvestit în echipamente tehnologice, calculatoare electronice și echipamente periferice, mașini și aparate de casă, de control și de facturare, precum și în programe informatice, produse și/sau achiziționate, inclusiv în baza contractelor de leasing financiar, și puse în funcțiune, folosite în scopul desfășurării activității economice.

Facilitățile fiscale de interes pentru sectoarele culturale și creative

- Scutire de la plata **impozitului/taxei pe clădiri** pentru clădirile instituțiilor publice, a celor aflate în proprietatea fundațiilor înființate prin testament constituite, conform legii, cu scopul de a întreține, dezvolta și ajuta instituții de cultură națională, precum și de a susține acțiuni cu caracter umanitar, social și cultural, a celor din parcurile industriale, parcurile științifice și tehnologice, precum și a celor utilizate de incubatoarele de afaceri, cu respectarea legislației în materia ajutorului de stat;

- Scutire de la plata **impozitului/taxeii pe teren** pentru terenurile instituțiilor publice, a celor aflate în proprietatea fundațiilor înființate prin testament constituite, conform legii, cu scopul de a întreține, dezvolta și ajuta instituții de cultură națională, precum și de a susține acțiuni cu caracter umanitar, social și cultural, a celor din parcurile industriale, parcurile științifice și tehnologice, precum și a celor utilizate de incubatoarele de afaceri, cu respectarea legislației în materia ajutorului de stat;
- Scutire de la plata **impozitului pe mijloacele de transport pentru mijloacele de transport ale instituțiilor publice**, a celor aflate în proprietatea fundațiilor înființate prin testament constituite, conform legii, cu scopul de a întreține, dezvolta și ajuta instituții de cultură națională, precum și de a susține acțiuni cu caracter umanitar, social și cultural;
- Scutire de la plata **impozitului pe spectacol pentru spectacolele organizate în scopuri umanitare**
- Scutire de la plata taxei pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor pentru o fundație înființată prin testament, constituită conform legii, cu scopul de a întreține, dezvolta și ajuta instituții de cultură națională, precum și de a susține acțiuni cu caracter umanitar, social și cultural
- Scutire de la **taxa pentru serviciile de reclamă și publicitate și taxa pentru afișaj în scop de reclamă și publicitate, pentru instituțiile publice**
- Deducere limitată a cheltuielilor de sponsorizare/mecenat și burse private, în limita a **5 la mie din cifra de afaceri, dar nu mai mult de 20% din impozitul pe profit datorat.**
- **Reportarea** sumelor aferente cheltuielilor de sponsorizare/mecenat și burse private care nu sunt scăzute din impozitul pe profit în anul în care au fost suportate, în următorii 7 ani consecutivi
- **Dreptul de redirectionare a unei cote de 2 %** din impozitul datorat pe venitul net/cîștigul net anual impozabil pentru acordarea unei burse private sau pentru susținerea unei entități nonprofit ori a unei unități de cult

4.4 Accesul la finanțare

Instrumentele financiar-bancare dedicate sectoarelor culturale și creative sunt extrem de importante pentru a permite dezvoltarea și stabilitatea acestora. Pentru a fi însă accesibile, instrumentele dezvoltate de instituțiile de creditare ar trebui să ia în considerare caracteristicile acestor industrii și mai ales faptul că cea mai valoroasă și consistentă componentă a patrimoniului lor este constituită din portofoliul de drepturi de proprietate intelectuală pe care îl dețin în vederea exploatarei, deci din active imateriale care, de regulă, nu reprezintă garanții acceptabile și suficiente. Astfel, gradul de creditare a planurilor de afaceri ale acestora este mult mai scăzut decât în cazul altor domenii de

activitate. Din această perspectivă devine extrem de important Mecanismul de garantare, parte a componentei trans-sectoriale a Programului "Europa Creativă", cu o alocare de 121 de milioane de euro pentru perioada 2016-2020, care are ca scop acordarea de garanții băncilor sau altor intermediari financiari care acordă împrumuturi liber-profesioniștilor, antreprenorilor și întreprinderilor din aceste sectoare și care astfel se așteaptă să creeze, prin efectul de catalizator, produse financiar-bancare de 600 milioane de euro. Mecanismul este administrat de Fondul European de Investiții și își propune în același timp să asigure formarea instituțiilor financiar-bancare, care să le permite să înțeleagă mai bine nevoile sectoarelor culturale și creative.

Potrivit Raportului de Bune Practici „Către ecosisteme financiare mai eficiente: instrumente inovatoare pentru facilitarea accesului la finanțare pentru sectoarele culturale și creative”⁵³, tipologia modelelor de finanțare include: autofinanțare, măsuri de sprijin de la stat, finanțare prin îndatorare, finanțare prin capitaluri proprii, alte tipuri de finanțare, finanțare participativă (resurse personale, profituri reținute/câștiguri proprii, granturi, stimulente fiscale, autorități publice, prieteni și familie, instituții financiare/organizații private, împrumuturi, microcredite, descoperiri de cont, finanțarea facturii, licențiere/angajare contracte de achiziție, investitori providențiali, capital de risc, capital de risc de tip mezanin, donații, sponsorizare, patronaj) sau scheme de ameliorare a riscului: garanție/asigurare.⁵⁴

În România doar o parte din aceste modele de finanțare sunt disponibile organizațiilor private din sectoarele culturale și creative și nu este loc în acest document pentru o detaliere a fiecărui model, totuși considerăm oportună prezentarea măsurilor de sprijin de la stat ce se regăsesc în alte țări europene și care au contribuit la realizarea unui context favorabil dezvoltării SCC. Dintre măsurile de sprijin de la stat amintim granturile (contribuții financiare directe de la bugetul național pentru finanțarea fie a unei acțiuni cu scopul de a ajuta beneficiarul să atingă un obiectiv al unei politici date, fie a unui organism care urmează un scop de interes general⁵⁵), bonurile valorice (documente care îndreptățesc deținătorul la o plată sau la un bun sau la un serviciu gratuit⁵⁶), stimulentele fiscale (deducerea, excluderea sau scutirea de la obligațiile fiscale⁵⁷) sau alte forme inovatoare de finanțare publică, cum ar fi contribuțiile rambursabile prin care un proiect selectat obține simultan o dublă finanțare, constând într-un împrumut cu zero costuri și o “contribuție rambursabilă” de returnat total sau parțial de către firma beneficiară, în funcție de performanța în perioada în care este folosită contribuția rambursabilă.⁵⁸

⁵³ Raportul a fost elaborat de către Grupul de Lucru pentru Metoda Deschisă de Coordonare al Statelor Membre UE, asupra accesului la finanțare pentru sectoarele culturale și creative, Uniunea Europeană, 2016

⁵⁴ Ibid, p.23.

⁵⁵ Ibid, p 24.

⁵⁶ Idem.

⁵⁷ Ibid.p.29

⁵⁸ Ibid. p.30

4.5 Măsuri de stimulare și promovare

Măsuri de stimulare și promovare generale

Legea nr. 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități nonprofit de interes general constituie cadrul general în materie și se adresează sectorului nonprofit în ansamblu, pentru proiectele și activitățile lor nonprofit indiferent de domeniu, fiind neeligibile activitățile generatoare de profit. Autoritățile finanțatoare sunt definite ca fiind orice autoritate publică, astfel cum este definită aceasta în Constituția României, republicată, inclusiv autoritatea judecătorească, precum și orice instituție publică de interes general, regional sau local.

Principiile potrivit cărora se acordă finanțările nerambursabile sunt libera concurență, eficacitatea utilizării fondurilor publice (respectiv folosirea sistemului concurențial și a criteriilor care să facă posibilă evaluarea propunerilor și a specificațiilor tehnice și financiare pentru atribuirea contractului de finanțare nerambursabilă), transparența, tratamentul egal, excluderea cumulului, în sensul că aceeași activitate urmărind realizarea unui interes general, regional sau local nu poate beneficia de atribuirea mai multor contracte de finanțare nerambursabilă de la aceeași autoritate finanțatoare și neretroactivitatea, respectiv excluderea posibilității destinării fondurilor nerambursabile unei activități a cărei executare a fost deja începută sau finalizată la data încheierii contractului de finanțare, cu excepția fondurilor financiare cheltuite de beneficiar pentru continuarea programului, în limita plafonului de cofinanțare stabilit.

Este important de menționat un act normativ recent, și anume Legea nr. 102/2016 privind incubatoarele de afaceri. Deși este prea devreme pentru a putea evalua impactul acesteia, față de alte inițiative similare trecute, considerăm că pentru sectoarele culturale și creative aceasta ar putea aduce acel cadru organizatoric care să le permită, mai ales start-up-urilor și micro-întreprinderilor să se dezvolte, profesionalizeze și stabilizeze. Printre tipurile de incubatoare ce pot fi înființate se află și incubatorul de afaceri cu portofoliu mixt, care potrivit legii, vizează IMM-urile cu potențial de creștere dintr-o gamă largă de sectoare, incubatorul de afaceri social (care folosește spiritul antreprenorial și inovația pentru a crea impact social), incubatorul virtual, care oferă servicii de incubare prin internet, sub forma portalurilor de afaceri, etc.

În România accesul artiștilor independenți la instrumente financiar-bancare este îngreunat de însuși caracterul aleatoriu din drepturi de proprietate intelectuală ceea ce fragilizează statutul social și economic al acestora. Aceași problemă se regăsește și în organizațiile private din sectoarele culturale și creative care, având în vedere specificul patrimoniului propriu constituit cu prioritate din portofoliul de drepturi de proprietate

intelectuală (proprietate imaterială/active necorporale), au dificultăți majore în accesarea unor instrumente de creditare sau a unor surse de finanțare de pe piața de capital. Aceasta se întâmplă pentru faptul că portofoliul drepturilor de proprietate intelectuală nu este de regulă acceptat ca garanție în vederea obținerii unor credite.

Cadrul general de finanțare a programelor și proiectelor culturale

Ordonanța Guvernului nr. 51/1998 privind îmbunătățirea sistemului de finanțare a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, cu modificările și completările ulterioare reglementează cadrul general, principiile și procedurile sistemului de finanțare nerambursabilă de la bugetul de stat și/sau de la bugetele locale a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, inclusiv prin Administrația Fondului Cultural Național.

Astfel, principiile instituite de legiuitor pentru acest sistem de finanțare sunt libera concurență, transparența, diversitatea culturală și pluridisciplinaritatea respectiv tratamentul nediscriminatoriu al solicitanților, reprezentanți ai diferitelor comunități sau domenii culturale, precum și promovarea diversității bunurilor culturale, a abordărilor multidisciplinare, neretroactivitatea și susținerea debutului (încurajarea inițiativelor persoanelor fizice sau ale persoanelor juridice de drept privat, recent autorizate, respectiv înființate, pentru a desfășura activități culturale)

Cu începere din 2008 se instituie obligația tuturor autorităților locale de a prevedea distinct în bugetul anual propriu fondurile publice necesare pentru acordarea de finanțări nerambursabile, iar în cadrul bugetului acestui buget se va delimita cuantumul sumei necesare pentru finanțarea programului / programelor prioritar / prioritare și se va constitui un fond pentru finanțarea nerambursabilă a nevoilor culturale de urgență, reprezentând un procent de până la 8%, dar nu mai puțin de 2%. Procedura de acordare a finanțării este o procedură competitivă, prin care se selectează proiectele culturale care corespund priorităților autorității finanțatoare. Finanțările nerambursabile nu pot fi utilizate pentru activități generatoare de profit.

4.6. Specificități ale SCC

Cultură și arte

Biblioteci și arhive

Legea nr. 334/2003 a bibliotecilor, republicată este actul normativ de bază care reglementează înființarea, organizarea și funcționarea bibliotecilor de drept public și de drept privat care îndeplinesc activități specifice celor de drept public și care împreună constituie sistemul național de biblioteci, parte integrantă a sistemului informațional național, având ca obiectiv realizarea unitară a activităților specifice și dezvoltarea serviciilor de lectură publică. Sistemul național de biblioteci cuprinde Biblioteca Națională

a României, Biblioteca Academiei Române, biblioteci universitare, biblioteci specializate, biblioteci publice, biblioteci școlare.

În cadrul personalului de specialitate, care este format din bibliotecari, bibliografi, cercetători, redactori, documentariști, conservatori, restauratori, ingineri de sistem, informaticieni, operatori, analiști, custozi, mânăuitori, depozitari și alte funcții de profil, constatăm că nu se află profesiunile legate de relația cu publicul și comunitatea sau cele legate de funcțiile educative care necesită competențe de pedagogie sau andragogie.

O dispoziție importantă (alin 8 al art. 70) avea în vedere o soluție pentru rezolvarea lipsei cronice de spații și a insuficienței dotărilor și echipamentelor specifice prin stimularea participării investitorilor privați la construcția de localuri pentru biblioteci, dotări, achiziția de tehnologie a informației și de documente specifice, finanțarea programelor de formare continuă a bibliotecarilor, schimburi de specialiști, burse de specializare, participarea la congrese internaționale care ar fi urmat să fie scutiți de impozite cu o sumă echivalentă cu valoarea lucrării sau acțiunii respective plus 2 % din profit, însă a fost abrogată explicit prin efectul adoptării Codului Fiscal din 2003.

O prevedere din Legea nr. 186/2003 a culturii scrise avea în vedere constituirea unui fond pentru achiziția de publicații (din categoria "cultură scrisă") destinate bibliotecilor publice și pentru acordarea unor tichete valorice pentru achiziționarea acestor publicații utilizatorilor din bibliotecile publice: elevi, studenți, persoane cu un venit lunar sub nivelul salariului minim pe economie, precum și nevăzătorilor și surdo-muților, fond constituit din cota de 0,4% din profitul net al Companiei Naționale "Loteria Română" - S.A. și gestionat de Ministerul Culturii. În anul 2012 dispoziția privind acordarea tichetelor valorice (art. 23 din lege) a fost abrogată.

Activitatea în domeniul arhivelor este reglementată prin efectul Legii Arhivelor Naționale nr. 16/1996, republicată, care stabilește cadrul normativ cu privire la organizarea, funcționarea și responsabilităților Arhivelor Naționale, ca instituție cu rol metodologic și de control în raport cu toți creatorii și deținătorii de arhive. Legiuitorul definește de asemenea Fondul Arhivistic Național al României, care cuprinde documentele create de-a lungul timpului de către organele de stat, organizațiile publice sau private economice, sociale, culturale, militare și religioase, de către persoane fizice autorizate, profesioniști care își desfășoară activitatea în baza unei legi speciale și persoane fizice și cărora li se asigură protecție specială.⁵⁹ Deși instituția Arhivelor Naționale nu face parte din punct de vedere administrativ din sistemul instituțiilor publice de cultură, prin însăși activitatea sa ea contribuie alături de sistemul de biblioteci și de instituții muzeale, la conservarea și protejarea resurselor culturale și istorice, situându-se așadar în categoria de Activități

⁵⁹ Prin documente care fac parte din Fondul Arhivistic Național al României, se înțelege: acte oficiale și particulare, diplomatice și consulare, memorii, manuscrise, proclamații, chemări, afișe, planuri, schițe, hărți, pelicule cinematografice și alte asemenea mărturii, matrice sigilare, precum și înregistrări foto, video, audio și informatice, cu valoare istorică, realizate în țară sau de către creatori români în străinătate.

culturale și artistice non-industriale. Din pricina neîncadrării activității în rândul celor creative și culturale, acest sector de activitate foarte important nu este monitorizat și nici raportat între sectoarele Culturii, ceea ce duce la scăderea indicatorilor pentru România prin comparație cu cele ale statelor membre UE (Eurostat).

Tabel nr. 5. Performanța economică Arhive și biblioteci

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	480.250,9	483.399,6	489.356,3	533.552,1	689.948,3
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	4.783	5.390	5.060	5.366	6.233
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	51.528	45.431	50.499	51.983	88.078
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	100	90	97	99	111
	180	226	269	317	374
Număr societăți comerciale					

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Cu o tendință pozitivă în perioada analizată acest sector se plasează însă printre ultimele în ceea ce privește performanța economică. Totuși este important de subliniat faptul că aceasta performanță se referă la activitatea organizațiilor private, iar contribuția cea mai mare este reprezentată de companiile din domeniul arhivării. Având în vedere funcția preponderent de preservare a acestui sector și ponderea foarte mare a organizațiilor publice, considerăm că în acest caz este mai degrabă important sectorului în plan social și comunitar, sprijinit și de câteva reglementări obligatorii mai clare.

Patrimoniul cultural

Se poate ușor constata că activitățile din domeniu se încadrează atât în categoria "Activități culturale și artistice non-industriale" cât și în categoria sectoarelor culturale. Legislația privind patrimoniul cultural, ca și cadrul normativ subsecvent instituie obligativitatea acreditării sau atestării diverselor categorii de experți și specialiști, arheologi, conservatori, restauratori sau verficatori tehnici care-și pot desfășura activitățile specifice respective, indiferent dacă aceștia sunt sau nu angajați ai unor instituții de profil.

Cadrul normativ de acreditare sau atestare a tuturor acestor persoane⁶⁰ este important întrucât prin efectul său nu se aplică obligația înregistrării în Registrul

⁶⁰ La nivelul Ministerului Culturii se realizează atestarea/acreditarea: experților pentru patrimoniul cultural mobil; conservatorilor și restauratorilor; specialiștilor (monumente istorice); experților și verficatorilor tehnici (monumente

Comerțului, specialiștii putând să-și desfășoare activitatea lucrativă/comercială în temeiul legilor speciale sus-menționate ceea ce reprezintă un prim pas pentru configurarea unui sistem coerent de susținere a profesionalizării și specializării și de creștere a numărului de persoane ocupate în aceste domenii. Desigur, aceasta nu înseamnă că nu se aplică dispozițiile corespunzătoare ale Codului Fiscal în ceea ce privește desfășurarea acestor activități în mod independent.

Una din problemele importante din acest sector vital în prezervarea identității naționale și comunitare este aceea de monitorizare și clasificare deoarece parte din competențe au fost - prin efectul descentralizării (Legea administrației publice locale nr. 215/2001) - preluate de autoritățile locale care nu au activat însă și o obligație corelativă de a asigura competențe distincte cu profesioniști din categoria patrimoniului. Astfel o mare parte a patrimoniului imobil nu este inventariată și este neraportată statistic la nivel național.

Trebuie menționate și două acte normative secundare de creditare și finanțare pt societățile comerciale (HG nr. 1430/2003 și HG nr. 610/ 2003).

Tabel nr. 6. Performanța economică Patrimoniul cultural

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	32.740,16	44.069,9	44.682,1	65.681,33	64.315,31
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	316	387	430	544	509
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	10.548	11.526	12.821	17.511	18.559
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	104	114	104	121	126
	60	63	64	64	62
Număr societăți comerciale					

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Deși în perioada analizată se înregistrează o evoluție substanțială pe toți indicatorii, în unele cazuri aproape dublă în anul 2015 comparativ cu 2011, totuși performanța economică în acest sector este una destul de redusă, având în vedere liniile de finanțare nerambursabilă din Fondurile Structurale sau alte programe (de expl. Mecanismul de Finanțare SEE)) și de la bugetul de stat (a se vedea Programul Național de Restaurare).

istorice); arheologilor; galeriilor de artă autorizate; laboratoarelor și atelierelor de conservare și restaurare autorizate. Trebuie reamintit că nici o activitate de protejare, restaurare, consolidare, reabilitare a unui monument istoric nu se poate realiza dacă societatea respectivă de construcții nu are angajați sau contractați specialiști acreditați/avizați necesari.

De menționat că aceste date se referă strict la companiile private implicate în activități de restaurare, conservare etc.

Muzee și colecții

Legea muzeelor și colecțiilor⁶¹ definește muzeele, respectiv colecțiile cu acces public (de drept public sau privat), le clasifică în funcție de aria de acoperire teritorială, de mărimea și de importanța patrimoniului, și stabilește condițiile pentru acreditarea acestora, pentru funcționarea lor și, în cazul celor de drept public, pentru finanțarea lor. Este de remarcat în acest context că, la fel ca și în cazul O.G. nr. 21/2007, multe dintre dispozițiile cuprinse în această lege nu se aplică în totalitate. Ne referim în principal la obligația de obținere a avizului prealabil și de acreditare, precum și la obligația de încheiere de contracte de asigurare parțială sau integrală pentru bunurile clasate în patrimoniul cultural național, categoria Tezaur, respectiv pentru monumentele istorice din categoriile A și B, care fac obiectul patrimoniului muzeal sau la constatarea și sancționarea contravențiilor specifice. Rețeaua publică a muzeelor din România cuprinde un număr de 738⁶² instituții publice care administrează un patrimoniu mobil important dar care la momentul la care discutăm nu a fost complet inventariat și clasat, acest proces fiind în desfășurare. În ce privește muzeele și colecțiile private, nu deținem încă suficiente date statistice pentru o mapare elementară, acest subiect constituind de asemenea o sarcină de preluat în viitorul apropiat.

Patrimoniul imaterial este gestionat printr-o categorie de instituții publice ce constituie un grup eterogen de entități, unele cu personalitate juridică, iar altele fără, cunoscute drept așezăminte culturale. Cadrul normativ specific este Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 118 din 21 decembrie 2006 cu modificările și completările ulterioare privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale. De dimensiuni mici, răspândite pe întreg teritoriul țării și prezent în mai toate unitățile administrativ teritoriale, aceste entități sunt importante mai ales pentru configurarea unei oferte culturale minimale în mediul rural și urban mic și prin contribuția pe care o au, sau ar putea să o aibă, la educația permanentă, la formarea și orientarea profesională și la prezervarea patrimoniului imaterial.

Trebuie să precizăm însă că așezămintele îndeplinesc un rol unic, ce nu ar trebui subestimat, nu numai pentru furnizarea serviciilor de bază culturale și de educație permanentă, ci și în ceea ce privește patrimoniul imaterial. Din perspectiva protejării patrimoniului imaterial (PCI), care este unul din obiectivele principale ale așezămintelor, și cu precădere a Centrelor/secțiilor pentru conservarea și promovarea culturii

⁶¹ Legea nr. 311 din 8 iulie 2003 a muzeelor și a colecțiilor publice, republicată, care se completează în ceea ce privește activitățile de protejare a patrimoniului cu prevederile Legii nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, ale Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, republicată și ale Legii nr. 26/ 2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial.

⁶² Sursa datelor INS Tempo online, anul de referință 2015

tradiționale⁶³, trebuie să amintim Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial și, evident, cadrul de reglementare subsecvent. Prin efectul acestui cadru s-au stabilit o serie de direcții de acțiune și măsuri importante, multe în consonanță cu prevederile Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial, adoptată la Paris pe 17 octombrie 2003, acceptată de România prin efectul Legii nr. 410/2005.

Legea 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial prevedea, acordarea de mărci tradiționale distinctive către asocierile constituite din creatori, interpreți populari și meșteșugari tradiționali, păstrători și/sau transmițători ai elementelor patrimoniului cultural imaterial. Această marcă, necesară identificării creațiilor populare originale autentice față de creații similare din alte zone etnografice din țară și din străinătate, dar importantă mai ales pentru a permite o mai bună gestionare de către fiecare comunitate a acestui patrimoniu, inclusiv în ceea ce privește obținerea de beneficii materiale de pe urma utilizării sale, ar trebui omologată actualmente de către Institutului Național al Patrimoniului, cu recomandarea expresă și în scris a Comisiei naționale pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial. În aplicarea Legii nr. 26/2008, Ministerul Culturii a elaborat încă din 2008 un Program național de salvagardare, protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural imaterial (OMCC nr. 2436/2008). De remarcat faptul că în 2009 (OMCPN 2491) s-a aprobat Regulamentul de acordare a titlului de Tezaur Uman Viu, prin care este recunoscută valoarea de purtător, păstrător și transmițător de modele culturale tradiționale.

Cu începere din 2013, Ministerul Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri a lansat Programul național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului, ca schemă de ajutor de minimis, care își propune stimularea dezvoltării meșteșugurilor și a micii industrii din România, a întăririi clasei de mici meșteșugari și artizani, care își desfășoară activitatea individual sau organizat prin intermediul asociațiilor ori al altor organizații, în special în localitățile rurale, dar și în cele urbane, protejarea meseriilor care presupun un număr mare de operații executate manual în practicarea lor și relansarea serviciilor și a produselor realizate de aceștia, în special a celor cu specific tradițional, inclusiv obiecte de artă populară și artizanat, promovarea acestor produse și servicii pe piețele naționale și internaționale.

Legea nr. 144/2000 privind acordarea de facilități persoanelor care au domiciliul în localitățile rurale aflate în zonele montane, republicată în 2014, stabilește dreptul persoanelor care au domiciliul în localitățile rurale din zonele de munte, pentru practicarea unor meșteșuguri tradiționale, la o cantitate de lemn, pentru a fi prelucrată în produse

⁶³ Complexul de instituții și organizații implicat în protejarea PCI cuprinde: Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, Institutul Național al Patrimoniului (care a absorbit în 2013 Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Civilizației Tradiționale), Muzeele specializate sau cu secții/filiale de specialitate, Direcțiile județene pentru cultură (servicii deconcentrate ale MC), Centrele Județene pentru Conservarea și Promovarea Civilizației Tradiționale, Institutul Național de Etnografie și Folclor al Academiei Române, celelalte așezăminte culturale: cămine culturale, case de cultură, școli populare de artă, formații și ansambluri folclorice, centre culturale, centre zonale pentru educația adulților, școli de arte și meserii, etc și organizațiile neguvernamentale cu activitate în domeniul PCI.

finite și semifinite, în vederea efectuării schimbului de produse din lemn cu cereale necesare locuitorilor acestor zone. Meșteșugurile tradiționale la care se referă legiuitorul privesc prelucrarea lemnului în scândură, șindrilă, grinzi fasonate, bârne, butoaie, ciubere, donițe, araci de vie, furci din lemn, cozi de unelte, oiști de căruță și alte asemenea produse. Pentru prelucrarea și valorificarea prin comerț ambulant a tipurilor de produse enumerate mai sus, locuitorilor din zona montană, care își asigură mijloacele de subzistență din practicarea acestor meșteșuguri tradiționale și care nu posedă în proprietate păduri, li se acordă anual, pe baza autorizației de meseriaș, de către primar, din vegetația forestieră din afara fondului forestier, și de ocoalele silvice ale direcțiilor silvice, câte 10 metri cubi material lemnos pe picior, dar nu mai mult de 15 metri cubi de familie.

Tabel nr. 7. Performanța economică Meșteșuguri și artizanat

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	1.347.498	1.444.559	1.566.409	1.739.213	1.825.658
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	13.079	13.173	13.732	14.195	14.269
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	47.819	43.788	47.216	68.182	80.365
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	103	110	114	123	128
	7.813	8.734	9.600	10.384	11.127
Număr societăți comerciale					

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Performanța economică a sectorului meșteșuri și artizanat este una consistentă în tendință constantă de creștere în perioada analizată. De remarcat faptul că profitul s-a dublat în anul 2015 comparativ cu anul 2011. Trebuie menționat faptul că acest sector include nu doar meșteșugurile tradiționale ci și cele contemporane, care sunt în mare parte urbane, unde comerțul și investițiile explică aceste rezultate.

Artele vizuale

Din perspectiva artelor vizuale cea mai mare problemă pe care o semnalăm este legată de fragilitatea pieței de artă autohtone care, din cauza apetitului scăzut al consumatorului pentru anumite componente din artele vizuale, așa cum au evidențiat

rezultatele Barometrului de Consum Cultural 2015⁶⁴. Inexistența unor măsuri financiare și fiscale specifice, care să țină seama de caracteristicile domeniului, perpetuează vulnerabilitățile întregului domeniu, cu repercursiuni directe asupra veniturilor realizate atât de artiștii vizuali contemporani, cât și de agenții economici din domeniu (galerii, case de licitații etc.) Statutul, natura și specificul meseriilor din artele vizuale sunt dificil de abordat în logica unor instituții publice, pe de altă parte, statul nu poate interveni pentru formularea unei piețe de artă. Cu toate acestea, un număr important de artiști, deloc neglijabil, desfășoară activități care dezvoltă evoluții pozitive de impact economic.

Tabel nr. 8. Performanța economică Arte vizuale

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	3.932.933	4.128.142	4.159.974	3.841.513	3.613.548
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	17.555	18.425	18.496	17.519	16.790
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	-74.708	-129.469	-8.326	-76.685	192.710
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	224	224	225	219	215
Număr societăți comerciale	4.522	5.039	5.512	6.103	6.756

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Deși apetitul publicului larg pentru formele de artă vizuală contemporană este foarte scăzut, totuși anumite forme (design-ul sau fotografia) înregistrează valori foarte mari în perioada analizată, împreună cu activitățile comerciale din acest domeniu. În plus, chiar dacă numărul operelor vândute este mic, totuși în unele cazuri valoarea economică este cu mult mai mare decât în cazul altor produse culturale.

Artele spectacolului

În domeniul public, înființarea, organizarea și funcționarea entităților din domeniul artelor spectacolului sunt reglementate prin efectul O.G. nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic. Cadrul normativ a fost îmbunătățit în 2016 cu prevederi cuprinse în Ordonanța 48/2016 care modifică prevederi din Ordonanța 51/2006 cu aplicabilitate în instituțiile publice de spectacole sau concerte. Modul de funcționare și organizare a acestui tip de

⁶⁴ Anda Becuț și Oana Mateescu, *Artele vizuale: cunoaștere, gust și participare în Barometrul de Consum Cultural 2015. Preferințe, practici și tendințe*, Carmen Croitoru și Anda Becuț, Pro Universitaria, 2015

instituții, precum și specificitatea activității ar putea fi subiectul unor îmbunătățiri reglementative dar, în lipsa unui studiu aplicat, disfuncțiunile reclamate de autorități și chiar de instituții, nu pot fi încă abordate.

Deși reprezintă industrii importante cu impact economic, **industria muzicală și divertisment** nu fac obiectul nici unor reglementări specifice. În funcție de modalitatea de organizare, acestor industrii li se aplică reglementările corespunzătoare din Legea nr. 31/1990 a societăților, republicată, coroborate cu dispozițiile în materie de societăți ale Codului Civil sau cele din O.U.G. nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, cu modificările și completările ulterioare.

Tabel nr. 9. Performanța economică Artele spectacolului

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	518.344,3	637.403,5	699.156,6	792.041,7	1.025.449
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	5.875	6.425	7.152	7.681	9.161
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	-8.198	-6.329	-2.604	11.553	95.456
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	88	99	98	103	112
	3.110	3.687	4.276	4.873	5.848
Număr societăți comerciale					

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Tabelul de mai sus ilustrează activitățile din domeniul privat al acestui sector. Prin natura produselor pe care le dezvoltă, sectorul artelor spectaculare angrenează colective de creatori de diverse categorii și necesită o bază tehnică destul de complicată, de aceea foarte puține inițiative pot rezista vreme îndelungată fără sprijin coerent. Acest sector are cele mai mari probleme de supraviețuire în absența intervenției publice, dar apariția lor pe piață, mai ales în orașele mari, reprezintă o legitimare a faptului că instituțiile publice nu reușesc să se armonizeze cu toate nivelurile de așteptări din spațiul public.

Sectoarele culturale

Arhitectura

Arhitectura este reglementată din perspectiva organizării și exercitării acestei profesii, prin efectul Legii nr. 184/2001 privind organizarea și exercitarea profesiei de arhitect, republicată. Este interesant de constatat cum definește legiuitorul această activitate: "Activitatea în domeniul arhitecturii este un act de cultură de interes public, cu implicații urbanistice, economice, sociale și ecologice." Legea conține prevederi detaliate care configurează statutul profesional al arhitectului, de la condițiile de studiu, la obținerea și exercitarea dreptului de semnătură, la modalitățile de exercitare a profesiei și de organizare⁶⁵, până la suspendarea sau încetarea dreptului la semnătură și la înființarea și organizarea Ordinului Arhitecților și a Tabloului Național al Arhitecților.

Tabel nr. 10. Performanța economică Arhitectură

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	847.807,1	829.079,7	775.775,7	843.579	999.750,2
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	8.621	8.424	8.113	7.782	7.922
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	57.983	46.970	45.802	111.286	153.679
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	98	98	96	108	126
Număr societăți comerciale	3.419	3.686	3.792	3.983	4.127

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Sector important pentru dezvoltarea urbană, arhitectura este printre sectoarele cu revenire destul de lentă după perioada crizei economice. De remarcat faptul că nici înainte de această perioadă arhitectura nu se plasa în topul sectoarelor cu contribuție importantă la economia națională. O posibilă explicație este legată și de productivitatea muncii care este dintre cele mai scăzute, fiind similară cu cea din patrimoniul cultural, domeniu cu care este similar și interdependent.

Carte și presă

Legea nr. 186/2003 privind susținerea și promovarea culturii scrise definește cultura scrisă ca fiind domeniul de referință care cuprinde cărți, reviste și alte publicații, având caracter literar-artistic, tehnico-științific, editate pe orice fel de suport și dispune că de prevederile legii beneficiază activitățile de creație, producție editorială, tipografică, de difuzare și promovare a culturii scrise. Cu toate acestea legiuitorul, în acest caz, nu face

⁶⁵ Activitatea de arhitect cu drept de semnătură se poate exercita în cadrul birourilor individuale, birourilor asociate, societăților de proiectare sau altor forme de asociere constituite conform legii.

vorbire, în cuprinsul legii, de industria editorială și instituie sisteme de finanțare pe bază de proiecte editoriale la nivel central și local. Pe de altă parte, industria editorială - "cultura scrisă" mai beneficiază de alte sisteme de finanțare. Ne referim la Programul național de achiziție de cărți și abonamente la reviste din categoria culturii scrise pentru biblioteci instituit prin efectul aceleiași Legi nr. 186/2003 și la Legea nr. 136/2015 pentru finanțarea revistelor de cultură reprezentative din România, care instituie un sistem distinct de finanțare de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Culturii în valoare de minim 4.500 mii lei, destinat exclusiv revistelor uniunilor de creatori din România, membre ale Alianței Naționale a Uniunilor de Creatori care, după cum se știe, reunește doar unele dintre uniunile de creatori care funcționează în România.

Trebuie menționat în acest context că în aplicarea art.1 alin (2) din Legea nr. 136/2015 pentru finanțarea revistelor de cultură reprezentative din România, în 2016 Ministerul Culturii a instituit un program distinct de finanțare pentru publicațiile culturale, altele decât cele menționate la at. 1 alin 1 (Revistele uniunilor de creatori din România, membre ale Alianței Naționale a Uniunilor de Creatori) . În cadrul acestui program beneficiază de o finanțare totală de peste 1.100.000 lei un număr de 34 de publicații culturale.

Criteriile avute în vedere pentru finanțarea acestora sunt: valoarea conținutului și notorietatea revistei; anul apariției publicației, continuitate; ritmicitatea apariției, tirajul și gradul de acoperire geografică a distribuției; prestigiul colegiului de redacție și al colaboratorilor publicației; execuția tehnică și grafică a revistei/publicației culturale; vizibilitatea web (pe internet) și diversitatea canalelor de promovare.

Legea nr. 186/2003 a culturii scrise prevede că în bugetele autorităților administrației publice centrale și locale, precum și ale instituțiilor publice pot fi prevăzute, în mod distinct, fonduri pentru acordarea de sprijin financiar în vederea editării de cărți, reviste și alte publicații care se subsumează definiției de "cultură scrisă", sprijin care poate acoperi costurile de editare și drepturile de autor, până la integral. Această prevedere, ca și multe altele cuprinse în acte normative sectoriale sau subsectoriale, nu are un caracter de obligativitate și ca atare este puțin sau deloc aplicată, în funcție de interesul autorităților locale pentru domeniul în cauză.

Tabel nr. 11. Performanța economică Carte și presă

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	4.621.136	4.769.791	4.865.673	5.141.686	5.399.796
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	27.396	27.655	27.969	27.280	27.696
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	132.925	64.956	163.449	296.291	382.973

Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	169	172	174	188	195
	4.466	4.849	5.184	5.438	5.557
Număr societăți comerciale					

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Tendința pozitivă de dezvoltare a sectorului evidențiază o revenire ușoară după perioada crizei economice care însă nu a afectat structural acest domeniu, unul dintre cele mai eficiente sectoare culturale și creative. O posibilă explicație pentru performanța acestui sector este legată de sistemul de reglementare și de suport public care este încă unul important.

Sectoarele creative

Industria cinematografică

Industria cinematografică din România a fost supusă unor multiple reorganizări ale cadrului normativ cu începere din 1997 când, prin efectul OUG nr. 67 a fost realizat pentru prima dată la noi în țară un sistem care se dorea transparent, echidistant și astfel să elimine acordarea preferențială de finanțări. În 2016, Ministerul Culturii pregătește un nou set de reglementări care să soluționeze problemele identificate în punerea în operă a actualului cadru, respectiv a O.G. nr.39/2005 privind cinematografia cu modificările și completările ulterioare, menținând însă elementele principale ale acestuia. În esență, OG nr. 39/2005 definește pentru prima dată cinematografia ca fiind o industrie culturală, reia și consolidează un sistem de finanțare a producțiilor cinematografice prin Fondul Cinematografic, constituit din contribuții aplicate la o serie de activități în relație cu cinematografia sau care beneficiază de proximitatea cu aceasta și, evident, stabilește regulile generale, condițiile și criteriile de acordare a unei susțineri financiare din partea Fondului, fie sub forma unui credit rambursabil fără dobândă pentru producția de film și dezvoltarea de proiecte, fie a unui sprijin financiar nerambursabil, respectiv sprijin financiar automat pentru succes de public și calitate artistică, pentru distribuirea și exploatarea în cinematografe a filmelor românești sau cu participare românească ori pentru organizarea sau participarea la festivaluri și târguri de profil, precum și pentru susținerea unor programe de cultură și educație cinematografică sau pentru funcționarea cinematografului de artă. Acestea trebuie să urmeze regulile aplicabile schemelor de ajutor de stat în vigoare la nivelul Uniunii Europene privind ajutoarele de stat pentru filme

și alte opere audiovizuale, care statuează inclusiv principiul intensității și al teritorialității cu privire la acest ajutor⁶⁶.

Facilități specifice industriei cinematografice

În aplicarea O.G. nr. 39/2005 și a cadrului normativ privind ajutorul de stat, au fost emise și se aplică următoarele scheme de minimis⁶⁷:

- *ajutor de minimis pentru susținerea de programe de cultură, educație cinematografică, organizare de evenimente culturale cinematografice, precum și pentru editare de publicații de specialitate*
- *ajutor de minimis pentru succes de public și calitate artistică*
- *ajutor de minimis cinematograf de artă*
- *ajutor de minimis pentru distribuire și exploatare film*
- *ajutor de minimis pentru organizarea de festivaluri*
- *ajutor de minimis pentru participare la festivaluri*

O prevedere distinctă a O.G. 39/2005 cu modificările și completările ulterioare, cuprinsă în art. 62 alin. 2 stabilește că operatorii economici direct implicați în producția, distribuția și exploatarea filmelor cinematografice, înscrși ca atare în Registrul cinematografiei, beneficiază de scutirea de la plata taxelor vamale pentru importurile de utilaje, echipamente cinematografice, peliculă, substanțe de procesare și alte bunuri folosite în industria cinematografică, care nu sunt produse în țară. Această prevedere este inoperantă, nefiind corelată cu reglementările europene în materie și cu Codul Vamal.

Ca urmare a intrării în vigoare a Regulamentului (UE) nr. 651/2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu Piața Comună și deci de modificare a sistemului de notificare a ajutoarelor de stat, CNC a primit avizul Consiliului Concurenței pentru *Schema de Ajutor de Stat pentru susținerea producției de filme destinate în special difuzării în sălile de cinematograf*.

Măsuri de stimulare și promovare specifice

Ordonanța Guvernului nr. 39/2005 privind cinematografia, cu modificările și completările ulterioare.

Acest act normativ consacră un sistem distinct de finanțare a activităților din acest sub-sector, prin Fondul Cinematografic care este constituit dintr-o sumă de contribuții

⁶⁶ Astfel, de exemplu, ajutorul de stat nu poate depăși 50% din buget, cu excepția "oprelor audiovizuale greu de realizat", iar fiecare Stat poate cere ca până la 160% din ajutorul acordat să fie cheltuit pe propriul teritoriu.

⁶⁷ Ajutoarele de minimis se pot acorda în limita plafonului de 200.000 euro pe durata a trei ani fiscali.

datorate de anumite categorii de operatori economici care au activitate în domenii ale cinematografiei sau adiacente stabilite procentual de legiuitor în raport cu încasările totale realizate, din care s-au dedus TVA aferentă și/sau impozitul pe spectacol, precum și taxa de timbru cinematografic.

Modalitățile de finanțare din Fondul cinematografic sunt următoarele.

- Credit direct pentru producția de filme de toate genurile: de ficțiune, documentar, de animație și pentru dezvoltarea proiectelor de film. Regizorii și producătorii filmelor cu succes pe plan internațional, care primesc astfel de credite directe, în urma concursului, beneficiază și de un sprijin nerambursabil automat.
- Sprijinul financiar nerambursabil pentru încurajarea realizatorilor și producătorilor filmelor cu succes de public, încurajarea realizatorilor și producătorilor filmelor de valoare artistică deosebită, recunoscute ca atare pe plan internațional, distribuirea filmelor românești de toate genurile: de ficțiune, documentar, animație, încurajarea funcționării cinematografelor de artă și a programării filmelor în acestea, organizarea sau participarea la festivaluri și târguri de filme, interne și internaționale, susținerea unor programe de cultură, educație cinematografică, editare de publicații de specialitate, precum și susținerea altor activități în vederea îndeplinirii atribuțiilor Centrului Național al Cinematografiei.

Modalitățile de acordare a finanțărilor, organizarea concursurilor de selecție a proiectelor, modalitățile de contractare și urmărire a executării contractelor și de stingere a obligațiilor sunt detaliate în actul normativ în referință și în regulamentele subsecvente.

Audio-vizual și media

Cadrul de reglementare al acestei industrii este constituit din Legea audiovizualului nr.504/2002, cu modificările și completările ulterioare, și de Legea nr. 41/1994, privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune, republicată. La elaborarea și actualizarea acestor acte s-a ținut seama și au fost transpuse reglementările cuprinse în Directiva 2010/13/EU privind Serviciile Media Audiovizuale, actualmente în curs de revizuire, precum și întreg corpusul de reglementări și abordări strategice care se constituie în acquis-ul comunitar. Susținerea din bugetul public a unor activități ale celor două servicii publice de radiodifuzare se încadrează în categoria ajutoarelor de stat și se tratează ca atare.

Un aspect interesant, de mare importanță pentru dezvoltarea unei industrii autohtone și ocuparea pe scară cât mai largă a artiștilor independenți și a profesioniștilor din România îl constituie prevederile potrivit cărora radiodifuzorii trebuie să rezerve o proporție majoritară din timpul de emisie din care se scade timpul alocat știrilor, evenimentelor sportive, jocurilor, publicității serviciilor teletext și teleshoppingului pentru difuzarea de opere europene și, de asemenea, ar trebui să rezerve cel puțin 10 % din timpul lor de emisie, din care se scade timpul alocat știrilor, evenimentelor sportive, jocurilor, publicității

serviciilor teletext și teleshoppingului, sau, ca alternativă, la discreția fiecărui stat membru, cel puțin 10 % din bugetul lor de programe pentru opere europene create de producători independenți de stațiile de emisie.

Industria audiovizuală nu este în mod direct în sfera de competență materială a Ministerului Culturii, chiar dacă la nivel de responsabilitate guvernamentală acesta este cel care trebuie să-și asume reprezentarea.

Importanța acestei industrii nu poate fi suficient accentuată, mai ales în calitatea sa de producător sau beneficiar de producții de toate genurile, care ocupă sau are vocația să ocupe o proporție importantă din resursa umană specializată în domeniu din România și care, în același timp, generează o creștere economică importantă.⁶⁸ În acest sens trebuie de asemenea precizat că acest cadru normativ privește și furnizarea serviciilor media audiovizuale la cerere, cu excepția acelor servicii web care nu intră în concurență cu serviciile media audiovizuale.

Tabel nr. 12. Performanța economică Audio-vizual și media

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	3.373.213	3.788.566	4.059.569	4.665.031	4.667.413
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	13.582	14.341	15.147	15.833	16.800
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	-30.282	-91.648	-78.935	-7.546	243.037
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	248	264	268	295	278
	3.212	3.553	3.899	4.232	4.538
Număr societăți comerciale					

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Cu o productivitate a muncii foarte ridicată (a doua după publicitate) și o revenire spectaculoasă a cifrei de afaceri după perioada crizei economice, sectorul audio-vizual și media are o creștere constantă în perioada analizată. Interdependent cu performanța economică a sectorului de publicitate cu care merge umăr la umăr în evoluția cifrei de

⁶⁸ Un aspect interesant, de mare importanță pentru dezvoltarea unei industrii autohtone și ocuparea pe scară cât mai largă a artiștilor independenți și a profesioniștilor din România îl constituie prevederile potrivit cărora radiodifuzorii trebuie să rezerve o proporție majoritară din timpul de emisie din care se scade timpul alocat știrilor, evenimentelor sportive, jocurilor, publicității serviciilor teletext și telemarketingului pentru difuzarea de opere europene și, de asemenea, ar trebui să rezerve cel puțin 10 % din timpul lor de emisie, din care se scade timpul alocat știrilor, evenimentelor sportive, jocurilor, publicității serviciilor teletext și telemarketingului, sau, ca alternativă, la discreția fiecărui stat membru, cel puțin 10 % din bugetul lor de programe pentru opere europene create de producători independenți de stațiile de emisie.

afaceri, acest sector este marcat de un număr mare al organizațiilor private în comparație cu cele publice.

Publicitatea

Activitatea din domeniul publicității nu este reglementată decât prin prisma protecției consumatorilor de produse și servicii și a protecției persoanelor care desfășoară o activitate de producție, de comerț, prestează un serviciu sau practică o meserie ori o profesie (Legea nr. 148/2000 privind publicitatea, cu modificările și completările ulterioare⁶⁹). Modalitățile de organizare și de exercitare a activităților din acest domeniu sunt cele generale respectiv Legea nr. 31/1990 a societăților, republicată, coroborată cu dispozițiile în materie de societăți ale Codului Civil sau cele din O.U.G. nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, cu modificările și completările ulterioare.

Tabel nr. 13. Performanța economică Publicitate

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	5.426.158	5.753.346	4.830.633	4.766.548	5.385.889
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	17,722	18.103	19.575	19.404	20.638
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	194.755	118.887	230.739	245.497	432.637
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	306.182	317.8118	246.7757	245.6477	260.9695
	4.874	5.511	6.119	6.692	7.095
Număr societăți comerciale					

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Unul dintre cele mai performante sectoare din punct de vedere economic, publicitate are o tendință de creștere, cu mici excepții de fluctuații ale cifrei de afaceri în perioada analizată. De remarcat faptul că deține cea mai ridicată productivitate a muncii iar profitul din domeniu aproape s-a triplat în anul 2015 comparativ cu 2011. Trebuie subliniat faptul că acest sector a avut una dintre cele mai importante contribuții la economia națională inclusiv în perioada dinaintea crizei economice.

Sectoare transversale

⁶⁹ Ulterior, în 2008, problematica privind publicitatea înșelătoare și comparativă cuprinsă inițial în Legea nr. 148/2000 a fost preluată și dezvoltată într-o lege specială, nr. 158/2008.

IT, software, jocuri electronice

Tratamentul fiscal al veniturilor salariale pentru creatorii de programe pentru calculator

Prin efectul unui ordin comun nr. 217/4172/1348/835/2015 emis de Ministerul pentru Societatea Informațională, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerul Finanțelor Publice, privind încadrarea în activitatea de creație de programe pentru calculator, continuă să beneficieze de scutire de la plata impozitului pe venit angajații operatorilor economici sau ai persoanelor juridice române de drept public al căror obiect de activitate include crearea de programe pentru calculator (cod CAEN 5821, 5829, 6201, 6202, 6209), dacă sunt îndeplinite cumulativ o serie de condiții⁷⁰.

Dezvoltarea sectorului IT ca urmare, inter alia, și a stimulentele fiscale acordate indică faptul că industriile culturale și creative, deja identificate prin Strategia pentru Competitivitate ca unul din cele 10 sectoare cu potențial competitiv, ar putea înregistra o creștere accelerată și o consolidare economică dacă ar beneficia de facilități fiscale și în același timp s-ar putea înregistra o creștere a gradului de absorbție a absolvenților în aceste sectoare și a gradului general de ocupare.

Tabel nr. 14 Performanța economică IT, software, jocuri electronice

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	8.539.548	10.483.237	12.108.439	14.814.836	16.864.147
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	47.531	55.703	62.733	71.496	80.100
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	728.487	849.229	970.262	1.274.031	1.878.930
Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	180	188	193	207	211
Număr societăți comerciale	7.822	8.835	9.914	11.145	12.705

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

⁷⁰ Posturile pe care sunt angajați corespund listei cuprinzând ocupațiile menționate în anexa la Ordin; postul face parte dintr-un compartiment specializat de informatică evidențiat în organigrama angajatorului; dețin o diplomă acordată după finalizarea unei forme de învățământ superior de lungă durată sau dețin o diplomă acordată după finalizarea ciclului I de studii universitare de licență și prestează efectiv una dintre activitățile prevăzute în anexa la Ordin; angajatorul a realizat în anul fiscal precedent și a înregistrat distinct în balanțele analitice, ca urmare a activității de creație de programe pentru calculator destinate comercializării pe bază de contract, un venit anual de cel puțin echivalentul în lei a 10.000 dolari S.U.A. pentru fiecare angajat care beneficiază de scutirea de impozit pe venit.

Sectorul cu cea mai importantă contribuție la economia națională, cu cele mai bune performanțe economice inclusiv în perioada crizei financiare, sectorul TIC are o creștere accentuată în perioada analizată. Acest sector se plasează pe primul loc în ceea ce privește evoluția profitului, având o productivitate a muncii dintre cele mai ridicate. De remarcat însă faptul că numărul angajați este mai mic decât în alte sectoare, existând un deficit de aproximativ 6000 de angajați.⁷¹

Cercetare

Cercetarea este reglementată prin ORDONANTA nr.57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, aprobată prin Legea nr.324/2003, cu modificările și completările ulterioare. Această lege prevede și clasifică principalele activități de cercetare precum și definiția conform căreia cercetarea științifică cuprinde cercetarea fundamentală și cercetarea aplicativă. Deși în România, așa cum afirmă și legea, activitatea de cercetare-dezvoltare constituie prioritate națională și are un rol determinant în strategia de dezvoltare economică durabilă, ea pare să acționeze prioritar pe secțiunile științifice tehnice și universitare, fiind aproape inexistentă pe componenta stimulării creativității. Este de asemenea reglementat statutul personalului didactic și personalului care activează în domeniul cercetare-dezvoltare prin efectul Legii 319/2003, și se acordă atenție unor facilități fiscale prin efectul OUG nr. 32/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul Fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale.

În cadrul normativ actual nu există prevederi specifice privind activitățile de cercetare ca suport pentru dezvoltarea SCC. Perspectiva decidentului public nu încorporează dimensiunea creativității artistice în domeniile de interes pentru dezvoltarea sectorului cercetării, pe care îl tratează din perspectiva înnoirii tehnice cu aplicabilitate în zonele industriilor “tradiționale” și nu în zonele industriilor culturale și creative. Este de dorit ca în următoarea perioadă abordarea să se extindă și să acorde creativității și *sectoarelor culturale și creative* importanța care, de altfel, pe plan internațional le este recunoscută.

Tabel nr. 15 Performanța economică Cercetare

	2011	2012	2013	2014	2015
Evoluția cifrei de afaceri pe sub-sectoare scc (mii lei)	685.378	836.781	900.733	952.350	1.056.060
Evoluția numărului de angajați pe sub-sectoare	5.914	6,084	6,925	6.673	6.763
Evoluția profitului pe sub-sectoare (mii lei)	33,884	27.655	36.527	35.676	72.219

⁷¹ Potrivit ANIS(Asociația Patronală a Industriei de Software și Servicii).

Evoluția productivității muncii (mii lei cifră de afaceri / nr. Angajați)	116	138	130	143	156
	520	631	653	704	759
Număr societăți comerciale					

Sursa datelor: Baza Borg Design, analize INCFC

Sectorul cercetării este încă printre cele mai puțin performant economic dintre sectoare culturale și creative. Tendința este însă una de creștere, din perspectiva cifrei de afaceri și a profitului, dar la mare distanță față de restul sectoarelor. Trebuie subliniat faptul că aceste date se referă la activitatea organizațiilor private, care va trebui completată pe viitor cu date despre cea a organizațiilor publice (centrele și institutele de cercetare din sistemul CDI).

Din perspectiva noastră, cercetarea este un domeniu transversal care asigură baza dezvoltării pentru aproape toate *sectoarele culturale și creative*. Ea face performanțe economice doar în activitățile tehnice de inovare, pentru o mare parte din SCC cercetarea fiind motor de dezvoltare, nu de monetizare efectivă. Cercetarea se comportă pentru unele SCC ca domeniu de activitate, dar ea ar trebui activată transversal pentru valoarea ei de funcție potențatoare de creativitate.

5 Maparea politicilor publice

5.1. Nivelul autorităților centrale

Ministerul Culturii (MC)

Ca organ de specialitate al administrației publice centrale, Ministerul Culturii inițiază, elaborează, fundamentează, asigură aplicarea strategiei și politicilor în domeniul culturii și astfel asigură respectarea și promovarea drepturilor și libertăților fundamentale: libertatea de expresie și de creație, accesul liber, neîngrădit și egal la cultură, inclusiv la patrimoniul cultural pentru generația prezentă, protejarea și conservarea valorilor culturale ale națiunii pentru uzul generațiilor viitoare, participarea tuturor cetățenilor la viața culturală, inclusiv la formularea politicilor culturale, dreptul la identitate culturală, precum și dreptul la diversitate culturală și lingvistică.

Printre obiectivele de politică publică asumate prin HG nr. 90/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii subliniem următoarele, de interes direct în contextul prezentului document:

- dezvoltarea **economiei culturale** prin asigurarea unui cadru juridic, economic și financiar-fiscal eficient și stimulativ care să răspundă nevoilor specifice ale creatorilor, producătorilor și mediatorilor, instituții publice de cultură, organizații neguvernamentale și IMM-uri din cadrul **industriilor culturale și creative**, și ale consumatorilor/publicului;
- dezvoltarea, renovarea și înzestrarea corespunzătoare a infrastructurilor culturale în acord cu nevoile culturale actuale, sprijinirea înființării de noi muzee și spații expoziționale;
- susținerea creației artistice contemporane și **stimularea dezvoltării industriilor culturale**, a circulației bunurilor culturale.
- dezvoltarea unor politici comune între cultură și educație, atât în ceea ce privește educarea publicului tânăr pentru consumul cultural și dezvoltarea abilităților lor creative, cât și în ceea ce privește educația artistică specializată, precum și pentru formarea profesională continuă și reconversia profesională;
- elaborarea și implementarea, într-o primă fază prin proiecte-pilot, a unei politici publice pentru **dezvoltarea prioritară a turismului cultural, bază a dezvoltării durabile** în plan local;
- utilizarea fondurilor europene în sectorul cultural, în principal pentru: restaurarea monumentelor istorice, reabilitarea centrelor istorice, **încurajarea/promovarea tradițiilor și meșteșugurilor, turismul cultural, industriile culturale și creative, formarea profesională**

Se poate observa din cele de mai sus abordarea trans-sectorială avută în vedere de minister, care stabilește ca obiectiv inițierea și formalizarea parteneriatelor interministeriale cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului, Ministerul Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri chiar dacă, până în prezent, asemenea parteneriate încă nu au fost puse în operă.

Strategii

În decursul timpului, la nivelul MC au fost elaborate o serie de documente programatice la nivel de strategii sectoriale sau subsectoriale ori la nivel de politici publice. Astfel, au fost elaborate strategii sectoriale ca Secțiuni privind cultura și patrimoniul cultural (și cinematografia) ale Planurilor Naționale de Dezvoltare 2004-2006 și 2007-2013, precum și un proiect de **Strategie pentru cultură și patrimoniu național 2016-2020**⁷², care obiective generale:

1. Dezvoltarea antreprenoriatului în SCC
2. Valorificarea avantajelor competitive ale SCC pentru dezvoltare
3. Creșterea activității comerciale externe a operatorilor români din SCC

⁷² Varianta pusă în dezbatere publică este disponibilă la <http://cultura.ro/page/407>

Este de remarcat faptul că încă din 2004, aceste documente de abordare strategică accentuează importanța industriilor culturale și creative și necesitatea configurării unui cadru normativ și financiar-fiscal care să le susțină dezvoltarea.

Potrivit **Documentului sinteză privind politicile și programele bugetare pe termen mediu ale Ministerului Culturii pentru anul 2016 și perspectiva 2017-2019** elaborat pentru fundamentarea bugetului de stat, programele și subprogramele gestionate în acest orizont temporal sunt:

Program bugetar I – Întărirea capacității administrative și consolidarea cadrului legislativ.

a. *Program bugetar II – Elaborarea și aplicarea strategiilor și politicilor în domeniul culturii:*

b.1. Subprogram bugetar I - Protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național;

b.2. Subprogram bugetar II: Promovarea, protejarea și punerea în valoare a creației contemporane și a diversității culturale;

b.3. Subprogram bugetar III: Promovarea culturii românești în lume și promovarea culturilor străine în România, precum și promovarea identității etnice, culturale și lingvistice a minorităților naționale;

b.4. Subprogram bugetar IV : Susținerea instituțiilor subordonate;

b.5. Subprogram bugetar V: Reabilitarea monumentelor istorice și modernizarea instituțiilor publice de cultura din România (Acordul de Împrumut cu Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei).

b. *Politici și Programe trans-sectoriale*

Dintre acestea, de interes special în contextul prezentului document sunt următoarele:

➤ **Programul național de restaurare a monumentelor istorice**

Cel mai longeviv dintre toate programele gestionate, direct sau indirect, de Ministerul Culturii este, fără îndoială, Programul Național de Restaurare a Monumentelor Istorice – definit ca program prioritar în cadrul subprogramului bugetar I *Protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național*. Programul este destinat finanțării cu prioritate a lucrărilor de conservare și de scoatere din pericol a monumentelor istorice clasate în Lista Monumentelor Istorice și este finanțat din fondurile alocate Ministerului Culturii, anual, de la bugetul de stat și gestionat de Institutul National al Patrimoniului.

În anul 2016, Normele de elaborare și derulare a PNR se află în dezbatere publică. Propunerile formulate au în vedere prioritățile privind măsurile necesare pentru asigurarea protejării monumentelor istorice formulate de Comisia Națională a Monumentelor Istorice, oportunitatea lucrărilor de intervenție, reprezentativitatea obiectivelor alese și echilibrul lor categorial, tematic, regional și din punct de vedere al valorii lor culturale.

➤ **Subprogramul bugetar II: Promovarea, protejarea si punerea in valoare a creației contemporane si a diversității culturale.**

Acesta are ca obiective generale:

- a) îmbunătățirea statutului social si economic al creatorului/ artistului si creșterea accesului tuturor categoriilor de populație, din toate zonele si mediile sociale, la informație si cultura;
- b) dezvoltarea industriei filmului si promovarea internă si internațională a producțiilor si coproducțiilor cinematografice realizate in Romania;
- c) susținerea si promovarea culturii scrise;
- d) promovarea creativității si sprijinirea creației artistice in domeniul artelor vizuale si arhitecturii contemporane.

În concordanță cu **Prioritățile de finanțare potrivit Planului Strategic Instituțional 2016**, în 2016 Ministerul Culturii a lansat două programe de finanțare, ACCES și CultIn.

➤ **Programul de finanțare CultIn**

Pentru prima dată, în 2016 Ministerul Culturii a lansat un program de finanțare destinat explicit susținerii industriilor culturale și creative. Programul CultIn este conceput ca un instrument de finanțare ce se adresează antreprenorilor ce își desfășoară activitatea în domeniul acestor industrii, inițiativelor personale organizate în companii, hub-uri, incubatoare de proiecte și afaceri, studiouri de creație. Importanța acestui program de finanțare rezidă în primul rând în preocuparea de susținere a acelor proiecte care au potențialul de a genera prosperitate prin valorificarea proprietății intelectuale.

Domeniile culturale pentru care sau putut obține finanțări nerambursabile sunt: arhitectură, meșteșuguri, design (e.g. grafic, vestimentar, de produs), media digitale și organizare în comunități creative (hub-uri culturale).

➤ **Programul de finanțare ACCES**

Programul ACCES reprezintă un instrument de finanțare menit să susțină acțiuni și proiecte culturale din următoarele domenii: arte vizuale/arhitectură, cultură scrisă, cinematografie/audiovizual, artele spectacolului, dialog intercultural, patrimoniu imaterial/patrimoniu cultural mobil. Principalele obiective ale proiectului sunt:

- promovarea valorilor culturale contemporane din România și stimularea valorificării acestora prin intermediul acțiunilor și proiectelor culturale în domenii diverse precum arte vizuale/arhitectură, cultură scrisă, cinematografie/audiovizual, artele spectacolului, dialog intercultural, patrimoniu imaterial/patrimoniu cultural mobil;
- sprijinirea dialogului intercultural și a acțiunilor de cooperare culturală ale comunităților etnice la nivel național, în domeniile mai sus amintite;
- valorificarea potențialului creativ al tinerei generații, evidențiindu-se astfel contribuția creativă și inovatoare a acesteia la patrimoniul cultural național;
- susținerea valorilor culturale contemporane românești și integrarea acestora în patrimoniul cultural universal.

Ordonanța Guvernului nr. 51/1998 privind îmbunătățirea sistemului de finanțare a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, cu modificările și completările ulterioare reglementează cadrul general, principiile și procedurile sistemului de finanțare nerambursabilă de la bugetul de stat și/sau de la bugetele locale a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, inclusiv prin Administrația Fondului Cultural Național.

Cadrul general de finanțare a programelor și proiectelor culturale

Ordonanța Guvernului nr. 51/1998 privind îmbunătățirea sistemului de finanțare a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, cu modificările și completările ulterioare reglementează cadrul general, principiile și procedurile sistemului de finanțare nerambursabilă de la bugetul de stat și/sau de la bugetele locale a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, inclusiv prin Administrația Fondului Cultural Național

Fondul Cultural Național

Administrația Fondului Cultural Național și sistemul instituit pentru această instituție în scopul finanțării programelor și proiectelor culturale și editoriale fac obiectul unor secțiuni distincte în cadrul OG 51/1998 cu modificările și completările ulterioare precum și al unor acte normative subsecvente (Hotărârea Guvernului nr. 802 din 14 iulie 2005 privind organizarea și funcționarea Administrației Fondului Cultural Național – actualizată, și ordinele ministrului culturii). Veniturile proprii ale Fondului Cultural Național sunt constituite printr-un mecanism similar celui privind Fondul Cinematografic provin dintr-o serie de contribuții dintre care de departe cea mai importantă (la un moment dat abrogată, ulterior reintrodusă) este cota de 2% din încasările Companiei Naționale Loteria Română - S.A. Celelalte contribuții sunt: o cotă de 5% din încasările realizate de operatorii economici din vânzarea reproducerilor, copiilor sau mulajelor realizate, în condițiile legii, după bunuri culturale mobile aflate în proprietate publică ori după monumente sau componente ale monumentelor istorice aflate în proprietate publică, o cotă de 5% din încasările realizate de operatorii economici din vânzarea, prin licitație publică, a bunurilor culturale mobile, o cotă de 2% din încasările realizate de agențiile imobiliare din vânzarea imobilelor monumente istorice, o cotă de 20% din încasările realizate de operatorii economici din comercializarea publicațiilor interzise spre vânzare minorilor, o cotă de 20% din încasările obținute din vânzarea sau închirierea fonogramelor ori videogramelor a căror vizionare nu este recomandată minorilor, potrivit legii, o cotă de 3% din încasările realizate de operatorii economici din vânzarea calendarelor sau cărților poștale ilustrate, afișelor, posterelor și imaginilor autocolante, o cotă de 2% din încasările realizate de operatorii economici care comercializează bunuri culturale provenite din import, o cotă de 2% din încasările realizate de operatorii economici din vânzarea produselor de artă

populară, o cotă de 2% din veniturile realizate de operatorii economici care își desfășoară integral activitatea respectivă în incinta sau pe domeniul public aflat în spațiul de protecție al monumentelor istorice proprietate publică, o cotă de 1% din încasările realizate de operatorii economici din organizarea de bălciuri și parcuri de distracții, o cotă de 1% din veniturile realizate de operatorii economici care își desfășoară activitatea în domeniul impresariatului artistic, o cotă de 10% din încasările realizate prin furnizarea serviciilor vocale cu conținut erotic de către operatorii economici din sistemul de telefonie care oferă servicii cu valoare adăugată, o cotă de 3% din devizul general al investițiilor autorizate să se realizeze de către operatorii economici pentru construcțiile amplasate în spațiile de protecție ale monumentelor istorice proprietate publică și altele.

AFCN are în competență atât stabilirea priorităților anuale de finanțare (de către Consiliul AFCN) cât și finanțarea proiectelor culturale (provenite din arii tematice precum activități muzeale, teatru, dans, muzică, patrimoniu cultural național, patrimoniu imaterial, formare profesională în domeniul culturii - inclusiv management cultural și educație culturală) și a celor editoriale, organizând sesiuni distincte pentru fiecare dintre acestea, potrivit cadrului normativ instituit prin HG nr. nr. 802 din 14 iulie 2005 privind organizarea și funcționarea Administrației Fondului Cultural Național – actualizată, și prin regulamentele, normele metodologice și procedurile aprobate de ministrul culturii.

Politici și/sau programe trans-sectoriale

Printre politicile și programele trans-sectoriale menționate în Documentul sinteză privind politicile și programele bugetare pe termen mediu ale Ministerului Culturii pentru anul 2016 și perspectiva 2017-2019 se numără politica și *programul de digitizare a resurselor culturale* ale României și susținerea și promovarea industriilor culturale și creative.

Politica publică privind digitizarea resurselor culturale naționale și crearea Bibliotecii Digitale a României e fost elaborată în cursul anului 2007, pe baza unui studiu de fezabilitate privind digitizarea, prezervarea digitală și accesibilitatea online a resurselor deținute de bibliotecile din România realizat de Biblioteca Națională a României și a fost avizată de Secretariatul general al Guvernului în ianuarie 2016 conform procedurilor în vigoare la acea dată. Activitatea urma să se desfășoare, potrivit Planului de acțiune, pe 4 direcții: patrimoniu scris (biblioteci), patrimoniu mobil (muzee, colecții), patrimoniu audio-vizual (arhive audio-vizuale), patrimoniu imobil (monumente, arheologie).

Ulterior, toate aceste elemente au fost aprobate, sub forma unui Program Național, prin efectul Hotărârii Guvernului nr. 1676/2008 privind aprobarea **Programului național pentru digitizarea resurselor culturale naționale și crearea Bibliotecii Digitale a României**. În anul 2016 se preconizează reluarea întregului demers, ca proiect finanțat distinct în POC (*Acțiunea 2.3.3 – Îmbunătățirea conținutului digital și a infrastructurii TIC sistemice în domeniul e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultura 2014-2020*). Acest proiect vizează:

- implementarea de instrumente de digitizare avansate si ușor utilizabile (platforma "culturalia.ro", vocabulare controlate, aplicații specifice de expunere pe dispozitive mobile);
- digitizarea si expunerea on-line de produse culturale analogice;
- maximizarea volumului materialului cultural digitizat pentru contribuția la Europeana. Portofoliul digital al elementelor culturale naționale va fi inclus in Biblioteca Digitala Europeana, ceea ce va contribui la creșterea vizibilității țării. Proiectul este considerat ca un suport pentru promovarea moștenirii culturale, prin transfer de cunoaștere, inovație si tehnologie, dar si o cale de a stimula competitivitatea economiei creative si de a promova turismul cultural.

Finanțări rambursabile gestionate de Ministerul Culturii prin Unitatea de Management a Proiectului

Nevoia acută de identificare de noi surse de finanțare pentru reabilitarea și modernizarea infrastructurii culturale, cu precădere a clădirilor-monument istoric în care funcționau instituții publice de cultură, a determinat încheierea, în 2006, între Guvernul României și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei a unui Acord-cadru de împrumut F/P 1562 (2006) privind reabilitarea monumentelor istorice din România pentru un număr de 17 obiective.

Ulterior, ca urmare a necesității urgente de îmbogățire și diversificare a infrastructurii culturale prin construirea de noi imobile (Biblioteca Națională a României) sau prin consolidarea și modernizarea celor existente (Teatrul Național "I.L. Caragiale" București), a fost încheiat Acordul-cadru F/P 1572 (2006) parafat în luna mai 2007, privind finalizarea construcției, renovarea sau reabilitarea clădirilor culturale de interes public din România.

Aceste două Acorduri sunt gestionate de Ministerul Culturii prin Unitatea de Management a Proiectului. Valoarea cumulată a proiectelor este de 348.858.000 Euro, fără TVA, cofinanțarea BDCE acordată prin efectul F/P 1562 fiind de 68% iar cea acordată prin efectul F/P 1572, de 49,7%. Fiecare tranșă de împrumut este acordată pentru o perioadă de 20 de ani, din care 5 ani perioada de grație.

Investițiile realizate prin efectul celor două Acorduri de împrumut au contribuit la dezvoltarea economică și socială în plan regional atât din perspectiva dezvoltării și diversificării ofertei culturale și a turismului cât și a..creșterii gradului de ocupare prin crearea a aproximativ 1500 de locuri de muncă pe perioada proiectelor și a unui număr important de alte locuri de muncă la instituțiile și agenții economici care se înființează, se diversifică și își desfășoară activitatea în acele zone,

Managementul și rezultatele investițiilor realizate de Ministerul Culturii în colaborare cu BDCE au fost apreciate de către finanțatorul BDCE ca un exemplu de bună practică pentru celelalte proiecte pe care acesta le finanțează.

Ministerului Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri (MECRMA)

Potrivit H.G. nr. 957/2015 privind organizarea și funcționarea Ministerului Economiei, Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri (MECRMA) aceste funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului, care aplică strategia și Programul de guvernare în domeniile economie, industrie, resurse minerale neenergetice, comerț, turism, întreprinderi mici și mijlocii, cooperatie și mediu de afaceri, în concordanță cu cerințele economiei de piață și pentru stimularea inițiativei operatorilor economici și este minister de sinteză.

Strategii

În exercitarea atribuțiilor sale MECRMA elaborează și urmărește aplicarea strategiilor naționale din domeniile sale de competență. Pentru domeniile de interes ale prezentului document, acestea sunt prezentate succint în continuare.

Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și îmbunătățirea mediului de afaceri din România – Orizont 2020, aprobată prin HG nr. 859/2014

Strategia stabilește politica Guvernului României pentru 2014-2020 cu privire la:

- sprijinirea creșterii extensive și intensive a sectorului IMM, cu accent pe sporirea numărului de IMM-uri active la nivel local și pe piețe externe de interes;
- creșterea densității IMM-urilor, în special în zonele unde aceasta se situează sub media europeană, în vederea diminuării disparităților regionale actuale.

În pachetul de acțiuni și măsuri guvernamentale destinate sectorului IMM-urilor în general, se identifică următoarele direcții de acțiune, cărora li se subsumează un număr semnificativ de măsuri distincte, dintre care unele sunt de interes mai direct pentru ICC:

Direcția de acțiune 1: Sprijinirea și promovarea antreprenoriatului

Direcția de acțiune 2: Accesul IMM-urilor la finanțare adecvată

Direcția de acțiune 3: IMM-uri inovatoare

Direcția de acțiune 4: Accesul la piețe și internaționalizarea IMM-urilor

Direcția de acțiune 5: Reactivitatea administrației publice la nevoile IMM-urilor

Strategia identifică și domeniile creative pe care le apreciază ca fiind de mare interes pentru stimularea creării și dezvoltării de IMM-uri, printre care regăsim *activități de editare, activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune, înregistrări audio și activități de editare muzicală, activități de servicii în tehnologia informației și activități de servicii informatice, activități de arhitectură și inginerie, cercetare-dezvoltare, publicitate, activități de creație și interpretare artistică, activități ale*

bibliotecilor, arhivelor, muzeelor si alte activități culturale precum și activități recreative si distractive.

Analiza acestui important document strategic relevă însă locul marginal pe care îl ocupă SCC-urile în viziunea de ansamblu asupra dezvoltării sectorului IMM-urilor, prin lipsa oricăror măsuri care să se adreseze problemelor specifice ale creativilor.

Strategia Națională de Competitivitate - Aprobata prin Hotărârea Guvernului nr. 752/ 2015

Strategia are în vedere corelarea inițiativelor de dezvoltare la nivel sectorial, teritorial și societal pentru formarea eficientă și integrată a avantajelor competitive, inclusiv prin dezvoltarea unui ecosistem competitiv de afaceri, bazat pe un mediu de reglementare stabil, centrat pe antreprenoriat, inovare și creativitate, care să pună accent pe încredere, eficiență și excelență și să plaseze România în primele 10 economii la nivel European.

Strategia identifică 5 priorități, pentru care sunt propuse direcții de acțiune:

1. Îmbunătățirea mediului de reglementare, care are în vedere, inclusiv, reducerea poverii fiscalității și a parafiscalității asupra companiilor, îmbunătățirea accesului la finanțare al companiilor și în special al IMM-urilor
2. Susținerea acțiunilor parteneriale între mediul public și mediul privat
3. Sprijinirea factorilor și serviciilor-suport prin:
 - a. Creativitate: stimularea antreprenoriatului în industrii creative prin crearea de incubatoare/clustere/acceleratoare și prin susținerea dezvoltării și înființării de firme în domeniul cultural și creativ
 - b. Antreprenoriat: îmbunătățirea densității IMM-urilor raportată la populație
 - c. Antreprenoriat: creșterea contribuției IMM-urilor la valoarea adăugată brută
4. Promovarea celor 10 sectoare de viitor:
 - a. Îmbunătățirea poziției de exportator a României
 - b. Creșterea atractivității investițiilor în cele 10 sectoare de viitor
5. Pregătirea Generației 2050 și provocări societale

Strategia identifică 10 sectoare cu potențial competitiv, printre care se numără în mod distinct cel al **industriilor creative**, alături de sectoare în care se regăsesc parțial SCC-uri, precum sectorul **turism și ecoturism** (care include și turismul cultural), **textile și pielărie, lemn și mobilă**, (două sectoare în care contribuția meșteșugurilor tradiționale nu poate fi neglijată) și **tehnologia informației și comunicațiilor** (care este în mare parte constituită din producția de programe pentru calculator, inclusiv de divertisment și jocuri etc).

Strategia Națională de Export 2014-2020, aprobată prin HG nr. 395/2014

Strategia de export a României pentru perioada 2014-2020 constată că „factorul decisiv în exportul românesc continuă să rămână IMM. De rezultatele și performanțele acestora și de abilitatea societății de a le susține depinde, în ultimă instanță, dezvoltarea într-o manieră sustenabilă a exportului românesc.”

Strategia a fost elaborată prin prisma a patru perspective relevante pentru societatea și anume:

- a. perspectiva de dezvoltare, perspectivă din care se urmărește contribuția exporturilor la dezvoltarea durabilă, sustenabilă a întregii societăți.
- b. perspectiva competitivității sectoriale, relevantă în special pentru comunitatea de afaceri din sector;
- c. perspectiva clientului, cu cea mai mare relevanță pentru nevoile specifice ale diverselor tipuri de clienți exportatori;
- d. perspectiva instituțională, relevantă pentru consolidarea capacității instituționale de a dezvolta exporturile și de a asigura managementul acestei strategii.

Programe cu finanțare de la bugetul de stat (2016)

Printre cele mai relevante programe cu finanțare de la bugetul de stat –scheme de ajutor de minimis⁷³ – pentru sectoarele culturale și creative se numără cele descrise în continuare. Facem însă de la început precizarea că investițiile în active necorporale eligibile nu au în vedere și drepturile de autor aferente activităților și produselor specifice majorității SCC, ci privesc exclusiv drepturile de proprietate intelectuală, drepturi care se regăsesc în cheltuielile oricărui IMM: brevete de invenție, design industrial, mărci de produse și servicii (francize, etichetare ecologică, licențe și software, etc.), realizare pagină web pentru prezentarea activității solicitantului și a produselor sau serviciilor promovate (inclusiv cheltuieli înregistrare domeniu, fără hosting), pentru operatorii economici care nu dețin alt site, etc.

- Programul pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor de către întreprinzătorii debutanți în afaceri 2016
- Programul pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului acestora la finanțare START
- Programul de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață
- Programul național multianual pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în mediul rural

⁷³ Schema este valabilă până la 31 decembrie 2016, plățile în cadrul schemei de minimis vor fi efectuate până la 31 decembrie 2017.

- Programul național multianual pentru dezvoltarea antreprenoriatului în rândul femeilor din sectorul IMM
- Schema de ajutor de stat pentru stimularea investițiilor întreprinderilor mici și mijlocii
- Programul național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului

Programul „România competitivă: un proiect pentru o creștere economică sustenabilă” a fost lansat în luna iulie 2016. Programul are ca obiectiv pentru *sectoarele culturale și creative* utilizarea creativității ca vector de schimbare structurală a economiei și creștere a ponderii în PIB a bunurilor și serviciilor cu valoare adăugată mare și își propune ca țintă creșterea contribuției SCC la PIB la 10% în 2020⁷⁴.

Potrivit documentului sunt prevăzute cinci măsuri de intervenție:

- 1: Asigurarea cadrului instituțional necesar susținerii SCC
- 2: Dezvoltarea cadrului de politici publice transversal la nivelul Guvernului, de definire și sprijinire a SCC
- 3: Optimizarea și facilitarea accesului la finanțare pentru SCC
- 4: Susținerea SCC prin programe specifice

5.2. Nivelul autorităților locale

Instrumentele de finanțare cele mai cunoscute și mai utilizate în România pentru dezvoltarea regională și locală sunt cele incluse în Fondurile Structurale. Merită menționate din perspectiva SCC-urilor *Programul Operațional Regional 2014-2020* (Axele Prioritare 1,2,4, 5,6,7, 9,10) și *Programul Operațional Capacitatea Administrativă* care pun la dispoziția autorităților publice locale și IMM-urilor fonduri necesare dezvoltării locale pe diferite paliere.

În ceea ce privește finanțarea programelor, proiectelor și acțiunilor culturale care ar ajuta la dezvoltarea economiei creative locale, Ordonanța nr. 51 din 1998 prevede condițiile prin care administrațiile publice locale pot stabili buget anual propriu pentru finanțări nerambursabile. Cu toate acestea, numărul orașelor în care această Ordonanță este aplicată este încă foarte mic.

Potrivit studiului *Analiza capacității și nevoilor de finanțare din perspectiva Strategiei Sectoriale în Domeniul Culturii și Patrimoniului Național pentru Perioada 2014-2020*⁷⁵, din totalul administrațiilor publice locale participante la studiu, 45% finanțaseră din bugetul propriu mai puțin de 10 proiecte culturale în anii 2011-2012 și 81% au finanțat mai puțin de 3 proiecte prin programele destinate sectoarelor culturale și creative. Gradul de cunoaștere a programelor de finanțare adresate SCC era foarte scăzut în anul 2013,

⁷⁴ Document De Lucru România Competitivă: Un Proiect Pentru O Dezvoltare Economică Sustenabilă, Sectoarele Culturale Si Creative (SCC) 21.07.2016 | 09:30 – 12:30 | Casa Academiei Române

⁷⁵ Disponibil la http://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/2014/05/Anexa_II.pdf

sub 10% dintre reprezentanții APL-urilor declarând că sunt familiarizați cu programele naționale și europene.

Deși beneficiază de interes și susținere redusă din partea autorităților locale, Sectoarele Culturale și Creative se dezvoltă în ciuda sprijinului redus de la bugetul de local. Dovadă este de exemplu poziționarea în topul vitalității culturale a unor orașe unde susținerea bugetară era foarte scăzută în anul 2010⁷⁶.

Facilități fiscale ce pot fi acordate de autoritățile locale

- Pentru clădirile monumente istorice și pentru cele care sunt amplasate în zone de protecție ale monumentelor istorice și în zonele construite protejate, clădirile utilizate de organizații nonprofit folosite exclusiv pentru activitățile fără scop lucrativ;
- Pentru terenurile utilizate de organizații nonprofit folosite exclusiv pentru activitățile fără scop lucrativ, terenurile aparținând asociațiilor și fundațiilor folosite exclusiv pentru activitățile fără scop lucrativ, terenurile aflate în proprietatea operatorilor economici, în condițiile elaborării unor scheme de ajutor de stat/de minimis având un obiectiv prevăzut de legislația în domeniul ajutorului de stat, terenurile din extravilan situate în situri arheologice, suprafețele neconstruite ale terenurilor cu regim de monument istoric și protejate, terenurile situate în zonele de protecție ale monumentelor istorice și în zonele protejate, suprafețele terenurilor afectate de cercetările arheologice, pe întreaga durată a efectuării cercetărilor;
- Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor pentru lucrări de întreținere, reparare, conservare, consolidare, restaurare, punere în valoare a monumentelor istorice datorate de proprietarii persoane fizice care realizează, integral sau parțial, aceste lucrări pe cheltuială proprie, lucrări destinate păstrării integrității fizice și a cadrului construit sau natural al monumentelor istorice, finanțate de proprietarii imobilelor din zona de protecție a monumentelor istorice, în concordanță cu reglementările cuprinse în documentațiile de urbanism întocmite potrivit legii, lucrări în care se desfășoară operațiuni de regenerare urbană coordonate de administrația locală, în perioada derulării operațiunilor respective.
- Pentru diverse activități din domeniul cinematografiei, pentru desfășurarea filmărilor, precum și pentru plata locațiilor de filmare, cu excepția clădirilor aflate în proprietatea sau în administrarea autorităților locale, precum și pentru desfășurarea filmărilor în interiorul clădirilor aflate în proprietatea sau în administrarea lor - pentru filmele românești sau realizate cu participare românească (OG. 39/2005, cu modificările și completările ulterioare art. 59 alin. 2-3).

⁷⁶ Raport de cercetare Vitalitatea Culturală a Oraselor din România, CCCDC 2010, disponibil la http://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/2014/05/3_Vitalitatea_Culturala_a_Oraselor_2010.pdf

6. Politici transversale

Politicile transversale asigură cadrul general de funcționare a Sectoarelor Culturale și Creative (SCC), iar cele mai relevante sunt cele referitoare la educație și formare profesională, cele privind drepturile de proprietate intelectuală și cele referitoare la dezvoltare regională și coeziune socială. Încă de la început subliniem importanța corelării diferitelor strategii și politici culturale care, deși nu se adresează direct Sectoarelor Culturale și Creative, includ obiective, direcții de acțiune și măsuri care vin în sprijinul SCC.

Educație și formare profesională

Educația este una dintre cele mai importante politici transversale pentru că asigură capitalul uman necesar dezvoltării SCC-urilor. În ultima perioadă, Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice a elaborat o serie de politici și strategii care își propun asigurarea unei abordări coerente a educației și formării profesionale, în acord cu documentele europene și naționale. Cele patru strategii relevante pentru acest document la care ne vom referi în continuare sunt *Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020*, *Strategia Națională de Învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020*, *Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020* și *Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020*.

Obiectivele comune ale acestor strategii și care se regăsesc în *Strategia Europa 2020* privesc susținerea dezvoltării economice (creșterea ratei de ocupare a populației, creșterea bugetelor alocate cercetării-dezvoltării) și a incluziunii sociale (reducerea abandonului școlar și a numărului de persoane cu risc de sărăcie sau excluziune socială).

Strategiile naționale au la bază abordarea Consiliului Europei privind educația și formarea, sintetizată prin patru obiective generale⁷⁷:

- asigurarea învățării continue și a mobilității;
- îmbunătățirea calității și eficienței educației și formării profesionale prin creșterea nivelului competențelor de bază;
- dezvoltarea competențelor specifice meseriei indiferent de circumstanțele personale, sociale sau economice;
- încurajarea creativității, inovării și spiritului antreprenorial la toate nivelurile educaționale și facilitarea dobândirii de competențe digitale, culturale și antreprenoriale.

Prin această abordare se dorește realizarea unui sistem de educație și formare corelat cu piața muncii și care să contribuie dezvoltarea economică și incluziunea socială

⁷⁷ Disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=RO>

de care aminteam anterior. Argumentele pentru aceste priorități rezidă în contextul economic și social al țării noastre, caracterizat de creștere economică constantă în ultimii ani, de efectele crizei financiare globale, nivelul redus de ocupare și participare a forței de muncă, schimbările demografice, disparități dintre rural și urban, nivele scăzute ale formării profesionale continue, creșterea programelor în domeniul științelor sociale și scăderea celor din domeniile ingineriești și științifice.

Se remarcă o atenție deosebită acordată învățământului terțiar, formării profesionale continue și cercetării-dezvoltării și un accent mai redus pe învățământul primar și secundar, deși la aceste nivele începe procesul de formare a competențelor de bază. Pe termen scurt o astfel de abordare este utilă pentru că ajută la valorificare rapidă a capitalului uman existent din perspectivă economică și socială, însă pe termen lung este necesară creșterea atenției formării de competențe de bază și transversale la vârste fragede. Argumente în favoarea creșterii atenției acordate învățământului primar și secundar, din perspectiva prezentului document, sunt faptul că abilitățile și competențele creative se formează în procesul socializării, în primii ani de viață. De asemenea, riscul de sărăcie relativă este mai ridicat în rândul categoriei de vârstă 0-24 de ani, ceea ce înseamnă și un risc major de abandon școlar, cu efecte negative pe termen lung privind parcursul profesional al individului.

În ceea ce privește rolul învățământului terțiar în dezvoltarea Sectoarelor Culturale și Creative, așa cum se reflectă în strategiile menționate anterior, acesta este unul fundamental, fiind considerat motorul creșterii economice.

O atenție deosebită este acordată corelării cu cerințele pieței muncii în ceea ce privește competențele transversale, promovării participării la învățământul terțiar a grupurilor vulnerabile (tinerii din mediul rural, populația săracă și minoritățile etnice) și a mobilității internaționale. Se încurajează, de asemenea, parteneriatele între instituțiile de învățământ superior, instituțiile publice (în special cele locale) și cu o paletă largă de actori interesați (companii private, instituții de cercetare și societate civilă) și se afirmă necesitatea realizării unor studii de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților. Sunt vizate cu prioritate asigurarea competențelor transversale, dar și a celor competențe necesare în sectoarele economice cu potențial competitiv, identificate prin Strategia Națională pentru Competitivitate, între care sunt amintite și industriile creative.

Cercetarea-dezvoltarea este o componentă importantă în dezvoltarea sectoarelor culturale și creative. Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020⁷⁸

Obiectivele urmărite în cercetare-dezvoltare se referă la creșterea competitivității economiei românești prin inovare, creșterea contribuției la progresul cunoașterii de frontieră și creșterea rolului științei în societate. Din perspectiva dezvoltării SCC-urilor este important de evidențiat accentul pus pe instrumentele de stimulare a antreprenoriatului și includerii rezultatelor cercetării în spațiul comercial, stimularea parteneriatului public-privat (în special cele între institutele de cercetare-dezvoltare și

⁷⁸ https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/strategia-cdi-2020_-proiect-hg.pdf

IMM-uri) și concentrarea activităților de CDI pe problemele contemporane ale societății românești. Sunt încurajate dezvoltarea unor aglomerări teritoriale cu relevanță la nivel regional și global și care să acționeze asemenea unor catalizatori sau poli de creativitate și inovare.

Din perspectiva prezentului document este important de evidențiat accentul pus pe dezvoltarea centrelor de competență și a infrastructurii de inovare (acceleratoare și incubatoare de afaceri, centre de transfer tehnologic).

Formarea profesională continuă este esențială pentru dezvoltarea Sectoarelor Culturale și Creative, așa cum a fost evidențiată în documentele strategice naționale și europene. Potrivit *Cărții Verzi. Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative*, pentru a reduce decalajul între formarea și practica profesională un instrument util ar putea să fie , „învățarea între colegi”⁷⁹

La nivelul Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, cele două strategii dedicate formării profesionale continue pun accentul pe nivelul foarte scăzut în România al formării profesionale, în comparație cu alte țări europene și propun soluții de remediere a acestor decalaje. De exemplu, în anul 2011 doar 1,6% dintre adulți au participat la învățarea pe tot parcursul vieții la noi țară comparativ cu media UE27 de 8,9%.⁸⁰ Deși nu dispunem de date defalcate pe fiecare sector de activitate economică, este posibil ca în Sectoarele Culturale și Creative procentul celor care au urmat un program de formare profesională continuă să fie mult mai scăzut, având în vedere numărul mic de furnizori de astfel de programe.

Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 prevede ca obiective strategice⁸¹:

- Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii;
- Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională ;
- Îmbunătățirea calității formării profesionale ;
- Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale.

În ceea ce privește instrumentele de finanțare sunt relevante a fi menționate cele incluse în Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, dar și cele din Programul Operațional Competitivitate 2014-2020.

Este important de evidențiat atenția foarte scăzută acordată abilităților specifice acestor sectoare în primii ani de viață în cadrul formal al învățământului primar și secundar, dar și în cel al instituțiilor publice sau al societății civile. Exemplul altor țări aduce în prim plan absența în România a unui organism care să asigure intersecția dintre

⁷⁹ Cartea Verde. Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative, Comisia Europeană, 2010

⁸⁰ Strategia Națională de Învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020, p.5 disponibilă la [https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/Strategie%20LLL%20\(1\).pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/Strategie%20LLL%20(1).pdf)

⁸¹ Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 disponibilă la https://www.edu.ro/sites/default/files/_fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/Strategia_VET%2027%2004%202016.pdf

școală, artă și cultură.⁸² Diferitele programe și proiecte punctuale pe această temă sunt insuficiente și ar trebui încurajată includerea unui obiectiv specific în strategiile existente ale diferitelor ministere cu atribuții în domeniu.

Eterogenitatea SCC-urilor determină ca abordările privind educația și formarea profesională, dar și cercetarea și dezvoltarea să fie diferite și uneori adaptate la nevoile specifice ale sectorului. Dacă în anumite sub-sectoare sistemul terțiar este bine organizat sau include formarea unor competențe adaptate pieței muncii, în alte sub-sectoare este nevoie de o actualizare și reorganizare inclusiv a sistemului de învățământ universitar și post-universitar pentru a face față dinamicii accentuate ale schimbărilor din piața muncii. De asemenea, dacă în anumite sub-sectoare se înregistrează un excedent al numărului de absolvenți din sistemul terțiat față de nevoile pieții muncii din România, alte sub-sectoare se confruntă cu o inflație a absolvenților. Prin prezentul document recomandăm organizarea unor grupuri de lucru inter-ministeriale care să propună măsuri de reorganizare și actualizare a curriculei din învățământul terțiar, în acord cu nevoile specifice ale SCC.

Discrepanțele între rezultatele sistemului de învățământ nu se limitează doar la aspecte cantitative, ci includ și aspecte calitative, referitoare la competențele de bază și transversale adaptate la nevoile profesionale ale angajatorilor. Dacă în anumite sub-sectoare furnizorii de formare profesională, societatea civilă sau chiar operatorii economici activi în SCC-uri remediază aceste discrepanțe prin programe specifice, în alte sub-sectoare inițiativele de acest fel sunt foarte reduse. Recomandăm în acest sens implicarea breslelor și ale asociațiilor profesionale, dar și a operatorilor privați în procesul de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților, în colaborare cu instituțiile de învățământ și colaborarea cu cadrele didactice în procesul tranziției de la școală la viața activă.

Dinamica diferită de dezvoltare între sub-sectoarele SCC, inclusiv diferențe de utilizare a ultimelor noutăți din TIC, contribuie la discrepanțe între realitățile din piața muncii cu privire la meseriile incluse în COR și la gradul de actualizare ale standardelor ocupaționale. Recomandăm actualizarea periodică a COR și standardelor ocupaționale în acord cu dinamica pieței muncii.

Cercetarea-dezvoltarea și inovarea sunt necesare în toate Sectoarele Culturale și Creative, cu toate acestea în anumite sub-sectoare sunt vitale pentru a face față ritmului rapid de schimbare din sfera economică, în timp ce în alte sub-sectoare acest ritm este mai scăzut și în consecință se impune un accent mai mare pe modelele tradiționale. Din acest motiv considerăm că este necesară o abordare a cercetării-dezvoltării și inovării adaptate fiecărui sub-sector și în acord ținutele strategice privind competitivitatea și poziționarea României în economia creativă globală.

⁸² Programe, rețele și instituții din Europa care susțin cultura în educație. Ghid pentru decidenții publici disponibil la http://culturaineducatie.ro/wp-content/uploads/2016/04/Programe-INT_MetruCub.pdf

Dezvoltare teritorială

Abordarea Comisiei Europene cu privire la dezvoltarea regională și locală a SCC se regăsește în textul *Cărții Verzi. Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative* și recunoaște rădăcina locală a creativității și tendința de desplasare spre global, contribuția SCC la economiile locale aflate în declin și la atractivitatea regiunilor și orașelor europene. Sunt încurajate politicile și strategiile stabilite la nivel local, pe baza specificului cultural și economic și a resurselor locale și care le pun în valoare. Cei doi piloni pe care se dezvoltă economia locală sunt investițiile în infrastructură și în capitalul uman, iar succesul programelor este previzibil dacă se va face coordonarea la diferite niveluri administrative și politice.⁸³

La nivel european dezvoltarea regională și locală prin SCC-uri se realizează prin două programe ce merită menționate în acest document. Programul *Capitale Culturale Europene*, coordonat de Comisia Europeană contribuie la valorificarea potențialului de dezvoltare al orașelor din Europa, iar exemplul orașului Sibiu este relevant. Cel de-al doilea program, mai puțin cunoscut și care nu a fost implementat încă în țara noastră este coordonat de Consiliul Europei și se numește *Rute/Trasee Culturale*. Programul se axează pe valorificarea turistică a patrimoniului material și imaterial al regiunilor, iar țara noastră este străbătută de opt astfel de rute recunoscute,⁸⁴ dar care nu sunt suficient promovate. Impactul programului este substanțial asupra industriei de turism, dar și asupra inovării în cadrul IMM-urilor locale.⁸⁵

În contextul dezvoltării teritoriale a sectoarelor culturale și creative este important de menționată Strategia de Dezvoltare Teritorială a României aprobată în 2016. Din perspectiva SCC sunt relevante următoarele obiective strategice:

3.1. 2.3. Creșterea atractivității spațiilor urbane și rurale prin îmbunătățirea funcțiilor rezidențiale, dezvoltarea unor spații publice de calitate și a unor servicii de transport adaptate nevoilor și specificului local. Dezvoltarea unor centre urbane specializate și inteligente cu vocație de poli internaționale și racordarea lor eficientă la rețeaua urbană europeană

3.2. Încurajarea dezvoltării zonelor urbane funcționale în jurul orașelor cu rol polarizator la nivelul teritoriului

4.1. Protejarea patrimoniului și promovarea măsurilor de regenerare a capitalului natural.

⁸³ Cartea Verde. Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative, Comisia Europeană, 2010, p.15

⁸⁴ <http://culture-routes.net/cultural-routes>

⁸⁵ Impact of European Cultural Routes on SMEs' innovation and competitiveness disponibil la file:///C:/Users/andab/Desktop/laptop%20vechi/Serviciu/2016/Carta%20alba%20industrii%20creative/StudyCR_en.pdf

4.2. Protejarea și reabilitarea patrimoniului construit în scopul conservării identității naționale și creșterii atractivității spațiilor culturale cu potențial turistic deosebit.

Coeziune socială

Așa cum am menționat anterior, Sectoarele Culturale și Creative au pe lângă contribuția economică și o contribuție socială care nu poate fi neglijată în dezvoltarea unei țări. Inserția pe piața muncii ajută la îmbunătățirea statutului social și cultural, la creșterea calității vieții și a gradului de coeziune socială. Modul în care cultura și creativitatea pot fi folosite în programele și politicile de coeziune socială a fost îndelung teoretizat și modele de intervenție socială au fost aplicate cu succes la nivel internațional. În România intervenția culturală este încă la început, dar merită menționat implementarea cu sprijinul Administrației Fondului Cultural Național a unor proiecte ce au adus în prim plan această problemă. Măsurile dedicate grupurilor vulnerabile au fost incluse și în Programul Operațional Capital Uman 2014-2020.

Din perspectiva SCC este relevantă și *Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015-2020*, care se concentrează pe direcții de acțiune dedicate grupurilor vulnerabile: copii și tineri, persoane din mediul rural, grupuri cu risc major de sărăcie, persoane cu dizabilități, persoane în vârstă. Strategia are și o perspectivă teritorială, vizând politici sociale și intervenții zonale pentru regiuni sărace, zone rurale, orașe mici, zone marginalizate.⁸⁶

Din perspectiva Sectoarele Culturale și Creative coeziunea și incluziunea socială ar trebui să se refere la următoarele aspecte:

- Includerea grupurilor vulnerabile pe piața muncii din SCC;
- Participarea grupurilor vulnerabile la activități și evenimente culturale și creative;
- Folosirea și dezvoltarea talentului sau potențialului creativ în cadrul activităților derulate de organizațiile (publice sau private) din SCC-uri;
- Măsurile de protecție socială pentru artiștii sau creatorii aflați în risc major de sărăcie.

Activarea grupurilor vulnerabile pe piața muncii în Sectoarele Culturale și Creative și încurajarea participării acestora la evenimente sociale și culturale sunt două linii directe pe care le propunem prin acest document. Creșterea toleranței și reducerea discriminării creează un mediu propice dezvoltării creativității și contribuie la propagarea efectelor în sfera economică. Metodele de cercetare-dezvoltare și inovare ar trebui folosite inclusiv cu scopul reducerii inegalităților și tensiunilor sociale. Mobilizarea breslelor și a Asociațiilor profesionale din SCC-uri cu scopul reducerii riscului de sărăcie în rândul artiștilor și creatorilor și includerea acestora în strategiile sectoriale dedicate ar trebui să devină o prioritate pentru perioada următoare.

⁸⁶ <http://www.mmssf.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala?id=3916>, p.13

7 . Linii directoare

Cartea Albă a realizat o cartografiere a *sectoarelor culturale și creative* din România așa cum sunt percepute și reglementate mai mult sau mai puțin în acest moment. Ea poate constitui un punct de plecare pentru o asumare a unei construcții de sistem, respectiv a unui cadru normativ care să recunoască și să statuteze rolul *sectoarelor culturale și creative* economia și societatea românească.

În continuare propunem X linii directoare pentru viitoarele intervenții publice:

Crearea unui **Grup de lucru al SCC** ca organism inter-ministerial permanent la nivelul Guvernului, co-prezidat de către Ministerul Economiei, Comerțului și Relației cu Mediul de Afaceri și de către Ministerul Culturii și coordonat de către Cancelaria Primului Ministru. În acest grup de lucru ar trebui să facă parte Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Ministerul Finanțelor și Bugetului, Ministerul Dezvoltării Regionale, Ministerul Turismului, Ministerul Agriculturii, Ministerul Comunicațiilor etc.

Grupul de lucru al SCC reprezintă un mecanism de consultare și guvernare în domeniu în parteneriat cu mediul de afaceri și cel cultural. Aici se află locul de plecare al direcțiilor de acțiune în ceea ce privește *alinierea direcțiilor strategice, acțiunilor și surselor de finanțare disponibile la nivel sectorial* prin măsuri punctuale.

Asigurarea complementarității, corelării și maximizarea impactului schemelor de finanțare existente pentru sectoarele culturale și creative și, plecând de la acestea, elaborarea unor programe de finanțare multi-anuală care să faciliteze crearea și implementarea planurilor de afaceri

- Remedierea diferențelor de acces ale organizațiilor (fie ele publice sau private) la resurse financiare.
- Stabilirea unor criterii clare și transparente pentru acces la finanțare a organizațiilor mici și mijlocii (fie ele publice și private).
- Adaptarea procedurii "riscului de eșec" specific programelor de cercetare și în finanțarea publică a produselor SCC.
- Revizuirea cadrului juridic cu privire la aplicarea legilor, definirea și recunoașterea ONG în domeniul cultural, a organizării breslelor, protecția artistului

sau, în general, a "locurilor de muncă atipice" (în ceea ce privește condițiile de muncă, sănătatea și siguranța), adaptarea sistemului de achiziții publice la specificul SCC, precum și explicitarea specificității anumitor aspecte organelor de decizie și control.

Crearea unei culturi organizationale a deciziei publice *în favoarea antreprenoriatului în SCC.*

- Având în vedere deficiențele constatate în ceea ce privește sistemele de distribuție/difuzare a produselor culturale (e.g. librării, săli de cinematograf sau galerii de artă) acordarea unor facilități fiscale investitorilor în aceste domenii va fi de natură să dezvolte aceste segmente lipsă din lanțul de consum și să asigure nu numai creșterea veniturilor ICC dar și creșterea gradului de acces la ofertele culturale și creative și de satisfacere a nevoilor culturale ale consumatorului.
- "Asistența tehnică culturală" (ATC), un program public de servicii culturale înzestrat cu astfel de resurse umane calificate, precum și tehnologiile adecvate, va deveni parte integrantă în aplicarea și finalizarea proiectelor de finanțare nerambursabilă pentru a veghea la calitatea proiectelor cu impact cultural și creativ. Implementarea unor astfel de servicii, pe lângă ținta principală deja menționată, va include și alte două secundare, (1) implementarea și coordonarea unui sistem unitar de certificări/acreditări în domeniul cultural și (2) conceperea unei politici cu privire la sustenabilitatea produselor SCC.
- Un al rol al ATC este și acela al inițierii unor Programe de sustenabilitate culturală a produselor SCC, inclusiv prin parteneriate cu mediul de afaceri.
- Serviciile virtuale de tip *e-cultura* se extind prin formarea unei baze de informații complete despre oferta SCC alimentată de principalii actori – autorități, uniuni de creație, organisme neguvernamentale, centre și institute de cercetare, asociații profesionale.
- Introducerea implementării, la nivelul INCFC și împreună cu Institutul Național de Statistică, a Sistemului Conturilor Satelit în Cultură, în baza recomandărilor oferite de European Statistical System Network on Culture, pentru monitorizarea și optimizarea direcțiilor strategice și pentru actualizarea cadrului normativ.
- Promovarea exporturilor este importantă nu numai din perspectiva creșterii veniturilor realizate de ICC-uri. La fel de semnificativă este contribuția acestora la promovarea țării, la crearea brandului de Românie creativă și la atingerea dezideratului de transformare a României într-un centru global de creativitate și inovare. Nu în cele din urmă, promovarea exporturilor este de natură să echilibreze balanța de import-export de bunuri și servicii culturale și să contribuie la susținerea identității culturale.
- Utilizarea experienței organizării unor festivaluri a căror notorietate a depășit granițele României pentru a extinde susținerea acestui tip de evenimente la toate domeniile SCC. Organizarea de conferințe, congrese și alte manifestări internaționale

dedicate sau la care participă ICC trebuie să fie o altă direcție de acțiune, care să susțină promovarea acestor industrii și, pe cal de consecință a exporturilor din domeniu. O linie importantă de finanțare dar și de diplomatie culturală este susținerea participărilor românești la festivaluri internaționale (film, teatru, publicitate, muzică, arhitectură, modă etc).

- Tratatul fiscal pentru Persoanele Fizice Autorizate ar necesita unele înlesniri specifice în acord cu particularitățile ocupațiilor culturale.
- Reintroducerea scutirii de impozite pentru investitorii privați cu o sumă echivalentă cu valoarea lucrărilor sau acțiunilor de construcție de spații pentru cultură (vezi cazul bibliotecilor din Legea nr.334/2003 abrogată prin Codul Fiscal din 2003)

Programul educațional și ocupațional pentru o economie creativă este răspunsul la provocarea formării resurselor umane la intersecția dintre școală, artă și cultură.

Expresiile creative și culturale sunt în primul rând vocaționale - abilitățile specifice SCC se formează devreme și se cultivă pe tot parcursul vieții. Problematika *Școlii* trece însă peste aceste priorități pe termen scurt și mediu. Măsurile de azi sunt gândite și aplicate în general de cei care au parcurs un traseu al carierei mult diferit decât cel așteptat pentru cei cărora li se adresează aceste măsuri. *Școala de ieri* este una bazată pe resurse educaționale *hard*: cărți, teme, curtea școlii și biblioteci, profesori și teste de cunoștințe, o societate a *cunoașterii*. *Școala de mâine* este una a resurselor *soft*: teme de creație și cunoaștere, abilități și inteligență artificială, artă socială și cultură, o societate a *experienței*. Desprinderea către noua realitate trebuie pregătită și monitorizată încă de acum.

Programul reprezintă un grup de măsuri, practici și inițiative care reorientează sistemul instituțional către cele mai potrivite forme educaționale și de formare profesională la momentele de răscruce ale unei cariere. Reperele acestui program constau în:

- Integrarea în planul de învățământ obligatoriu a unor materii de studii esențiale pentru o personalitate creativă precum exercițiul instrumentelor muzicale, scrierea creativă și istoria artei, jocul și creația în baza algoritmilor/codurilor și pentru cunoaștere și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.
- Integrarea în planul de învățământ obligatoriu a unor materii de studii esențiale pentru stimularea creativității și dezvoltarea spiritului antreprenorial.
- Actualizarea și reorganizarea sistemului de învățământ universitar și post-universitar în parteneriat cu asociațiile profesionale recunoscute pentru a face față dinamicii accentuate a schimbărilor din piața muncii.
- Diseminarea experiențelor europene și internaționale cu privire la programe, rețele și instituții, care susțin cultura în educație.

- Elaborarea de rapoarte și studii de impact cu privire la rolul și funcționarea în societatea contemporană a unor instituții de educație tradiționale, precum liceele tehnologice, sau noi, precum școlile profesionale pe sistem dual.
- Întărirea rolurilor de formare/atestare/specializare profesională în cultură cu sprijinul instituțiilor abilitate mai ales cele din coordonarea Ministerului Culturii.
- Consultarea furnizorilor de formare profesională, a societății civile și a operatorilor economici activi în SCC în vederea remedierii prin programe specifice a discrepanțelor existente în ceea ce privește competențele de bază și transversale adaptate la nevoile profesionale ale angajatorilor.
- Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților, în colaborare cu instituțiile de învățământ și cu cadrele didactice în procesul tranziției de la școală la viața activă.
- Dinamica diferită de dezvoltare între sub-sectoarele SCC, inclusiv diferențe de utilizare a ultimelor noutăți din TIC, impun actualizarea periodică a COR și a standardelor ocupaționale în acord cu dinamica pieței muncii.
- Cercetarea-dezvoltarea și inovarea sunt necesare în toate Sectoarele Culturale și Creative, adaptate fiecărui sub-sector și în acord cu țintele strategice privind competitivitatea și poziționarea României în economia creativă globală.
- Participarea managerială și strategică la operaționalizarea serviciului public de televiziune și radiodifuziune, "ca vector principal de educație culturală și de difuzare a unor emisiuni cu conținut preponderent literar, istoric sau artistic."⁸⁷
- Reintroducerea tichetelor valorice de achiziție de carte conform prevederilor articolului 23 din Legea 186/2003.

Asumarea politicilor și strategiilor cu referire la sectoarele culturale și creative la nivel central și local. Crearea unor obligații corelative la nivel regional și local (APL sau CJ) pentru obligativitatea finanțării proiectelor culturale și creative (Ordonanța 51 cu modificările ulterioare), precum și obligații de a susține SCC la nivel local

Interoperabilitatea deciziilor la nivelul ministerial, dar și parteneriatele cu societatea și mediul de afaceri, determină confruntarea fățișă cu provocarea actualizării resurselor de management în politica culturii, inclusiv în politica *economică* a culturii.

Ce este de făcut:

- Identificarea potențialului și specificului local și atragerea de investiții în SCC-uri prin:
 - Investiții în infrastructura culturală locală și resurse umane locale;
 - Valorificarea patrimoniului cultural material și imaterial în scop turistic;

⁸⁷ Comitetul Economic și Social European, "Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Sectoarele culturale și creative – un avantaj al Europei în concurența mondială” (aviz din proprie inițiativă), CCMI/137, Bruxelles, 16 septembrie 2015.

- Stimularea producției și consumului local de bunuri și servicii culturale;
 - Îmbunătățirea infrastructurii de transport și a industriilor conexe.
- Reactivarea Direcțiilor Județene de Cultură prin revigorarea și întărirea funcției de "atașați" culturali la nivel local/regional, cu tot rolul stabilit acestora: inventarul activelor SCC; informare asupra economiei SCC locale; statistici și informare financiară; coordonare legislativă și instituțională cu alte autorități publice (de ex. Consiliul Județean și primării, unde se gestionează bugetele), precum și cu societatea civilă și mediul de afaceri.
 - Prin diversitatea experiențelor, ceea ce merită cunoscut rareori se poate afla în responsabilitatea doar a câtorva actori; este resimțit direct la nivelele de bază ale societății – în experiențele individuale culturale și creative, în forța exemplului la nivel de grup și individual, în modele de afaceri cu impact social. Din toate aceste motive, actorii, publici și privați, la nivel local – ai orașelor, județelor sau regiunilor, hub-urilor inovative sunt primii chemați să spună *poveștile* de succes și să vorbească despre rolul important în orientarea acțiunii curente către ceea ce se poate face cu resursele date.
 - Integrarea inițiativelor demarate de către autoritățile publice locale pentru desemnarea titlului de Capitală culturală europeană 2021 într-un program al Ministerului Culturii și Ministerul Dezvoltării Regionale care să permită continuarea agendelor locale în cele 13 orașe care s-au angajat în competiție.
 - Valorificarea, inclusiv financiară, a activelor și resurselor culturale prin captarea lor în circuitul economic – festivaluri specializate, rezidențe, concursuri și circuite profesionale în locația caselor memoriale, itinerarii pentru târguri de carte organizate de bibliotecile județene, "Săptămâna altfel" corelată cu manifestările SCC, concursuri de proiecte locale etc.
 - Formarea și ocuparea unor posturi distincte pentru sprijinirea dezvoltării SCC în cadrul autorităților publice locale. Problematika specifică SCC-urilor trebuie menținută pe agenda publică și în atenția decidenților de la nivel central și local prin construirea unor canale de comunicare simple și eficiente și elaborarea unei agende clare și transparente.
 - Diseminarea pe diferite canale – media, pregătire profesională, manifestări, competiții etc. a experienței organizării unor festivaluri sau proiecte a SCC a căror notorietate a depășit granițele României sau a atins nivele de excelență pe plan local pentru a extinde susținerea acestui tip de evenimente la toate domeniile SCC.
 - Organizarea de conferințe, congrese și alte manifestări internaționale dedicate sau la care participă SCC trebuie să fie o altă direcție de acțiune, care să susțină promovarea acestor activități și, pe cale de consecință a exporturilor din domeniu. O linie importantă de finanțare, dar și de diplomație culturală este susținerea

participărilor românești la festivaluri internaționale (film, teatru, publicitate, muzică, arhitectură, modă etc).

- Facilitarea schimburilor permanente de bune practici, folosirea în comun a resurselor – interregional sau inter-țări, sunt condiții esențiale pentru construirea unei comunități creative și pentru creșterea gradului de profesionalizare a acestora.
- Dezvoltarea are loc prin "instituții", "școli" ale căror recunoaștere formează premisele unor repere așteptate de noile generații. La granița dintre global și local, între știință, dezvoltare tehnologică și arte, Ministerul Culturii, împreună cu Ministerul Educației și Ministerul Dezvoltării Regionale vor păstra și îmbogăți tradiția artistică și științifică a deschizătorilor de drumuri.
- Facilitarea localizării antreprenorilor creativi / artiștilor în România, ca destinație de afaceri sau de creație, inclusiv prin simplificarea cadrului administrativ, susținere a start-up-urilor și stimulare a realizării de hub-uri regionale, configurarea unui sistem de facilități pentru investițiile în SCC.
- Se au în vedere în același timp măsuri de susținere a start-up-urilor și de stimulare a realizării de Hub-uri regionale (creativitate și inovație/ tehnologie), de incubatoare și acceleratoare de afaceri. O altă direcție importantă este configurarea unui sistem de facilități pentru investițiile în ICC, așa cum multe din țările vecine fac deja, de exemplu, pentru atragerea investițiilor în industria cinematografică.
- Realizarea unei scheme de ajutor de minimis pentru finanțarea monumentelor istorice aflate în proprietate privată și folosite în scopuri comerciale.
- Realizarea unui cadru legislativ privind asigurările adaptate nevoilor de întreținere și restaurare a monumentelor istorice.

Bibliografie

Anda Becuț, Bianca Bâlșan, Liviu Chelcea, Cătălin Dărășteanu, Delia Mucică, "Contribuția Industriilor Bazate pe Copyright la Economia Națională pentru Perioada 2006-2009", CCCDC, 2011

Anda Becuț și Oana Mateescu, Artele vizuale: cunoaștere, gust și participare în Barometrul de Consum Cultural 2015. Preferințe, practici și tendințe, Carmen Croitoru și Anda Becuț, Pro Universitaria, 2015

Anderson, Leslie, E. 2010. *Social Capital in Developing Democracies. Nicaragua and Argetina Compared*. Cambridge: Cambridge University Press

Becker, Gary, S. 1994. *Human Capital. A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education*. Chicago and London: The University of Chicago Press

Benevene, Paula și Michela Cortini. 2010. Interaction between structural capital and human capital in Italian NPOs. Leadership, organizational culture and human resource management. *Journal of Intellectual Capital* 11(2): 123 – 139

Bourdieu, Limbă și Putere simbolică, 1991

Bourdieu, Pierre. 1986. The forms of capital. In J. Richardson (ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, pp. 241-258. New York: Greenwood

Cartea Verde. Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative, Comisia Europeană, 2010

Cătălin Dărășteanu, *Copyright și creativitate*, INCFC, în curs de publicare

Colrain M. Zuppo, International Journal of Managing Information Technology (IJMIT) Vol.4, No.3, August 2012

Comitetul Economic și Social European, "Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Sectoarele culturale și creative – un avantaj al Europei în concurența mondială” (aviz din proprie inițiativă), CCMI/137, Bruxelles, 16 septembrie 2015

Creative Economy Report 2008: The challenge of assessing the creative economy towards informed policy-making. URL: http://unctad.org/en/Docs/ditc20082cer_en.pdf

Cristina Barna, Atlasul Economiei Sociale, Institutul de Economie Socială, 2014

Document De Lucru România Competitivă: Un Proiect Pentru O Dezvoltare Economică Sustenabilă, Sectoarele Culturale Si Creative (SCC) 21.07.2016 | 09:30 – 12:30 | Casa Academiei Române

Dragoș Pîslaru, "Sectorul Cultural și Creativ în România: Rolul Economic și Potențial de Creștere", în Valentin Cojanu, Carmen Croitoru, Anda Becuț, *Sectoarele Culturale și Creative în România. Importanța economică și contextul competitiv*, Ed. Pro universitaria, București, 2015

Dragoș Pîslaru, "Sectorul Cultural și Creativ în România: Rolul Economic și Potențial de Creștere", în Valentin Cojanu, Carmen Croitoru, Anda Becuț, *Sectoarele Culturale și Creative în România. Importanța economică și contextul competitiv*, Ed. Pro universitaria, București, 2015,

Ernst & Young (E&Y) (2015), *Cultural times: the first global map of cultural and creative industries*, December

Ernst & Young (E&Y) (2015), *Cultural times: the first global map of cultural and creative industries*, December,

European Commission (EC) (2012), "Promoting cultural and creative sectors for growth and jobs in the EU", COM(2012) 537 final, Brussels, 26.9.2012

European Commission (EC) (2012), "Promoting cultural and creative sectors for growth and jobs in the EU", COM(2012) 537 final, Brussels, 26.9.2012

Good practice report on the cultural and creative sectors' export and internationalization support strategies", Open Method of Coordination Working group of EU member states' experts on cultural and creative sectors, January 201

<http://culture-routes.net/cultural-routes>

<http://www.mmssf.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala?id=3916>

Impact of European Cultural Routes on SMEs' innovation and competitiveness disponibil la

file:///C:/Users/andab/Desktop/laptop%20vechi/Serviciu/2016/Carta%20alba%20industrii%20creative/StudyCR_en.pdf

Impacts 08 (2009) *Liverpool's Creative Industries: Understanding the impact of Liverpool European Capital of Culture 2008 on the city region's creative industries*. Liverpool, UK: Impacts 08 [online: <http://www.liv.ac.uk/impacts08/Publications/projectreports.htm>]

Power, Dominik (2011), "Priority sector report: creative and cultural industries", European Cluster Observatory, April,

Programe, rețele și instituții din Europa care susțin cultura în educație. Ghid pentru decidenții publici disponibil la http://culturaineducatie.ro/wp-content/uploads/2016/04/Programe-INT_MetruCub.pdf

Proiect de Raport asupra unei politici coerente a UE pentru industriile culturale și Creative (2016/2072(INI)), Parlamentul European.

Putnam, Robert. 2000. *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster

Raport de cercetare Vitalitatea Culturală a Oraselor din România, CCCDC 2010, disponibil la http://www.culturadata.ro/wp-content/uploads/2014/05/3_Vitalitatea_Culturala_a_Oraselor_2010.pdf

Raportul de Bune Practici „Către ecosisteme financiare mai eficiente: instrumente inovatoare pentru facilitarea accesului la finanțare pentru sectoarele culturale și creative” elaborat de către Grupul de Lucru pentru Metoda Deschisă de Coordonare al Statelor Membre UE, asupra accesului la finanțare pentru sectoarele culturale și creative, Uniunea Europeană, 2016

Raportul Essnet Culture, 2012 disponibil la http://ec.europa.eu/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf

Raportul Essnet Culture, 2012 disponibil la http://ec.europa.eu/culture/library/reports/ess-net-report_en.pdf

Regulamentul UE privind instituirea programului „Europa creativă” (2014-2020)¹ disponibil la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1295>

Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020 disponibilă la https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/Strategia_VET%2027%2004%202016.pdf

Strategia Națională de Învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020, p.5 disponibilă la [https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/Strategie%20LLL%20\(1\).pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Minister/2016/strategii/Strategie%20LLL%20(1).pdf)

The Millennium Ecosystem Assessment (Sarukhán and Whyte 2005) definește ecosistemul cultural ca “beneficiile nonmateriale pe care oamenii le obțin din ecosisteme prin îmbogățire spirituală, dezvoltare cognitivă, reflecție, recreație și experiențe estetice”,

Anexa 1

GLOSAR

1. BIBLIOTECI

Conform legislației⁸⁸ Biblioteca este instituția, compartimentul sau structura specializată ale cărei atribuții principale sunt: constituirea, organizarea, prelucrarea, dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți, publicațiilor seriale, a altor documente de bibliotecă și a bazelor de date, pentru a facilita utilizarea acestora în scop de informare, cercetare, educație sau recreere.

2. ARHIVE

Conform EUROSTAT⁸⁹ documentele de arhivă, publice sau private, sunt:

1. documente originale, a căror valoare este permanentă pentru istorie, chiar dacă acestea nu au fost scrise intenționat în acest scop.
2. arhivele sunt produse de o persoană sau de o instituție în scopul afacerii sau activității acestor entități. În acest sens, înregistrările de arhivă sunt diferite de arhivele regăsite în biblioteci.

Coform legislației⁹⁰ Arhivele sunt documente care fac parte din Fondul Arhivistic Național al României. Prin arhive înțelegem: acte oficiale și particulare, diplomatice și consulare, memorii, manuscrise, proclamații, chemări, afișe, planuri, schițe, hărți, pelicule cinematografice și alte asemenea mărturii, matrice sigilare, precum și înregistrări foto, video, audio și informatice, cu valoare istorică, realizate în țară sau de către creatori români în străinătate.

3. PATRIMONIUL CULTURAL

Conform legislației⁹¹ Patrimoniul cultural național cuprinde ansamblul bunurilor identificate ca atare, indiferent de regimul de proprietate asupra acestora, care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor aflate în continuă evoluție; cuprinde toate elementele rezultate din interacțiunea, de-a lungul timpului, între factorii umani și cei naturali.

4. ARTIZANAT ȘI MESTEȘUGURI

Conform legislației⁹², Meșteșugurile se referă la: Produsele și serviciile meșteșugărești, de mică industrie și artizanale sunt produsele și serviciile executate de meșteșugari și artizani în serie

⁸⁸ LEGE Nr. 334 din 31 mai 2002, Republicată - Legea bibliotecilor <http://bcucluj.ro/doc/legea-bibliotecilor.pdf>

⁸⁹ ESSnet Culture, pag. 291

⁹⁰ Legea Arhivelor Naționale nr. 16/1996 republicată 2014. Legea Arhivelor naționale (http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_arhivelor_nationale_16_1996_republicata.php)

⁹¹ Lege nr. 422 din 18 iulie 2001 privind protejarea monumentelor istorice. Republicată în 20 noiembrie 2006 <http://www.cimec.ro/Resurse/Legislatie/Legea-422-2001-republicata-2006.pdf>

⁹² Ordin nr. 169/2013 privind aprobarea Procedurii de implementare a Programului național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului.

http://www.dreptonline.ro/legislatie/ordin_169_2013_procedura_implementare_programul_national_multianual_sustinerea_mestesugurilor_artizanatului.php

mică sau unicat, fie complet manual, fie cu ajutorul uneltelor manuale sau chiar mecanice, atât timp cât contribuția manuală a meșteșugarului sau artizanului rămâne cea mai substanțială componentă a produsului finit, fiind caracterizate prin faptul ca:

- sunt produse fără restricții privind cantitatea și folosind materiale brute, neprelucrate, apelând în general la resursele naturale;

- natura specială a produselor meșteșugărești și artizanale derivă din trăsăturile lor distinctive, care pot fi: artistice, creative, culturale, decorative, tradiționale, simbolice și semnificative din punct de vedere comunitar și religios;

- cuprind o arie largă de obiecte și activități care valorifică tehnicile, materiile prime, formele și ornamentele tradiționale, precum și ale creației populare din diferite genuri;

- sunt produse și servicii cu valoare artistică, dar și utilitară, care păstrează specificul execuției manuale și tradiționale.

b) produsele de artă populară sunt produsele realizate de creatorii și meșterii populari, care păstrează caracterul autentic și specificul etnic și/sau cultural al unei anumite zone.

Conform Grupului de lucru⁹³, în acest moment sunt identificate trei sfere de cuprindere a activităților meșteșugărești, care au toate drept izvor meșteșugul tradițional:

Meșteșugul tradițional este activitatea de:

- realizare a unor obiecte de uz (preponderent) utilitar (sau care au avut la origine uz utilitar),
- caracteristice pentru o anumită comunitate culturală (delimitată sau nu geografic)
- prin tehnici tradiționale preponderent manuale (care nu permit automatizarea întregului proces de lucru)
- și a cărui învățare se realizează în mod informal, pe cale orală (prin transmiterea directă de la meșter la învățăcel).

Meșteșugul este activitatea de:

- realizare a unor obiecte de uz utilitar sau decorativ,
- prin tehnici preponderent manuale (care nu permit automatizarea întregului proces de lucru)
- și a cărui învățare se realizează preponderent în mod informal, pe cale orală.

Diferențele specifice față de meșteșugul tradițional sunt, în principal, cele de țin de păstrarea sau nu a caracteristicilor culturale ale obiectelor create.

Meșteșugul creativ este activitatea de:

- realizare a unor obiecte de uz preponderent decorativ,
- prin tehnici preponderent manuale (care nu permit automatizarea întregului proces de lucru)
- de către persoane care pot avea o pregătire formală sau informală în domeniul artelor vizuale
- și a cărui învățare se realizează prin orice modalitate, inclusiv cea informală.

O alternativă de numire a meșteșugului creativ este *artizanat*.

Trebuie să facem o diferențiere clară între "meșteșugul tradițional, gospodăresc, care este prin definiție unul rural românesc și "meșteșugul urban" care, tot prin definiție, își are originile în perioada medievală, europeană, a breslelor și a dezvoltării orașelor și se încheie la jumătatea secolului al XX-lea, în Europa, iar la noi ceva mai târziu.

⁹³ Grupul de lucru - Activarea potențialului sectoarelor culturale și creative – tema Meșteșuguri cu privire la definiția meșteșugurilor

Diferențierea dintre o activitate meșteșugărească care nu poate fi astăzi decât una de restaurare-conservare sau "revival", renaștere asistată de către specialiști, chiar și în mediul rural. Ceea ce încearcă acum să facă Muzeul Satului, Muzeul Astra din Sibiu, Muzeul Etnografic al Transilvaniei din Cluj etc. Să dăm o șansă acestor centre de formare care și-au consolidat în timp atât resursa umană de mare calibru, cât și pe cea științifică să funcționeze și ca centre de autentificare a meșteșugurilor tradiționale și să formeze meșteri și, desigur, să emită certificate de meșter.

Trebuie identificate muzeele cu cele mai bogate exponate privind meșteșugurile urbane, de la cele din București, Brașov, Sibiu, Cluj, Iași etc, până la cele foarte specializate, cum ar fi Muzeul Ceasurilor din Ploiești. În această zonă a meșteșugurilor urbane identificăm breslele medievale care se regăsesc în festivalul de la Sighișoara, sau în cel de la Sibiu. Pentru cele de secol al XIX-lea acum se încercă o renaștere, prin festivalul Micul Paris, în fiecare an, în București.

A se face o diferențiere între artizan și artistul ceramist, textelist, sticlar etc, a cărui activitate ține de industriile creative și nu de cele artizanale. Nu trebuie să găsim în târgurile meșteșugărești de artizanat, artiști vizuali, fiindcă aceștia își au piața lor, o piață în construcție, încă de nișă, dar specifică. Trebuie sprijinți prin măsuri adecvate industriilor creative.

5. ARTELE SPECTACOLULUI

Conform EUROSTAT⁹⁴ Artele spectacolului se referă la reprezentare pe viu în fața unei audiențe/public vii (live audience). Forme ale artelor spectacolului: muzică, teatru, dans, cabaret muzical, teatru de păpuși, reprezentații comice, reprezentații cu ventriloc, jongleri, actori care interpretează pentru cursuri, spectacol/ orestare muzicală pentru filme (doar cele care sunt *pe viu*/ atâta vreme cât sunt *pe viu*)

Conform legislației⁹⁵ **Artele Spectacolului** se referă la producțiile artistice care sunt **spectacole sau concerte** înfățișate direct publicului de către artiști interpreți și/sau executanți. Acestea pot fi spectacole dramatice, coregrafice, de operă, operetă, folclorice, de revistă, cabaret, de circ, de păpuși și/sau marionete, de teatru instrumental, respectiv concerte de muzică academică, simfonică, vocal-simfonică, camerală, corală, folclorică, electronica.

Instituțiile de spectacole sau concerte sunt persoane juridice de drept public care realizează și prezintă producții artistice

Conform legislației⁹⁶ **instituțiile de spectacole sau concerte** sunt instituții publice cu personalitate juridică care realizează și prezintă producții artistice iar **companiile de spectacole sau concerte** sunt persoane juridice de drept privat, indiferent de forma de constituire și organizare, care realizează și prezintă producții artistice.

6. ARTE PLASTICE

Conform EUROSTAT- Artele spectacolului reprezintă domeniul artelor vizuale se centrează în jurul activităților de creație, producție și distribuție a operelor de artă plastică, fotografie și design

⁹⁴ ESSnet Culture, pag. 314

⁹⁵ LEGE Nr. 353 din 3 decembrie 2007 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic <http://www.legex.ro/Legea-353-2007-83620.aspx>

⁹⁶ O.G. 21/2007

Conform legislației⁹⁷ Artele Plastice compun opere ce constituie obiect al dreptului de autor. Operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor, cum sunt: operele de artă grafică sau plastică, cum ar fi: operele de sculptură, pictură, gravură, litografie, artă monumentală, scenografie, tapiserie, ceramică, plastica sticlei și a metalului, desene, design, precum și alte opere de artă aplicată produselor destinate unei utilizări practice.

7. CARTE ȘI PRESĂ

Conform EUROSTAT⁹⁸: Domeniul cultural Carte și Presă include activități ce constau în: creație, editare, publicare și distribuție de cărți, periodice, reviste, ziare, fie pe suport print, fie digital.

Conform legislației⁹⁹, sectorul Carte și Presă: se prezumă a fi autor, până la proba contrară, persoana sub numele căreia opera a fost adusă pentru prima dată la cunoștință publică.

Constituie obiect al dreptului de autor operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor, cum sunt:

1. Scrierile literare și publicistice, conferințele, predicile, pledoariile, prelegerile și orice alte opere scrise sau orale, precum și programele pentru calculator;
2. Operele științifice, scrise sau orale, cum ar fi: comunicările, studiile, cursurile universitare, manualele școlare, proiectele și documentațiile științifice.

Jurnaliști - se ocupă cu cercetarea, investigarea, interpretarea și comunicarea știrilor și informațiilor publice prin intermediul ziarelor, televiziunii, radioului și altor mijloace media

Conform legii privind liberul acces la informațiile de interes public - **Activitatea de culegere și de difuzare a informațiilor** de interes public, desfășurată de mijloacele de informare în masă, constituie o concretizare a dreptului cetățenilor de a avea acces la orice informație de interes public.¹⁰⁰

8. IT, software și jocuri electronice

IT se referă la^{101 102}:

a) **document în formă electronică** - orice colecție de date în formă electronică între care există relații logice și funcționale și care redau litere, cifre sau orice alte caractere cu semnificație inteligibilă, destinate a fi citite prin intermediul unui program informatic sau al altui procedeu similar;

b) **codificare standardizată a setului de caractere** - asocierea în mod biunivoc a unui cod numeric fiecărei litere, cifre, fiecărui semn de punctuație, operator aritmetic, simbol monetar și oricărui alt semn auxiliar inteligibil;

c) **tastatură standard** - standardul prin care sunt specificate numărul tastelor, modul de inscripționare a acestora, modul de așezare a lor pe tastatură, precum și codurile generate de fiecare tastă.

⁹⁷ Legea 8/1996 actualizată în 2014 privind drepturile de autor

http://www.euroavocatura.ro/legislatie/1137/Legea_drepturilor_de_autor_Actualizata_2014_Legea_8_1996

⁹⁸ Essnet Culture. European Statistical System Network on Culture

⁹⁹ Legea 8/1996 actualizată în 2014 privind drepturile de autor

http://www.euroavocatura.ro/legislatie/1137/Legea_drepturilor_de_autor_Actualizata_2014_Legea_8_1996

¹⁰⁰ Legea 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public

¹⁰¹ (Legea 84/1998 privind marcele și indicațiile geografice - republicată 2010)

¹⁰² Lege nr. 183 din 16 mai 2006 privind utilizarea codificării standardizate a setului de caractere în documentele în formă electronică

Prin prezenta lege¹⁰³, **protecția programelor pentru calculator** include orice expresie a unui program, programele de aplicație și sistemele de operare, exprimate în orice fel de limbaj, fie în cod sursă sau cod-obiect, materialul de concepție pregătit, precum și manualele.

(2) Ideile, procedeele, metodele de funcționare, conceptele matematice și principiile care stau la baza oricărui element dintr-un program pentru calculator, inclusiv acelea care stau la baza interfețelor sale, nu sunt protejate.

Conform legislației¹⁰⁴, principalele ocupații sunt:

9. ARHITECTURA

Conform legislației¹⁰⁵ Practica **arhitecturii** este un act complex de creație tehnică și estetică și de furnizare de servicii, care se realizează prin întocmirea de proiecte, coordonarea studiilor și documentațiilor conexe întocmite de alți specialiști, studii, teme și programe de cercetare, proiectare și concursuri, documentații tehnice, machete, relevee și alte asemenea activități.

Arhitectura intră sub incidența drepturilor de autor: Constituie obiect al **dreptului de autor** operele originale de creație intelectuală în domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare și independent de valoarea și destinația lor, cum sunt: operele de arhitectură, inclusiv planșele, machetele și lucrările grafice ce formează proiectele de arhitectură;

10. PUBLICITATE

Conform legislației¹⁰⁶ **Publicitatea** se referă la orice formă de prezentare a unei activități comerciale, industriale, artizanale sau liberale, în scopul promovării vânzării de bunuri ori servicii, inclusiv bunuri imobile, drepturi și obligații.

11. AUDIOVIZUAL ȘI MEDIA

Audiovizual și multimedia¹⁰⁷. Domeniul audiovizual include radio, televiziune, film, video, multimedia (inclusiv jocuri video) și înregistrări sonore.

Conform legislației¹⁰⁸ **Audiovizual și media** se referă la Comunicare comercială audiovizuală - mesaje sonore sau în imagini, cu sau fără sunet, care sunt destinate să promoveze, direct ori indirect, bunurile, serviciile sau imaginea unei persoane fizice ori juridice care desfășoară o activitate economică. Mesajele respective însoțesc sau sunt incluse într-un program în schimbul unei plăți ori contraprestații sau în scopul autopromovării. Formele de comunicații comerciale audiovizuale includ publicitatea radiodifuzată și televizată, sponsorizarea, teleshoppingul, plasarea de produse și alte forme de publicitate;

¹⁰³ Legea nr 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe

¹⁰⁴ ORDIN Nr. 1832/856 din 6 iulie 2011 privind aprobarea Clasificării ocupațiilor din România - nivel de ocupație

¹⁰⁵ LEGEA Nr. 184 din 12 aprilie 2001 privind organizarea și exercitarea profesiei de arhitect – Republicare <https://www.oar-bucuresti.ro/legislatie/2001/LEGEA-Nr-184-din-12-aprilie-2001-privind-organizarea-si-exercitarea-profesiei-de-arhitect-Republicare.pdf>

¹⁰⁶ <http://www.legi-internet.ro/legislatie-itc/publicitate/legea-158-din-2008-privind-publicitatea-inselatoare-si-publicitatea-comparativa-monitorul-oficial-24072008.html>

¹⁰⁷ ESSnet Culture, pag. 319

¹⁰⁸ LEGE Nr. 504 din 11 iulie 2002 - Legea audiovizualului
http://www.cna.ro/IMG/pdf/LEGEA_504_CU_ULTIMELE_MODIFICARI.pdf

12. CERCETARE

Conform Manualului Frascati¹⁰⁹, ediția 2002, definește astfel cercetarea și dezvoltarea experimentală, în capitolul 2 intitulat “Definiții și convenții de bază”:

Cercetarea fundamentală constă în lucrări experimentale și teoretice realizate în principal în vederea dobândirii de noi cunoștințe asupra bazelor fenomenelor și faptelor observabile fără a prevedea o aplicație sau o utilizare specială. Cercetarea fundamentală analizează proprietăți, structuri și relații pe baza cărora se formulează și se pun la încercare ipoteze, teorii sau legi.

Rezultatele cercetării fundamentale nu sunt, în general, negociate și se comunică în mod obișnuit prin intermediul sesiunilor științifice, în publicații, reviste științifice sau sunt schimbate direct între organisme sau persoane interesate. În unele circumstanțe, difuzarea rezultatelor cercetării fundamentale poate să fie restrânsă, din rațiuni de securitate.

Cercetarea aplicată este îndreptată spre un obiectiv sau scop practic determinat și cuprinde lucrări originale realizate pentru a obține cunoștințe noi. Rezultatele unei cercetări aplicate conduc, în primul rând la un produs unic sau un număr limitat de produse, de operații, metode sau sisteme. Acest tip de cercetare permite transpunerea în formă operațională a ideilor. Cunoștințele sau informațiile rezultate din cercetarea aplicată sunt adesea brevetate, dar pot, în același timp, să fie considerate secrete.

Dezvoltarea experimentală constă în lucrări sistematice bazate pe cunoștințe existente obținute prin cercetare și/sau experiență practică, cu scopul de a lansa fabricarea de noi materiale, produse sau dispozitive, de a stabili noi procedee, sisteme și servicii sau de a le ameliora considerabil pe cele deja existente.

Conform terminologiei **EUROSTAT**, cercetătorul este specialistul care lucrează la concepția sau la crearea de cunoștințe, de produse, procedee, metode și sisteme noi, precum și la gestiunea proiectelor respective. Din această categorie fac parte și cadrele de conducere și administratorii, care desfășoară activități de planificare și de gestionare a aspectelor științifice și tehnice a lucrărilor cercetătorilor, precum și studenții cu diplomă (absolvenți ai ciclului I), având activități de cercetare-dezvoltare (aceștia vor fi raportați eparat). Prin convenție, orice membru al forțelor armate, care execută activități de cercetare-dezvoltare și posedă calificări asemănătoare, trebuie să fie inclus în această categorie.

¹⁰⁹ Recomandarea Comisiei 2005/251/CE [21], intitulată „Cu privire la carta europeană a cercetătorului și un cod de conduită pentru recrutarea cercetătorilor”

Anexa 2

Nr crt .	SECTOARELE CULTURALE ȘI CREATIVE	CAEN CORESPUNZATOARE
1	Arhive	9101 Activitati ale bibliotecilor si arhivelor
2	Biblioteci	9101 Activitati ale bibliotecilor si arhivelor 8542 Învățământ superior universitar – biblioteci universitare 8560 Activități de servicii suport pentru învățământ – bibliotecile Caselor Corpului Didactic 8422 Activități de apărare națională – bibliotecile MAPN
3	Carte și Presă	1811 Tiparirea ziarelor 1812 Alte activitati de tiparire n.c.a. 1813 Servicii pregatitoare pentru pre-tiparire 1814 Legatorie si servicii conexe 1820 Reproducerea inregistrarilor 5811 Activitati de editare a cartilor 5812 Activitati de editarea de ghiduri, compendii, liste de adrese si similare 5813 Activitati de editare a ziarelor 5814 Activitati de editare a revistelor si periodicelor 5819 Alte activitati de editare 4761 Comerț cu amănuntul al cărților, în magazine specializate 4762 Comerț cu amănuntul al ziarelor și articolelor de papetărie, în magazine specializate
4	Arte vizuale (Arte plastice, fotografie, design)	7410 Activitati de design specializat 7420 Activitati fotografice 8552 Învățământ în domeniul cultural (limbi străine, muzică, teatru, dans, arte plastice, alte domenii) 4778 Comerț cu amănuntul al altor bunuri noi, în magazine specializate
5	Artele spectacolului/ Arte interpretative (muzica, dans, teatru, arte combinate și alte spectacole "live")	7430 Activitati de traducere scrisa si orala (interpreti) 9001 Activitati de interpretare artistica (spectacole) 9002 Activitati suport pentru interpretarea artistica (spectacole) 9003 Activitati de creatie artistica 9004 Activitati de gestionare a salilor de spectacole 9321 Balciuri si parcuri de distractii 9412 Activitati ale organizatiilor profesionale 9329 Alte activitati recreative si distractive n.c.a.
6	Audiovizual și media (Film, radio, televiziune, video, fonograme, opere multimedia, videograme)	5911 Activitati de productie cinematografica, video si de programe de televiziune 5912 Activitati post-productie cinematografica, video si de programe de televiziune 5913 Activitati de distributie a filmelor cinematografice, video si a programelor de televiziune 5914 Proiectia de filme cinematografice 5920 Activitati de realizare a inregistrarilor audio si activitati de editare muzicala 6010 Activitati de difuzare a programelor de radio 6020 Activitati de difuzare a programelor de televiziune 6391 Activitati ale agentilor de stiri 6203 Activitati de management (gestiune si exploatare) a mijloacelor de calcul 2680 Fabricarea suporturilor magnetici și optici destinați înregistrărilor

		7722 Închirierea de casete video și discuri (CD-uri, DVD-uri) 6209 Alte activități de servicii privind tehnologia informației 4763 Comerț cu amănuntul al discurilor și benzilor magnetice cu sau fără înregistrări audio/video, în magazine specializate
7	Software, IT, Jocuri	5821 Activități de editare a jocurilor de calculator 5829 Activități de editare a altor produse software 6201 Activități de realizare a soft-ului la comanda (software orientat client) 6202 Activități de consultanță în tehnologia informației 6311 Prelucrarea datelor, administrarea paginilor web și a activităților conexe 6312 Activități ale portalurilor web
8	Arhitectură	7111 Activități de arhitectură
9	Publicitate	7311 Activități ale agențiilor de publicitate 7312 Servicii de reprezentare media
10	Patrimoniu cultural (muzee, monumente istorice, situri arheologice, patrimoniu intangibil)	9102 Activități ale muzeelor 9103 Gestionarea monumentelor, clădirilor istorice și a altor obiective de interes turistic 9104 Activități ale grădinilor zoologice, botanice și ale rezervațiilor naturale
11	Artizanat și meșteșuguri	3220 Fabricarea instrumentelor muzicale 1320 Producția de țesături 1411 Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte din piele 1419 Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte și accesorii n.c.a. 1420 Fabricarea articolelor din blană 1431 Fabricarea prin tricotare sau croșetare a ciorapilor și articolelor de galanterie 1439 Fabricarea prin tricotare sau croșetare a altor articole de îmbrăcăminte 1511 Tăbăcirea și finisarea pieilor; prepararea și vopsirea blănelor 1512 Fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie și a articolelor de harnașament 1520 Fabricarea încălțămintei 1629 Fabricarea altor produse din lemn; fabricarea articolelor din plută, paie și din alte materiale vegetale împletite 2041 Fabricarea săpunurilor, detergenților și a produselor de întreținere 2042 Fabricarea parfumurilor și a produselor cosmetice (de toaletă) 2313 Fabricarea articolelor din sticlă 2332 Fabricarea cărămizilor, țiglelor și a altor produse pentru construcții, din argilă arsă 2341 Fabricarea articolelor ceramice pentru uz gospodăresc și ornamental 2349 Fabricarea altor produse ceramice n.c.a. 2370 Tăierea, fasonarea și finisarea pietrei 2550 Fabricarea produselor metalice obținute prin deformare plastică; metalurgia pulberilor 2599 Fabricarea altor articole din metal n.c.a. 3109 Fabricarea de mobilă n.c.a. 3212 Fabricarea bijuteriilor și articolelor similare din metale și pietre prețioase 3213 Fabricarea imitațiilor de bijuterii și articole similare 3291 Fabricarea măturilor și periilor 3299 Fabricarea altor produse manufacturiere n.c.a.
12	Cercetare	7211 Cercetare-dezvoltare în biotehnologie 7219 Cercetare-dezvoltare în alte științe naturale și inginerie 7220 Cercetare-dezvoltare în științe sociale și umaniste

Anexa 3

Listă COR aplicabile în Sectoarele Culturale și Creative

A. Funcții comune
1. Manageri din artă și cultură
1111 Legislatori, membri ai executivului
1112 Înalți conducători ai administrației publice
1114 Conducători și alți funcționari superiori din organizațiile specializate
1120 Directori generali, directori executivi și asimilați
1221 Conducători în domeniul vânzări și marketing
1222 Conducători în domeniul publicității și relațiilor publice
1223 Conducători în domeniul cercetării și dezvoltării
1349 Conducători de unități de prestări servicii neclasificați în grupele de bază anterioare (arhivă, bibliotecă, muzeu, întreprindere culturală, alte instituții culturale)
1431 Conducători de centre sportive, recreative și culturale (cinema, teatru, concerte, centru cultural)
1349 Conducători ai altor tipuri de unități de servicii neclasificați în grupele de bază anterioare
2. Învățământul de artă și cultură
2310 Profesori universitari și asimilați
2320 Profesori în învățământul profesional

2330 Profesori în învățământul secundar
2341 Profesori în învățământul primar
3. Funcții de execuție - administrative și tehnice
2149 Ingineri și asimilați neclasificați în grupele de bază anterioare
2411 Contabili
2412 Specialiști consultanți în domeniul financiar și al investițiilor
2421 Analisti de management și organizare
2422 Specialiști în domeniul politicilor administrative
2431 Specialiști în publicitate și marketing
2512 Proiectanți de software
2611 Avocați
2631 Economisti
3112 Tehnicienii constructori
3113 Tehnicienii electricieni și energeticieni
3114 Tehnicienii în electronica
3118 Tehnicienii proiectanți
3257 Inspectori în domeniul protecției mediului și sănătății ocupaționale, asimilați
3343 Secretari executivi în domeniul administrativ
3431 Fotografi
3432 Designeri de interior și decoratori
3435 Alți specialiști asimilați din domeniul artistic și cultural
3512 Tehnicienii pentru asigurarea suportului tehnic pentru utilizatori
4132 Operatori introducere date
4321 Funcționari în evidența stocurilor
4415 Funcționari pentru activități de secretariat
5112 Conducători în transporturi

5151 Personal de supraveghere inclusiv pentru activități de curățenie și întreținere în birouri, hoteluri și alte instituții
5230 Casieri și vânzători de bilete
5411 Pompieri
5414 Paznici
7126 Instalatori și montatori de țevi
7214 Constructori și montatori de structuri metalice
7317 Muncitori calificați în executarea de produse artizanale din lemn și alte materiale
8172 Operatori la instalațiile de prelucrare a lemnului
8322 Șoferi de autoturisme și camionete
8341 Operatori de mașini agricole și forestiere
9112 Personal de serviciu în birouri, hoteluri și alte instituții
9313 Muncitori necalificați în construcția de clădiri
9333 Manipulanți de marfă
9621 Curieri, comisionari și hamali
9629 Muncitori necalificați neclasificați în grupele de baza anterioare
B. Ocupații specifice
1. Patrimoniu cultural (muzee, monumente istorice, situri arheologice, patrimoniu intangibil)
2111 Fizicieni și astronomi
211301 Chimist
2131 Biologi, botaniști, zoologi și asimilați
2165 Cartografi și topografi
2166 Designeri grafică și multimedia
2621 Arhivari și curatori
2622 Bibliotecari și specialiști în alte servicii de informare

2632 Sociologi, antropologi și asimilați
2633 Filozofi, istorici și specialiști în științe politice
2634 Psihologi
2643 Traducători, interpreți și alți lingviști
2651 Specialiști în arte vizuale
3433 Tehnicienii în domeniul artei
5113 Ghizi
6112 Arboricultori și pomicultori
2. Arhive
2621 Arhivari și curatori
3433 Tehnicienii în domeniul artei
3. Biblioteci
2621 Arhivari și curatori
2622 Bibliotecari și specialiști în alte servicii de informare
2642 Jurnaliști
2643 Traducători, interpreți și alți lingviști
4411 Funcționari bibliotecă
4. Carte și Presă
2641 Autori și asimilați
2642 Jurnaliști
2622 Bibliotecari și specialiști în alte servicii de informare
2643 Traducători, interpreți și alți lingviști
5223 Asistenți vânzări în magazine
7321 Tehnicienii pre-press
7322 Tipografi

7323	Lucratori legatorie, finisare
5. Arte vizuale (Arte plastice, fotografie, design)	
2163	Designeri produse și îmbrăcăminte
2166	Designeri grafică și multimedia
2621	Arhivari și curatori
2651	Specialiști în arte vizuale
3431	Fotografi
3432	Designeri de interior și decoratori
5113	Ghizi
6. Arte interpretative (muzica, dans, teatru, arte combinate și alte spectacole "live")	
2622	Bibliotecari și specialiști în alte servicii de informare
2636	Specialiști în religie
2642	Jurnaliști
2643	Traducători, interpreți și alți lingviști
2651	Specialiști în arte vizuale
2652	Muzicieni, cântăreți și compozitori
2653	Dansatori și coregrafi
2654	Regizori și producători de film, de teatru și alte spectacole
2655	Actori
2659	Artiști creatori și actori neclasificați în grupele de bază anterioare
3339	Agenți de servicii de afaceri neclasificați în grupele de bază anterioare
3435	Alți specialiști asimilați din domeniul artistic și cultural
3521	Tehnicienii în radiodifuziune și televiziune
5169	Lucratori în domeniul serviciilor personale neclasificați în grupele de bază anterioare

7522 Ebeniști și alți lucrători asimilați
7531 Croitori, confecționeri, blănari și pălărieri
7. Audiovizual și media (film, radio, televiziune, video, fonograme, opere multimedia, videograme)
2654 Regizori și producători de film, de teatru și alte spectacole
2656 Crainci la radio, televiziune și alte mijloace de comunicare
3435 Alți specialiști asimilați din domeniul artistic și cultural
3521 Tehnicienii în radiodifuziune și televiziune
8. Arhitectura
2161 Arhitecți constructori
2162 Arhitecți în domeniul peisagistic
2164 Proiectanți în domeniul urbanismului și de sistematizare a traficului
9. Publicitate
2431 Specialiști în publicitate și marketing
2432 Specialiști în relații publice
2631 Economisti
2511 Analisti de sistem
2512 Proiectanți de software
2513 Proiectanți de sisteme web și multimedia
2514 Programatori de aplicații
2519 Analisti programatori în domeniul software neclasificați în grupele de bază anterioare
2521 Designeri și administratori de baze de date
2523 Specialiști în rețele de calculatoare
2529 Specialiști în baze de date și rețele neclasificați în grupele de bază anterioare
2654 Regizori și producătoride film, teatru și alte spectacol
3435 Alți specialiști asimilați din domenul artistic și cultural

3512 Tehnicienii pentru asigurarea suportului tehnic pentru utilizatori
10. Artizanat și meșteșuguri
2355 Alți instructori – Formatori de artă
2424 Specialiști în formarea și dezvoltarea personalului
7112 Zidari și asimilați
7113 Spărgători, tăietori și cioplitori în piatră
7122 Parchetari, linoliști, mozaicari, faianțari și asimilați
7312 Muncitori calificați în fabricarea/acordarea instrumentelor muzicale
7313 Giuvaergii și lucrători în metale prețioase
7314 Olari și lucrători asimilați
7315 Sticlari (suflători, șlefuitori, tăietori de sticlă)
7316 Pictori, decoratori pe sticlă și ceramică
7317 Muncitori calificați în executarea de produse artizanale din lemn și alte materiale
7318 Muncitori calificați în executarea de produse artizanale din textile, piele și materiale similare
7319 Muncitori calificați în domeniul produselor manufacturiere neclasificați în grupele de bază anterioare
7522 Ebeniști și alți lucrători asimilați
7531 Croitori, confecționeri, blănari și pălărieri
7536 Cizmari și asimilați
8131 Operatori la masini si instalatii destinate fabricarii produselor chimice
8155 Operatori la mașini pentru tratarea blănurilor si pieilor

Echipa de redactare a Cărții Albe: dr. Carmen Croitoru, dr. Valentin Cojanu, dr. Delia Mucică, dr. Anda Becuț

Echipa INCFC: Cătălin Dărășteanu, Ioana Ceobanu, Alexandra Ciocănel, Tatiana Cristea, Bogdan Pălici, Alexandru Dragomir, Ioana Lungu, Ana Maria Despoiu

Mulțumiri speciale:

Participanți task-force-uri:

Claudiu Vrinceanu- MECRA, Ioana Antonescu – MECRA, Raluca Iacob Pop –MC, Victor Dobre- IAA, Valerica Dragomir- ANIS, Aex Traila –MC, Bogdan Trâmbaciu – MC, Monica Drăgan – MC, Ioana Cucu- MA, Marius Oanță- MECRA, Mihai Gligor, Ada Teslaru, Adrian Secal, Alex Moise –BTRL, Alexandru Timiș- ANIS, Cristina Urzică, Alina Floroi, Anca Drăgoi – MC, Anca Nuță – Unicredit, Andrei Benghea Mălăieș, Bogdan Cîmpean, Carmen Sandu, Cătălin Vasile – ING, Dan Petre, Daniela Bosbiciu- GEA Consulting, David Timiș, Dragoș Eduard Neamu - MC, Felix Tătaru, Ion Geogescu, Ionuț Tata, Iosefina Frolu, Irina Păcurariu, Predoiu M..., Mariana Acatrinei, Lucian Matu, Maurea Herinean – MADR, Mihai Bârșan, Mihai Ghyka – MC, Mircea Tomescu –BRD, Oana Năsui, Peter Hurley, Raluca Bern, Răzvan Crișan – Asociația Oricum, Roxana Rugină, Silvia Ursu - GEA Consulting, Simona Tănăsescu – MDRAP, Silvia Suotean, Sofia Ionescu, Stefan Iordache- Leoburnett, Tiberiu Moisă –BTRL, Tudorița Șoldănescu - GEA Consulting, Cosmin Teodoru, Alexandru Aron, Valentin Radu, Miriam Constantin, Argentina Multescu, Sânziana Dobre, Anca Gheorghe, Robert Maxim, Andra Tatuta, Ioana Stoica, Stefan Marcu, Sebastian Hubati, Pîrvu Ionică, Sabina Ispas etc.

Participanți Focus Grupuri: Dragoș Neagu- ANBPR, Mircea Vasilescu, Bogdan Hrib, Luminița Corneanu, Adriana Boruna – BNR, Maxim Meca, Daniel Mitulescu, Elena Cazan-Bulacu, Gheorghe Șerban, Marlena Pop, Laura Coroianu, Laurențiu Constantin, Varvara Ștefănescu, Marin Cazacu, Virgil Nițulescu, Irina Iamandescu- INP, Iuliana Grumăzescu - MNS, Nanciu Oana Andreea MNS, Caroline Fernolend.